

T.C.

**BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**6360 SAYILI KANUN'UN KIRSAL ALAN YÖNETİMİNE ETKİSİ:
ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ**

**Aykut ÇAVUŞOĞLU
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

DANIŞMAN: DOÇ. DR. MUSTAFA LAMBA

BURDUR – 2019

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**6360 SAYILI KANUN'UN KIRSAL ALAN YÖNETİMİNE ETKİSİ:
ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ**

AYKUT ÇAVUŞOĞLU
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: DOÇ. DR. MUSTAFA LAMBA
JÜRİ ÜYESİ: DR. ÖĞR. ÜYESİ GÖKHAN KALAĞAN
JÜRİ ÜYESİ: DR. ÖĞR. ÜYESİ ERDAL EKE

BURDUR – 2019

**MAKÜ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 24/12/2019 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Aykan CAUSOĞLU'nın 6360 Sayılı Kanunun Kırsal Alan Yönetimine Etkisi konulu tez çalışması Kamu Yönetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE
(TEZ DANIŞMANI) : Doç. Dr. Mustafa LAMBA

ÜYE : Dr. Öğr. Üyesi Gökhan KALAĞAN

ÜYE : Dr. Öğr. Üyesi Erdal EKE

ONAY

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

T.C.
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ETİK BEYAN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “6360 Sayılı Kanun’un Kırsal Alan Yönetimine Etkisi: Antalya İli Örneği” adlı tezin hazırlanması sürecinde akademik etik ilkeleri ihlal etmediğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinde erişime açılabilir.
- Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Aykut ÇAVUŞOĞLU

24.12.2019

TEŞEKKÜR METNİ

Tezin hazırlanma sürecinde bana rehberlik eden, önerileri ve bilgileriyle beni yönlendiren, kıymetli zamanlarını ayırıp bana yardımcı olan danışman hocam Sayın Doç. Dr. Mustafa LAMBA'ya teşekkürlerimi sunarım.

Bugünlere gelmemde büyük emeği olan, destekleriyle güç veren, her durumda yanımda olan, canım ailem; babam Ayhan ÇAVUŞOĞLU'na, annem Şevkiye ÇAVUŞOĞLU'na, kardeşlerime ve tezimin düzenlenmesinde yardımcı olan, her zaman desteğiyle yanımda olan canım eşim Ebru ÇAVUŞOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

Aykut ÇAVUŞOĞLU

(ÇAVUŞOĞLU, Aykut, *6360 Sayılı Kanun'un Kırsal Alan Yönetimine Etkisi: Antalya İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Burdur, 2019)

ÖZET

Büyükşehir belediyeleri ile ilgili 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun, Türkiye'deki yerel yönetim sisteminde, yönetsel yapılanma, belediyelerin mali yapısı, yereldeki vatandaşın siyasete katılımı, yerel yönetim birimlerinin yetki ve sorumluluk alanı gibi birçok konuda değişikliklere neden olmuştur. 6360 sayılı Kanun ile 16 olan büyükşehir belediyesi sayısı 30'a yükselmiş, büyükşehir belediye sınırları içerisinde yer alan belde belediyelerinin ve köylerin, tüzel kişiliği kaldırılarak her biri birer mahalleye dönüştürülmüştür.

Tez çalışmasında, 6360 sayılı Kanun ile birlikte büyükşehir belediye sınırları içerisinde tüzel kişiliklerini kaybetmiş belde belediyesi ve köylerin, 6360 sayılı Kanun ile gelen değişikliklerden nasıl etkilendiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu kapsamda daha önce büyükşehir belediyesi olan Antalya ilinde yer alan yeni mahalleler incelenerek Kanun sonrası ortaya çıkan durum değerlendirilmiştir.

6360 sayılı Kanun ile Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin sorumluluk sınırı, il sınırlarına genişletilmiştir. Bununla beraber 74 belde belediyesinin ve 543 köyün, tüzel kişiliği sonlandırılarak mahalleye dönüştürülmüştür. 6360 sayılı Kanun kapsamında yapılan bu çalışmada, 20 tanesi eski belde belediyesi, 113 tanesi eski köy olan şimdiki 133 mahallenin muhtarıyla görüşülmüştür. Yapılan görüşmelerde anket tekniğinden yararlanılmıştır.

Çalışma sonucunda, Kanun'un Antalya ilinde mahalle muhtarları tarafından olumsuz karşılandığı, çevre temizlik, yolların bakımı gibi konular dışında büyükşehir belediyesinin yerele hizmet götürme konusunda yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Yönetsel yapılanma konusunda mahalle muhtarlarının önceki sisteme göre yetkilerinin azaldığı, bununda muhtarlar tarafından olumsuz karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler; 6360 Sayılı Kanun, Yerel Yönetim, Muhtar, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Kamu Yönetimi

(ÇAVUŞOĞLU, Aykut, *Impact of Law No 6360 on Rural Areas: Antalya District Case*, Master's Thesis, Burdur, 2019)

ABSTRACT

The law no 6360 enacted in 2012 on metropolitan municipalities stipulated a number of amendments on various local government issues like administrative organization, fiscal structure of municipalities, political engagement of people in rural areas, the authority and responsibility areas of local government units. The number of metropolitan municipalities has risen to 30 from 16 and the towns and villages have been identified as “neighbourhoods” removing the legal corporate identities that they previously owned in accordance with the law no 6360.

The objective of the study is to explore how the town municipalities and villages, having lost their legal corporate identities, got influenced by the amendments enacted by the law no 6360. Within the scope of the study, the new neighbourhoods within the borders of Antalya Metropolitan Municipality have been investigated to demonstrate the impacts of the amendments on the law.

The responsibility area of Antalya Metropolitan Municipality has been extended to cover the whole city area in accordance with the law no 6360. Besides, the legal corporate identities of 74 town municipalities and 543 villages have been removed and those have been identified as neighbourhoods. In this study, 133 mukhtars (local governors) of neighbourhood have been interviewed. 20 of them were from previous town municipalities while 113 came from villages. Survey method has been used in the interviews.

The outcomes of the study have demonstrated that the law has been regarded as insufficient and inappropriate in Antalya District and that Antalya Metropolitan Municipality has performed poorly to meet the infrastructure needs of the neighbourhoods like cleaning and maintenance of the roads. It was concluded that the administrative structure of the mukhtars of the neighborhood was reduced compared to the previous system and was taken negatively by the mukhtars.

Key Words; The Law no 6360, Local Government, Local Governors (mukhtars), Antalya Metropolitan Municipality, Public Administration

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR METNİ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Yerel Yönetimler ve Yerinden Yönetim İlkesi	4
1.1.1. Yerel Yönetim Kavramı.....	4
1.1.2. Yerel Yönetimin Dayandığı Değerler.....	7
1.1.3. Yerinden Yönetim İlkesi ve Türleri.....	9
1.1.3.1. Siyasi Yerinden Yönetim	11
1.1.3.2. İdari Yerinden Yönetim	12
1.1.3.2.1. Hizmet Yerinden Yönetim	13
1.1.3.2.2. Coğrafi Yerinden Yönetim	14
1.2. Yerel Yönetimin Tarihçesi	14
1.2.1. Dünya’da Yerel Yönetim ve Tarihi	14
1.2.2. Türkiye’de Yerel Yönetim ve Tarihi	17
1.2.2.1. Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Kadar Yerel Yönetimler	17
1.2.2.2. Cumhuriyet ve Sonrası Yerel Yönetimler.....	19
1.3. Türkiye’de Yerel Yönetim Teşkilat Yapısı	22
1.3.1. İl Özel İdaresi.....	23
1.3.3. Köy.....	30

İKİNCİ BÖLÜM

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ MODELİ VE 6360 SAYILI KANUN

2.1. Büyükşehir Belediyesi Modeli	32
2.1. Büyükşehir Belediyesi Tarihi	33
2.1.1. Dünya’da Büyükşehir Belediyesi Modeli ve Tarihi	33
2.1.2. Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi ve Tarihi.....	34
2.3. Büyükşehir Belediyesi Organları	37

2.4. Büyükşehir Belediyesi Gelir ve Giderleri	40
2.5. 6360 Sayılı Kanun'un Genel Özellikleri	42
2.5.1. 6360 Sayılı Kanun'un Çıkarılma Sebepleri	44
2.5.2. 6360 Sayılı Kanun İle Yapılan Değişiklikler	45
2.5.3. 6360 Sayılı Kanun'a Dair Değerlendirmeler	48
2.5.3.1. 6360 Sayılı Kanun'a Yapılan Olumlu Değerlendirmeler	48
2.5.3.2. 6360 Sayılı Kanun'a Yapılan Olumsuz Değerlendirmeler	50
2.6. Mahalle İdaresi	53
2.6.1. Mahalle İdaresinin Tarihi	55
2.6.2. Mahalle İdaresi Organları ve Görevleri	57
2.6.2.1. Muhtar	58
2.6.2.2. İhtiyar Heyeti	60
2.7. Köyden Mahalle İdaresine Geçişin Etkileri	61
2.8. Antalya İli Genel Özellikleri	64
2.9. Antalya İlinin Büyükşehir Belediyesi Olma Süreci ve 6360 Sayılı Kanun İle Gelen Değişiklikler	68

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6360 SAYILI KANUN'UN KIRSAL ALAN YÖNETİMİNE ETKİSİ: ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ

3.1. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Yararı	73
3.2. Araştırmanın Yöntemi, Evreni ve Örneklemi	73
3.3. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi	76
TARTIŞMA VE SONUÇ	118
KAYNAKÇA	127
EKLER	137
ÖZGEÇMİŞ	142

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Osmanlı'dan Günümüze Belediye Tarihi	26
Tablo 2. 6360 Sayılı Kanun Öncesi ve Sonrası Yerel Yönetimlerin Rakamsal Değişimi	47
Tablo 3. Mahalle İdaresinin Ana Hatlarıyla Gelişim Süreci	57
Tablo 4. Antalya İli Yıllara Göre Nüfusu	65
Tablo 5. 2018 Yılı İtibariyle Antalya İli İlçelere Göre Nüfusu.....	66
Tablo 6. Antalya'da İlçelere Göre 6360 sayılı Kanunla Mahalleye Dönüşen Belde ve Köy Sayısı	71
Tablo 7. Antalya'da Mahalleye Dönüşen Belde ve Köylerdeki Görüşülen Muhtar Sayısı	75
Tablo 8. Demografik Bilgiler	76
Tablo 9. Anket Çalışmasının “Hizmet Memnuniyeti” İle İlgili Soruları	78
Tablo 10. Anket Çalışmasının “Sorunlar/Çözümleri” İle İlgili Frekans Dağılımları	84
Tablo 11. “Muhtarlık Görevi Hakkında” Bölümüyle İlgili Frekans Dağılımları.....	89
Tablo 12. Anket Çalışmasının “Sosyal Kimlik” Bölümüyle İlgili Frekans Dağılımları.....	92
Tablo 13. Muhtarların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	98
Tablo 14. Muhtarların Eğitim Durumlarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	101
Tablo 15. Muhtarların Meslek Gruplarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	104
Tablo 16. Muhtarların Buldukları İlçelere Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	108
Tablo 17. Muhtarların Muhtarlık Sürelerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	114

GİRİŞ

Yerel yönetimler, yürütme görevi kendilerine verilmiş olan kamuya ait hizmetlere ilişkin kararları almak, tercihleri ve seçimleri yapmak, bunlar için vergi ve benzeri yollarla mali kaynak tahsil etmek, bu kaynakların ilgili hizmetler kapsamında yerinde, zamanında ve verimli kullanımını sağlamak, bu işlem ve uygulama sürecinin gerçekleştirilmesini sağlayacak iç yönetim ve örgüt yapısını kurmakla görevlendirilmiş ve kendilerine ait bir özerkliği olan birimlerdir (Demir ve Karakütük, 2003: 68). Yerel yönetimlerin, aynı doğayı, aynı kamusal alanları ve sunulan aynı imkânları paylaştıkları için, yerel halkın beklentilerini de en iyi şekilde bildikleri düşünülmektedir. Yerel halkın beklentilerini gerçekleştirmek amacı ile sunulan kamu hizmetleri içerisinde yerel yönetimler, hizmetin öncelik ve önem sırasına göre mevcut kaynakları uygun şekilde kullanabilme olanaklarına sahiptirler.

Türkiye'deki yönetim sistemi, merkezden ve yerinden yönetim ilkelerine dayanmaktadır. Yerel yönetimler, halkın yereldeki ihtiyaçlarını karşılamak için ülkenin tüm coğrafyasında hizmet sunan mahalli idare birimleridir ve ülkenin siyasi ve idari yapısı içinde önemli bir yere sahiptirler. Türkiye'de son yıllarda yerel yönetimlerle ilgili köklü değişikliklere giden yasal düzenlemeler yapılmaktadır.

Türkiye'deki yerel yönetim birimleri 1982 Anayasası'na göre il özel idaresi, belediye ve köyden oluşmaktadır. Köylerin mali açıdan güçsüz olmaları ve köy nüfusunun kentleşmeye bağlı hızla azalması, il özel idaresinin başında ise merkezi idare tarafından atanmış bir vali olması, seçilmiş bir başkan ve meclisten oluşan belediye idarelerini daha önemli hale getirmiştir.

Türkiye'de 1980'li yıllarda, aşırı nüfus ve göçlerle yoğunlaşan kentsel sorunları çözmek amacıyla yeni bir yerel yönetim modeli oluşturma çalışmaları hız kazanmıştır. Bunun sonucunda, 1984 yılında çıkarılan "3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkındaki Kanun" ile belirli büyüklükteki şehirlerde büyükşehir belediyeleri kurulmasına karar verilmiştir. Son olarak 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun ile 14 il daha büyükşehir belediyesi statüsü kazanmış olup böylelikle ülkemizdeki büyükşehir belediye sayısı 30'a çıkarılmıştır.

6360 sayılı Kanun ile yapılan bir diğere düzenleme, büyükşehir olan illerde il özel idarelerinin ve mahalli idare birimlerinin kapatılması olmuştur. Kanunla yerelde sunulan hizmetleri tek çatı altında toplamak amacıyla, il özel idareleri ve mahalli idare birimlerinin görevleri büyükşehir belediyelerine aktarılmıştır. Kanun'un amacı, kamu hizmetlerinde zamana uygun standartları yakalamak ve bu standartlardan kırsalda yaşayan vatandaşın faydalanmasını sağlamaktır (Çapar ve Demir, 2017: 29). Büyükşehirlerde il özel idareleri ve mahalli idare birimleri kapatılırken bunların yerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuştur. Yeni yasayla birçok değişiklik yaşanmış ve bu değişiklikler yerelde yaşayan halkı, önemli ölçüde etkilemiştir.

Tez konusu seçilirken yapılan literatür taraması sonucu, 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi olan illerdeki muhtarların durumları araştırıldığı ancak 6360 sayılı Kanun öncesi büyükşehir belediyesi olan ve kanun sonrası yaşanan diğere değişikliklerin araştırıldığı bir çalışma olmaması dikkate alınmıştır.

Tezin amacı, 6360 sayılı Kanun ile birlikte büyükşehir belediye sınırları içerisinde tüzel kişiliklerini kaybetmiş belde belediyesi ve köylerin, 6360 sayılı Kanun değişikliğinden nasıl etkilendiklerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda Antalya ilinde yer alan yeni mahalleler incelenerek kanun ve sonuçları hakkında ortaya çıkan durum değerlendirilecektir. 6360 sayılı Kanun'un, Antalya ilinde kapatılan köyler ve belde belediyelerine kamu hizmetlerinin sunumuna olan etkilerini ve yeni mahallelerin bundan nasıl etkilendiğini, kanunun çıkarılma amacı olan kamu hizmetlerinin sunulmasında yerellik ilkesinin yerinde olup olmadığı, hedeflenen etkin ve kaliteli hizmet anlayışının kapatılan köylere nasıl yansıdığını ve kanun ile getirilen değişikliklerin uygulanmasında karşılaşılan sorunları ortaya koymaktır. Ayrıca büyükşehir belediyesi sorumluluk sınırlarının il sınırlarına kadar genişlemiş olmasının yerindeliği, bu kanunla köylerin ve beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılmasının uygunluğu, köylerde uzaklık veya coğrafi engellerin kamu hizmetlerinin sunulmasında sıkıntılara yol açıp açmadığını tespit etmekte araştırmanın amacı içerisinde yer almaktadır.

6360 sayılı Kanun ile gelen birtakım değişikliklerin Antalya ilinde, önce coğrafi şartlar daha sonra oturmuş yerel yönetim sisteminde yaptığı değişikliklerin olumsuz karşılandığı tezin varsayımıdır. Bu varsayımı doğrulamak için Antalya ilinde, ilçelerin

nüfus ve mahalleye dönüşen yerel birimlerinin sayısı göz önünde bulundurularak 133 mahalle muhtarıyla görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde 3'lü Likert tipi anket tekniğinden yararlanılmıştır. Bu tekniği seçmedeki amaç, muhtarların özgür cevaplar vererek daha sağlıklı sonuca ulaşmaya çalışmaktır.

Tezin ilk bölümünde, yerel yönetim ile ilgili kavramsal ve kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Dünya ve Türkiye'deki yerel yönetim birimleri hakkında tarihsel bilgiler verilip tanımlamalar yapılmıştır.

Tezin ikinci bölümünde, büyükşehir belediyesi modeli incelenmiştir. Dünyada ve Türkiye'de büyükşehir belediyesinin nasıl ortaya çıktığı ne gibi aşamalardan geçerek günümüz sistemine ulaştığı hakkında bilgiler verilmiştir. Büyükşehir belediyesinin organları, işleyişi, gelir ve giderlerinden söz edilmiştir. 6360 sayılı Kanun'un çıkış amacı, kanun hakkında yapılan olumlu ve olumsuz değerlendirmeler ele alınmıştır. Mahalle idaresinin ne gibi tarihsel süreçten geçtiği ile ilgili açıklamalar yapılmıştır.

Tez çalışmasının son bölümünde, 6360 sayılı Kanun ile belde belediyesi ve köyleri kapatılan Antalya ilindeki alan araştırması yer almaktadır. Bu bağlamda Antalya'da kapatılan 74 belde belediyesi ve 543 köyün, 133 yeni mahalle muhtarıyla yapılan anket çalışması analiz edilip yorumlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Yerel Yönetimler ve Yerinden Yönetim İlkesi

Bütün ülkelerde kamu yönetiminin önemli ve vazgeçilmez unsuru olan yerel yönetimler, tarihi oluşum içerisinde, bulunduğu ülkenin belirli bir coğrafyasında yaşayan halkın ortak gereksinimlerini karşılamak üzere kurulmuşlardır. Bu yerel birimler, büyüklükleri ne olursa olsun toplumsal katılım konusunda fırsat oluştururken, aynı zamanda yerelleşme (subsidiarite) çabalarına da hizmet etmektedirler. Merkezi yönetimin elinde bulunan yetkilerin, yerinden yönetim (desantralizasyon) ilkesi doğrultusunda, yerelde bulunan otoritelerden olan yerel yönetimler tarafından kullanılmasıyla, hizmette yerellik ön plana çıkmaktadır. Yerel yönetimler ve yerinden yönetim ilkesi, yerelde güçlü bir yönetim anlayışının olması için büyük önem arz etmektedir.

1.1.1. Yerel Yönetim Kavramı

Sosyal bir varlık olan insan, toplum denilen bütünün bir parçasıdır. İnsan, tek başına tümü ilgilendiren konularda yetersiz kalmaktadır. Bir arada yaşayan insan toplulukları, doğaya karşı her zaman daha iyi mücadele etmişlerdir. Birlikte yaşamaya başlayan bu topluluk zaman içerisinde, bir düzene ihtiyaç duyulmuştur. Bu gereksinim sonucunda insanların kamusal ihtiyaçlarını karşılamak adına birçok düzen ve kurum ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu kurumların en işlerliği olan ve organizasyon bakımından en gelişmiş olanı, devlettir. Devlet, ulusal sınırlar içerisindeki halka ait özgürlük hakkını, yetkili organlar aracılığıyla kullanarak, halka karşı sorumluluklarını ve kamusal görevlerini yerine getirme yükümlülüğüne sahip kurum, şeklinde tanımlanabilir (Genç, 2015: 272). Devletin üstlendiği kamusal görevler; ülke çapında ulusal refah ve kalkınmanın sağlanması, toplumu iç ve dış tehditlerden koruması diğer tanımla iç ve dış güvenliği sağlanması, adaletin yerinde ve adil şekilde dağıtılması, sosyal güvenliğin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi, vergi toplaması ve benzeri görevler şeklinde sıralanabilir (Ateş ve Bıyıkoglu, 2017: 7).

Zamanla devlet sınırları içerisinde nüfusun artması, devletin hizmet götürmede yetersiz kalmasına sebep olmuştur. Parçalar halinde yaşayan halk bölge bölge, koloniler

şeklinde yaşamaya başlamıştır. Bu sebeple devlet, merkezi olarak elinde bulundurduğu birtakım görev ve yetkileri o bölgeye yakın oluşturduğu teşkilatlara devretmiş, hizmeti onlar eliyle sürdürmeyi amaçlamış ve böylelikle yerel yönetimler ortaya çıkmıştır. Yerel yönetim; yerelde yaşayan nüfusun ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamak, onlara kamu hizmeti götürmek amacıyla ortaya çıkan, idari ve yönetsel teşkilatı oradaki halk tarafından seçilen kurum olarak tanımlanmaktadır (Türkoğlu, 2009: 8).

Yerinden yönetim, hizmette yerellik yani subsidiarite mantığıyla hareket eden yerel yönetimler, hizmet götürme açısından vatandaşa en yakın kuruluşlar olarak çalışmaktadırlar. Bu kurumların ortaya çıkışındaki temel etken, toplumun yereldeki ihtiyaçlarını (su, kanalizasyon, çöp, aydınlatma, altyapı vb.) karşılamada ve yerelde ortaya çıkan sorunlara çözüm getirmede, merkezin yetersiz kalmasıdır. Merkezi yönetimin, ülkenin iç ve dış siyasetini belirleme, ülkenin genelini ilgilendiren ekonomik, sosyal ve idari konulardaki çalışmaları sonucu, ülkenin bir bölgesinin ihtiyaçlarını gidermesinde aksamalar meydana gelmektedir. Bu sebeple yerel yönetimler, kaynak olarak kendi ihtiyaçları doğrultusunda merkezden aldığı destekle, hizmet götürmede o coğrafi alana en yakın kurum olarak faaliyet gösterirler (Gül vd., 2014: 2-3).

Yerel yönetimler, yürütme görevi kendilerine verilmiş olan kamuya ait hizmetlere ilişkin kararları almak, tercihleri ve seçimleri yapmak, bunlar için vergi ve benzeri yollarla mali kaynak tahsil etmek, bu kaynakların ilgili hizmetler kapsamında yerinde, zamanında ve verimli kullanımını sağlamak, bu işlem ve uygulama sürecinin gerçekleştirilmesini sağlayacak iç yönetim ve örgüt yapısını kurmakla görevlendirilmiş ve kendilerine ait özerkliği olan birimlerdir (Ertaş, 2016: 87). TODAİE Kamu Yönetimi Sözlüğü'nde yerel yönetim, “merkezî yönetimin dışında, yerel bir topluluğun ortak gereksinmelerini karşılamak için oluşturulan, karar mercilerini halkın seçtiği, demokratik ve özerk bir yönetim kademesi ve kamusal bir örgütlenme” şeklinde ifade edilmiştir (Güler, 2009: 280).

Yerel yönetimler, yapısal ve işleyiş olarak özerk kurumlardır. Kurumun yönetim ve işleyişinde rol alan aktörlerini, demokratik seçimlerle o bölgenin halkı seçmektedir. Halkın verdiği yetkilerle tamamen özerk olan yerel yönetimler başka bir kurum veya organın onayına ve iznine tabi olmadan iş ve işlemlerini gerçekleştirirler. Bu özerklik

sonucunda yerel yönetimler, yaptığı işlemlerden yine kendileri sorumlu olmaktadır (Kalabalık, 2005: 260).

Demokratikleşme açısından bakıldığında yerel yönetimler geniş imkanlar sunan bir kurumdur. Tartışma ortamında, yapılan icraatları değerlendiren ve buna göre oyunu şekillendiren halk, ülke geneli konularda da daha olumlu değerlendirmede bulunabilir. Demokrasi açısından önemli yeri olan yerel yönetimler, demokrasinin gelişmesi ve iyileştirilmesi bakımından etkili bir yönetsel kurum olarak değerlendirilebilir (Tortop, 2014: 3-4).

Yerel yönetimler hem tanımları hem de genel özellikleri itibariyle, demokratik yapıya sahip, hukuk devletinin gerekliliklerini yerine getirerek, hizmet ettiği bölgedeki halkın ihtiyaçlarını karşılamada rol oynayan özerk yapıya sahip kurumlardır. Yerel yönetimler, merkezi idare tarafından özel bir denetleme türü olan idari vesayete tabidirler. İdari vesayet, mali ve idari açıdan yerel yönetim birimlerini denetler ve bu birimlerin iş ve işlemlerinde uygunluğunu gözden geçirirler. Türkiye’deki yerel yönetim birimlerinde görülen idari vesayet uygulaması, merkezin hizmet götürmede geri kaldığı alanlarda görevlendirdiği yerel yönetim birimlerinin denetlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Yerel yönetimlerin, sadece buldukları bölgenin ihtiyaçlarını götürmedeki yararlarının yanı sıra siyasi, demokratik ve sosyal açıdan birbirini etkileyen birtakım yararları da bulunmaktadır.

Bu yararlar maddeler halinde sıralandığında (Henden ve Henden, 2005: 49-51);

1. Yerel yönetimlerin politika ve siyasetlerini yürüttükleri sırada halkta oluşan siyasi bilinç, halkın ülkedeki genel seçimlerde kullanacakları oyu etkilemektedir.
2. Halkta oluşan siyasi bilinç sonucunda, ülkedeki genel seçimlerde sandığa gitme oranı artmaktadır.
3. Yerel yönetimler, merkezi idarenin temsilcisi gibi görev yaparak halk ile merkezi idare arasında köprü vazifesi görmektedirler.
4. Yerel yönetimlerin demokratik siyaset yapmaları sonucu toplumda, demokratik ahlak ve demokratik vicdan olguları gelişir.
5. Bulduğu coğrafi alana en yakın kurum olarak görev yapan yerel yönetim birimleri, hizmetlerin götürülmesinde verimliliği sağlar.

6. Yerel yönetimler, ekonomik olarak zaman ve mali açıdan verimli hizmet sunarlar.

Yerel yönetimler, dünyanın her yerinde görülebilirken, uygulama alanları ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilmektedir. Federal devletlerin görüldüğü Amerika, Almanya, Avustralya ve benzeri ülkelerde yerel yönetime ağırlık verilmiş, yasama ve yürütme gibi erkler bu ülkelerin federe birimlerine bırakılmıştır. Federal devletlerin yanı sıra üniter devlet olarak bilinen tekçi devlet yapılarında ise yerel yönetimlerin oldukça özerk yapıda olduğu ve yerel yönetimin merkeze bağlı iş ve işlemlerini sürdürdüğü görülmektedir. Bu tarz birimlerin görüldüğü ülkelere İngiltere ve İskandinav ülkeleri örnek gösterilebilir. Türkiye ve benzeri ülkelerde ise yerel yönetim birimleri varlıklarını sürdürürken, taşrada merkezin bir uzantısı olarak görev yapmaktadırlar (Erençin, 2007: 101-105).

1.1.2. Yerel Yönetimin Dayandığı Değerler

Yerel yönetimin dayandığı birtakım değerler bulunmaktadır. Bu değerler doğrultusunda işleyişini sürdüren yerel yönetimin; demokrasi, etkinlik, özgürlük, özerklik, katılımcılık, yetki ve kaynakların bölüşümü gibi değerlere sahip olmaları beklenmektedir. Demokrasi bu değerler içerisinde en önemlisi olarak ortaya çıkmaktadır. En basit ifadeyle halkın siyasi iradeye katılımı olarak tanımlanabilen demokrasi, halkın elinde bulundurduğu yönetme yetkisinin kimde olacağına karar vermedeki özgürlüğünü sağlayan yönetim biçimidir (Erençin, 2007: 106).

Yerel yönetimlerin demokratik görev yapması, halkın ülke yönetimini belirlemede siyasal ders olarak çalışmasına sebep olurlar. Yereldeki yöneticilerini seçen halk, bunların olumlu ve olumsuz yanlarını değerlendirirken bakmaları gereken noktalara dikkat çekerek bunu ülke genelindeki idarecilerde uygulayabilirler. Diğer yandan halkın küçük bir toplulukla seçtiği yerel yönetimin, merkeze karşı bağımsız ve tam etkin şekilde çalışması, verilen oylar sonucu demokratik bir seçimin göstergesi olarak karşılına çıkmaktadır (Kırışık, 2014: 61-62).

Yerel yönetimlerin demokratik kurum olma özelliği sayesinde, halkta yurttaşlık bilinci oluşur ve halk, siyasal katılım noktasında daha bilinçli hareket etmeye yönlendirilirler. Bu bakımdan çoğu toplumda yerel yönetimler, en etkili demokratik kurum olarak bilinirler. Bunun asıl sebebi halkın kendi yöneticisini kendi kendine

seçmesine olanak vermesi olarak görülmektedir. Yerel yönetimlerin demokrasi okulu olarak görülmesi göz ardı edilmemelidir. Çünkü yerel yönetimlerin, yönetim kadrosundaki kişilerin yaptığı doğru çalışmalarla ülkenin genelini ilgilendiren siyasi kurumlara atladıkları görülmektedir (Yaman ve Küçükşen, 2018: 249-250).

Yerel yönetim tarafından halka sunulan hizmetlerin, daha az kaynak ve daha az emekle ortaya konması etkinliğin göstergesidir. Toplumun her kesimine yapılan hizmetlerin sadece merkez eliyle yapılması hem zahmetli hem de maddi açıdan büyük yüküdür. Devlet eliyle ortaya çıkan kamu hizmetleri, yerel yönetim olmaksızın yereldeki halka yetersiz gelebilir ve halkın ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayamayabilir. Bu sebeple hizmetlerin sunulmasında, yereldeki halkın taleplerine göre üretilen hizmetlerin uygulamaya konmasında, merkezi yönetim ve yerel yönetimin birlikte hareket etmesi gerekmektedir. Bu iş bölümü hem ekonomik hem de hizmetin etkililiği açısından olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Toplumun gelişmesi için ihtiyaç duyulan kamu hizmetlerinde, etkinlik ilkesi doğrultusunda işbirliği gerekmektedir (Bayrakçı, 2002: 94-96).

Merkezi idare tarafından görülen hizmetlerin zamanla artması ve merkezi idarenin hepsine yetişememesi sonucu merkezi hükümetin yerel yönetimlerle görev ve yetki dağılımı yapmaları gerekmektedir. Merkezi hükümet ile yerel yönetim arasındaki anlaşmazlıkların çoğu burada ortaya çıkmaktadır. Merkezi hükümetin ülke genelini ilgilendiren politikalar üretmek, bu politikaların işleyişini denetlemek, yerel yönetimin sorumluluğu dışında kalan görevleri yürütmek, ülkenin farklı coğrafyalarında görülen kamu hizmetlerinin kalitesini tüm coğrafyaya yaymak, idari uygulamalarda eşit ve yeterli hizmeti sağlamak gibi genel görevleri vardır. Bu görevleri iktidarı elinde bulduran hükümet paylaşmaktan çoğu zaman çekinmektedir. Bu sebeple, hükümet ve yerel yönetimlerin, daha iyi hizmet için yetki ve sorumluluklarını doğru şekilde paylaşması gerekmektedir (Ateş ve Bıyıköglü, 2017: 11-13).

Özerklik, yerel yönetimlerin yapacakları hizmetlerin kendi seçilmiş organlarıyla özgür bir ortamda yapmalarına olanak sağlamaktadır. Özerklik kamu yönetiminde otonominin karşılığı olarak kullanılmaktadır (Sobacı ve Köseoğlu, 2016: 56). Özerklik, yerel yönetimlerin kendi sorumlulukları dahilinde, ülke menfaatleri doğrultusunda kendi hizmet ve yetkilerini düzenleme hakkı tanınması anlamına gelir. Bu tanımdan yola

çıkarak yerel yönetimlerin tam özerk olduğu söylenemez. Çünkü merkezi hükümet her anlamıyla yerel yönetimleri, bağımsız ve işleyişlerine müdahale etmeden bırakmamaktadır. Yerel yönetim birimlerinin özerk olması, yerel birimlere yasal kurallar içinde belirli kamu hizmetlerini kendi sorumluluğu altında yönetme ve düzenleme hakkının tanınması olarak anlaşılmaktadır. Bir yörede yaşayan halka, kendi kendini yönetebilmesi bağlamında tanınan bir haktır (Sobacı ve Köseoğlu, 2016: 17).

Yerel yönetimlerin yetkili organları o bölgedeki halkın oylarıyla seçilir. Böylece belirli kamu hizmetlerinin, o bölgede yaşayan halk tarafından seçilmiş kişiler eliyle sunulma imkânı elde edilir. Karar alma ve uygulama sürecinde ise yerel yönetim organlarının, halkla ilişkisini sürdürmesi, onların beklenti, talep ve çıkarları doğrultusunda hareket etmesi beklenir (Arıkboğa, 2015: 47).

Özgürlük, yerel yönetimler üzerinden düşünüldüğü zaman, hükümetin yerel yönetimi, kendi sınırları içerisinde özgür bırakarak, dışarıdan bir müdahalede bulunmadan yerel yönetimin yetkili organlarını sağlıklı şekilde çalıştırmasına izin vermesidir. Kısaca yerel yönetimlerin özgürlüğü, yerel yönetimlere devletin dışarıdan müdahalesi olmadan, o yörede yaşayan halkın kendi oylarıyla seçtiği organların yasalar çerçevesinde belirlenen görev ve sorumluluklarını özgürce kullanabilmesidir. Ancak yerel yönetimlerin, bütünün bir parçası olarak hareket ettiği ve yerelde merkezin görevlerini yerine getirdiği için tamamen bağımsız olması da beklenemez (Sobacı ve Köseoğlu, 2016: 17-18).

1.1.3. Yerinden Yönetim İlkesi ve Türleri

Bireylerin beraber yaşamaya başlamasıyla birlikte, temeli aile olan toplumun yönetsel açıdan birtakım ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Farklı toplumlar, zamanla büyüyerek bazı ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla birlikte yaşamaya başlamışlardır. Merkezi yapıyla teşkilatlanan toplumun artan ihtiyaçları bu merkezi birim tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Daha sonra merkezi hükümet olarak adlandırılan bu kurum, toplumun gelişmesi ve genişlemesine paralel artan halkın ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaya başlamıştır. Bu noktada yerelde, yeni yönetim birimlerinin kurulmasıyla halkın ihtiyaçlarının giderilmesi amaçlanmıştır. Yerelde bulunan birimler halkın ihtiyaçlarını, oraya en yakın kurum olarak merkezin temsilcisi adıyla görmeye başlamışlardır (Arıkboğa, 2018: 3).

Küreselleşen dünyada artan insan ihtiyaçlarıyla beraber merkezinin her yere yetişemediği toplumlarda güçlü bir yerel yönetim anlayış görülmektedir. Merkezi hükümetin tek başına yetişemediği kamu hizmetleri, onların adına yerelde birtakım birimler eliyle yaptırılmaktadır. Merkezi hükümetin elinde bulunan kaynak ve yetkilerin, yereldeki birimlere aktarılmasına desantralizasyon yani yerinden yönetim denmektedir.

Desantralizasyon, merkezi yönetimin elinde bulundurduğu görev ve sorumlulukların taşra birimlerine aktarılması olarak tanımlanmaktadır (Özmüş, 2005: 2). Merkezi hükümetin elinde bulundurduğu geniş çaplı yetkiler bu ilke doğrultusunda yereldeki kamu tüzel kişiliklerine, birtakım sivil toplum kuruluşlarına aktarılmaktadır. Bu sayede merkezin hizmet götürme ve halkın ihtiyaçlarını karşılama konusunda daha rahat çalıştığı görülmektedir. Dünya Bankası desantralizasyonu, kamusal faaliyetlerle ilgili görev, sorumluluk ve yetkinin merkezi yönetimden taşrada bulunan birimlere, yerel yönetimlere, yarı özerk kamu kuruluşlarına veya özel sektöre devredilmesi şeklinde tanımlamaktadır (Ulusoy ve Akdemir, 2009: 260).

Desantralizasyonun literatürde en çok kabul gören tanımını Dennis Rondinelli vermiştir. Rondinelli desantralizasyonu, “Kamuya ait merkezi yönetim fonksiyonlarının, merkezi idarenin taşra birimlerine, yarı özel kamu birimlerine, fonksiyonel otoritelere, yerel yönetimlere veya hükümet dışı örgütlere devri” şeklinde tanımlamıştır (Özmüş, 2005: 2). Kamu yönetimi sözlüğünde ise desantralizasyon (Eryılmaz, 2012: 39), yönetsel kararlar alınması ve merkezin yapmakla yükümlü olduğu görevlerin yerine getirilmesindeki yetki ve sorumlulukların ya coğrafi durumlar göz önünde bulundurularak ya da işlevsel verilere bağlı olarak merkezi yönetim dışında, hizmet yerine en yakın kurumlarca üstlenilmesi durumu, olarak tanımlanmıştır (Genç, 2015: 278).

Desantralizasyon, 1990 ve sonrası dönemde küreselleşen dünya ve ekonomilerinde önemini arttırmıştır. Bunu her ülke kendi durumuna paralel farklı sahalarda kullanmıştır. Ekonomideki en önemli kurumlardan olan Dünya Bankası, 1980’lerden sonra az gelişmiş ülkelerin ekonomik krizlerle başa çıkmaları için desantralizasyon ve özelleştirmeyi birlikte önermiştir (Özmüş, 2005: 2-3).

İdari, yönetsel ve siyasi birçok alanda, desantralizasyona ihtiyaç duyulmaktadır. İdeolojik olarak yerelleşmeye neden ihtiyaç duyulduğuna bakılacak olursa eğer en başta özerklik kavramı yer almaktadır. Kişiler, kamu tüzel kişiliklerinin yerelde hizmet ettiği alanlarda daha özerk ve bağımsız hareket ederek daha verimli hizmet ürettiklerini bilmektedirler. Bağımsız çalışan birimler, merkezi yönetimin baskısından ne kadar uzak olursa halka o kadar yararlı işler yapmaktadır. Bunun yanı sıra merkezi hükümete karşı olan güvensizlik yereldeki yetki ve görev paylaşımını daha önemli hale getirmektedir. Kişilerin ideolojik olarak benimsemediği merkezi hükümet temsilcilerinin yerine yerelde kendilerine daha yakın olan kurumların hizmet açısından kendilerine daha elverişli ortamda hizmet sunacaklarını düşünmektedirler (Arıkboğa, 2018: 4).

Desantralizasyonun işlevsel açıdan nedenleri incelendiğinde en önde eşitlik ve adalet kavramları gelmektedir. Merkezi hükümet mali ve ekonomik olarak kendilerine ağır gelen işlerde yerele güç ve kaynak aktarımı yapmaktadır. Bu sayede kamu hizmetleri daha etkin ve verimli şekilde yerine ulaşır ve hizmet bakımından daha eşit daha adaletli bir ortam sunarlar. Bu sayede yerelin ihtiyaçlarını yerel yönetim birimleri aracılığıyla gördüren hükümet, siyasi konulara daha fazla zaman ayırmaktadır (Genç, 2015: 278). Yerinden yönetimin 2 türü bulunmaktadır. Bunlar; Siyasi Yerinden Yönetim ve İdari Yerinden Yönetim'dir.

1.1.3.1. Siyasi Yerinden Yönetim

Siyasi yerinden yönetim, merkezi hükümetin elinde bulundurduğu siyasi yetki ve sorumlulukları yereldeki temsilcileriyle paylaşması şeklinde tanımlanmaktadır (Arıkboğa, 2018: 8). Bu durum daha çok federal devletlerde görülmektedir. Bu yerinden yönetim türüne göre merkezi hükümet yasama ve yürütme yetkilerini yereldeki birimlere devretmiş, genel siyaseti kendisi belirlerken diğer işleri yereldeki tüzel kişiliğe vermiştir. Türkiye gibi üniter devlet yapısına sahip ülkelerde bu sistem görülmemektedir. Federal sistemlerdeki merkezi otorite, politikalarını belirlerken ülkenin tamamı yerine federe devletlerde bulunan halkın davranışlarını inceler. Üniter devletlerde yapılan seçimlerde ülke genelindeki oylar bağlayıcı olurken, federal devlet sistemlerinde bunlara bakılmamaktadır. Bir ayrışmanın söz konusu olduğu federe devletlerde, o bölgede bulunan halkın iradesi dikkate alınırken bu iradenin merkezdeki genel iradeyle çatışmamasına önem verilmektedir (Belli, 2017: 79-80).

Üniter devlet yapısında yetki ve sorumluluklar, tek bir yerde toplanması sonucu halkın kamuya ve kamunun yaptığı hizmetlere ilgisi azalmaktadır. Ancak federal devlet sistemlerindeki federe devletler, yerele en yakın olan kurumlar olarak görev yaparak en doğru kamu hizmetini halkın karşısına çıkartır ve bu da halk tarafından ilgiyle karşılanır. Üniter devlet sistemlerinde halkın kamuya karşı ve kamunun yaptığı hizmetlere karşı ilgisinin azaldığı gözlemleniyor olsa da siyasi katılıma olumsuz bir etkisi görülmemektedir. Aksine siyasal katılımında artış gözlemlenmektedir (Uygun, 2007: 94).

Siyasi yerinden yönetim, federal devletlerin karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Federal devlet sistemi içerisindeki federe devletler, yapısı gereği dil, din ve etnik bakımdan birbirlerinden farklılık gösterirler. Bağımsız şekilde gelişimlerini sürdüren federe devletler, merkezi hükümetin politikalarından minimum düzeyde etkilenmektedir. Anayasal olarak ulusal kimliğe sahip olmayan yerel yönetim birimlerinin oluşumuyla ortaya çıkan federal devletler, yasama ve yürütme erkleri paylaşarak siyasi yerinden yönetim anlayışının birer temsilcileridir. Üniter devletler ise bu durumun aksine, siyasi olarak görev ve sorumluluklarını tek bir merkezde toplayarak, iş ve işlemlerini sürdürürken, federal devletlerin tersine yerelden çok merkeze dayalı politika sürmeleriyle bilinmektedir (Demir ve Karakütük, 2003: 67-68).

1.1.3.2. İdari Yerinden Yönetim

İdari yerinden yönetim kavramı, çoğu ülkede kullanılan, yapılacak hizmetlerin ve işlemlerin merkezi idarenin hiyerarşisi dışındaki otoriterlerce yaptırılması anlamını taşımaktadır. İdari yerinden yönetim ilkesine haiz kurum ve kuruluşlar özerk yapıya sahiptirler. Merkezi idare yerelde yürütmekte zorlandığı hizmetleri, yine merkezi idarenin çizdiği sınırlar içerisinde yapmakla görevlendirilen yerel yönetim birimleri aracılığıyla yaptırmaktadır. Özerk yapısı bulunan ve merkezi idarenin hiyerarşinin dışında görev yapan bu birimlerin kendilerine ait yönetim kadrosu ve kendilerine ait bütçeleri bulunmaktadır. İdari yerinden yönetim kuruluşlarının yasama ve yargıya ait görev, yetki ve sorumlulukları merkezi idarede toplanmıştır. Sadece yürütme erkinde, kendileriyle ilgili karar alma ve idari görevleri kendilerine verilmiştir (Erençin, 2007: 101).

Merkezi idarenin, idari yerinden yönetim kuruluşları üzerinde denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bu denetleme yetkisi her alanı kapsamamakla beraber, özerklik şartı çerçevesinde idari vesayet anlamında kullanılır. Bu idari vesayet, idari ve mali özerklikle ilgili denetleme yetkisi veren özel bir denetim türüdür. Yerel yönetimler işleyiş açısından idari yerinden yönetim içerisinde kendilerine yer bulmaktadır. Merkezi idare baskısı azaldıkça yerel yönetimlerin, hem hukuki anlamda hem de hizmet anlamında sınırları genişlemektedir.

İdari yerinden yönetim içerisindeki kuruluşlar 2'ye ayrılmıştır. Bunlar hizmet yerinden yönetim ve coğrafi yerinden yönetim başlıkları altındaki kuruluşlardır (Türkoğlu, 2009: 11).

1.1.3.2.1. Hizmet Yerinden Yönetim

Hizmet yerinden yönetim kuruluşları, uzmanlık gerektiren konularda çalışarak, idarenin bütünlüğü ilkesine dayalı merkezi idarenin hiyerarşisi içerisinde varlıklarını sürdüren birimlerdir. Ticaret Odası, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) gibi teknik anlamda hizmetin gerekli olduğu kurumlardan olan hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının özerkliği bulunmaktadır. Teknik bilgilerini, merkezi idarenin kontrolünde, yine merkezi idarenin uzman olmadığı alanlarda sürdürmekle görevlidirler. Bu kurumlar devletin tüzel kişiliğinin dışında ayrı bir tüzel kişiliğe sahiptirler. Merkezi hükümetin idari vesayeti altında hizmetlerini sürdüren kurumlar, merkezi idareden bağımsız kendi karar ve icra onaylarını kendileri verebilmektedirler (Ağar, 2006: 279-280).

Hizmet yerinden yönetim kuruluşları özellikle 20. yüzyıldan sonra, çağın ihtiyaçlarına paralel kurulmuş ve daha sonraki zaman diliminde de varlıklarını artırmışlardır. Bu tarz hizmet veren kuruluşlar varlıklarını, teknik, uzmanlık gerektiren işler dolayısıyla sürdürmektedirler. Hizmet yerinden kuruluşları, demokratik bir ortam daha sürdürülebilir bir demokratik anlayış yerine, uzmanlığın ve buna bağlı hizmet vermenin ön plana çıkmasıyla hizmet vermektedirler. Hizmet yerinden kuruluşlarının merkezi idarenin hiyerarşisi içerisinde bulunması çok uygun görülmemiştir. Bu kurumların çalışma alanları daha çok uzmanlık ve verimlilik esasına göre şekillendiği için merkezin siyasi politikalarından ayrı şekilde planlanmışlardır (Ağar, 2006: 301-302).

1.1.2.2.2. Coğrafi Yerinden Yönetim

Coğrafi yerinden yönetim, bir bölgede yaşayan halkın ortak ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamak adına kurulmuş, tüzel kişiliği bulunan kurumların, belirli yönetim araçları kullanarak halkın ihtiyaçlarını gidermesi olarak tanımlanabilir (Arıkboğa, 2018: 11). Coğrafi yerinden yönetim, il özel idaresi, belediye, köy gibi tüzel kişiliğe sahip, özerk hareket eden ve merkezi idarenin hizmet götürmede yetersiz kaldığı bölgelerde faaliyet gösteren yerel yönetim birimlerine verilen addır.

Coğrafi yerinden yönetim anlayışıyla hareket eden kurumların, hizmet yerinden yönetim ilkesine göre farkı, coğrafi yerinden yönetim birimleri sadece sorumlu oldukları alanlara hizmet götürürken, hizmet yerinden yönetim kurumları uzmanlık alanlarındaki faaliyetler doğrultusunda hareket etmektedirler. İl özel idaresi, belediye ve köyler demokrasi adına seçimle başa gelen yönetim kadrosuna sahipken, hizmet yerinden yönetim kuruluşları, alanında uzman olan kişilerce faaliyetlerini sürdürürler. Diğer adıyla yer yönünden yerinden yönetim olan bu birimler şöyle tanımlanmıştır, bir yerde oturanların, orada ikamet etmelerinden dolayı ortaya çıkan ortak ve idari çıkarlarını korumak ve beraber yaşamalarının gerektirdiği ihtiyaçların görülmesi amacıyla tanınmış özerklidir (Türkoğlu, 2009: 12).

1.2. Yerel Yönetimin Tarihçesi

Yerel yönetimler, insanların bir arada yaşamaları ile ortaya çıkmış birimler olarak dünya tarihinde farklı zaman dilimlerinde, farklı coğrafyalarda ortaya çıkmıştır. Önce Mezopotamya ve daha sonra Avrupa'da ortaya çıkan yerel yönetimler, zaman içerisinde küresel gelişmelere bağlı değişerek ve büyüyerek varlıklarını sürdürmüşlerdir (Çiçek, 2014: 54).

1.2.1. Dünya'da Yerel Yönetim ve Tarihi

Yerel yönetimlerle doğrudan ilişkisi olan kentlerin ortaya çıkışıyla ilgili kesin bilgi ve bulgular bulunmamasına rağmen, kentlerin ortaya çıkışının Mezopotamya'da olduğu tahmin edilmektedir. Avrupa coğrafyasında ilk kentlerin Yunan kentleri ve bunu takip eden Roma kentleri olduğu bilinmektedir. Ortaçağ'da kentler daha çok içine kapanık yapıya sahip olmuşlardır. Bunun sebebi yaşanan sürekli savaşlar ve işgallerdir. Büyük surlarla etrafını çevreleyen kentler, genişleyip büyüyememiştir; ancak 10. yy. dan sonra ticaret hacminin genişlemesiyle dışarıya açılan kent modelleri ortaya

çıkmiştir. Bu zamanlarda batıya nazaran daha büyük kentlerin ortaya çıktığı doğu dünyasında, ilerleyen ticaret ilişkileriyle daha yaygın kentler ortaya çıkmıştır. Kentlerin asıl gelişimi ise keşfedilen değerli madenler, ilerleyen teknoloji ve dünyayı daha küresel bir hale sokan Sanayi Devrimi'dir. Günümüze kadar gelen modern kentlerin temeli Sanayi Devrimi ile atılmıştır (Sunay, 2002: 116).

İnsanların bir arada yaşamaları ile ortak gereksinimlerini karşılama ihtiyacı duymaya başladıkları zaman hemen hemen aynı döneme denk gelmektedir. Bu sayede insan toplulukları birtakım sosyal organizasyonlar adı altında bir araya gelmişlerdir. Bunlar kendi kendini yöneten ve demokratik olarak en küçük birimler olan 'site'lerdir. Antikçağda 'site'ler olarak adlandırılan birimler, Roma İmparatorluğu'nda yönetsel ve idari yetkilerle donatılmış olan 'municipe'lere dönüşmüştür. Ortaçağ'da kentlerin kökeni olarak kabul gören, toplumsal yaşamın en gelişmiş hali kabul edilen, siyasal düşünce merkezi olarak görülen 'polis'ler(kent devletleri) yerel yönetimlerin ilk örnekleri olarak ortaya çıkmıştır (Sivrekli, 2015: 22).

Yerel yönetimlerin ilk örnekleri kabul edilen kurumlar zamanla önemini yitirmişlerdir. Önemini yitiren bu yapıların yerine kentlerin daha özgür bir ortam olmasına olanak sağlayan 'komün'ler oluşmuştur ve böylelikle yerel yönetimlerin önemi biraz daha artmıştır. Günümüzdeki yerel yönetimlerin temeli olarak görülen, demokratik olarak ortaya çıkışıyla, halk katılımının ön planda olduğu bu kurumlara, yerel yönetimlerin ilk örnekleri gözüyle bakılmaktadır (Çiçek, 2014: 54).

1500'lü yılların başı ve sonrasında ulus-devlet ortaya çıkmaya başlamıştır. Merkezi hükümetin önem kazandığı, güç ve yetkilerin tek bir merkezde toplandığı bu dönemde, komünlerde ikinci planda kalmıştır. Komünler güç kaybederek ara kurum olarak yollarına devam etmeye çalışmışlardır. İdeolojik olarak gücünü ve üstünlüğünü kaybeden komünler iki yüzyıl boyunca pek etkili olamamışlardır. Daha sonra Turgot ve Bentham gibi düşünürlerin çalışmaları, günümüz yerel yönetimlerinin önem kazanmasına büyük katkı sağlamıştır. Yerel yönetimin gelişim sürecine, Webber, Amerika'da ortaya çıkan özerk belediyeçilik anlayışı, Tocqueville, Sieyes, Proudhon gibi Fransız düşünürlerinin de önemli katkıları olmuştur (Bahadır, 2017: 5).

Sanayi Devrimi sonrasında yerel yönetimler, yerele hizmet veren birimler olarak yeniden düzenlenmiştir. Bütünün bir parçası görülen birimler bu dönemde devletin yerel büroları gibi çalışmışlardır. 1900'lü yılların başından itibaren yerel yönetim birimleri altın çağ olarak adlandırılan döneme girmişlerdir. Yerel yönetim birimleri yapacakları hizmetler için kaynak bulmada rahatlamış ve hizmet götürmedeki kaliteleri merkezi hükümetin önüne geçmeye başlamıştır (Demir ve Karakütük, 2003: 68-69).

20. yüzyılda yaşanan Dünya Savaşı ve arkasından gelen 1929 Ekonomi Buhranı, ülkeleri daha temkinli ve küresel anlamda daha akılcı politikalar yapmaya sevk etmiştir. Aynı dönemde ortaya çıkan Keynesyen politikalar, hükümet eliyle yapılan değişiklikleri savunmuştur. Keynesyen politikalarının amacı, sağlık, eğitim, güvenlik ve benzeri hizmetlerin devlet ve merkezi hükümet eliyle yapılmasının gerekliliğini ortaya çıkarmaktır. Talebin devlet eliyle artırılmasını savunan görüşün uygulamaya geçmesiyle birlikte gelişmiş toplumlarda "Refah Devleti" anlayışı ortaya çıkmıştır. Gelişmekte olan diğer ülkelerde ise devlet merkezli kalkınma politikaları ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu dönemde yerel yönetimler, taşrada merkezi hükümete bağlı, merkezi hükümetin uzantısı olarak görev yapmışlardır. Gelişmekte olan ülkelerde merkezin uzantısı şeklinde görev yapan yerel yönetimler, gelişmiş ülkelerde ise yetkilerin çoğunun devredildiği, merkezi hükümetin sorumlu olduğu çoğu görevi üstlenmiş biçimde görev yapmışlardır (Ölmezogulları, 2008: 90-92).

Teknolojinin gelişmesi ve ilerleyen dünya ekonomileriyle beraber, küreselleşme ortaya çıkarak yerel yönetimler adına yeni bir sayfa açmıştır. Küreselleşmeyle beraber güçlenen ekonomiler, çağın gerekliliklerini topluma yaymada yerel yönetimleri kullanarak hem yerelde gelişmeyi sağlamış hem de eskiye nazaran yerel yönetimleri daha güçlü bir konuma getirmiştir. 21. yy. sonrası küreselleşen dünyada, giderek gücünü artıran yerel yönetimler, farklı organizasyonlar adı altında hizmet yelpazesini genişletmiş farklı alanlarda kendini göstermeye başlamıştır. Küreselleşmeyle beraber yerel yönetimler bir tık daha ivme kazanmış ve yaptıkları hizmet kalitesi ve sorumluluk alanları giderek genişlemiştir (Keleş, 2016: 40-42).

1.2.2. Türkiye’de Yerel Yönetim ve Tarihi

Yerel yönetimler, Türkiye’de geçmişi olan ve tarihi eskilere dayanan bir kurum değildir. Çoğunlukla batılı toplumlarda ortaya çıkan yerel yönetimlere, insanların yoğunlaşarak ve kalabalık halde yaşamalarıyla ihtiyaç doğmuş, merkezden uzak belirli coğrafi alana yerleşen bu insan topluluklarının gereksinimlerini karşılamak adına ihtiyaç duyulmuştur.

1.2.2.1. Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Kadar Yerel Yönetimler

Ülkemizde 19. yüzyılın ortalarına, yaklaşık Tanzimat’a kadar yerel yönetim anlamında çok fazla çalışma olmamıştır. Modern anlamda yerel yönetim 20. yy. başları ve sonrası dönemde ortaya çıkmıştır.

Türkiye’de yerel yönetimlerle ilgili asıl çalışmalar Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar süregelmiştir. Özellikle dünyadaki 20. yüzyılın ikinci yarısındaki gelişmeler ve değişimler, ülkemizde de bazı reformlara ön ayak olmuştur. Merkeziyetçi anlayışın yerele hizmet götürmede yetersiz kalması, merkezden uzakta bulunan nüfusun ihtiyaçlarının artması da yerel yönetim alanında birtakım çalışmalara itmiştir. Türkiye’de yerel yönetime en temel anlamda bu şekilde ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. 1980 Anayasası’yla Türkiye’deki yerel yönetimlerin teşkilat yapısı; il özel idaresi, belediye ve köy şeklinde 3’e ayrılmıştır (Çiçek, 2014: 55).

Geçmişten günümüze Türkiye’de yerel yönetimlerin gelişimine bakılacak olursa, Osmanlı döneminde kentteki hizmetler, yerel yönetim birimleri kuruluncaya dek vakıflar ve esnaf örgütleri eliyle verildiği bilinmektedir. Osmanlı’da resmi olarak yerel yönetim birimlerinin kurulması, dış dünyanın birtakım baskıları sonucu yapılan reformlarla gerçekleşmiştir. Bu da Osmanlı’da ancak 19. yüzyılda gerçekleşmiştir. 19. yüzyılın ortalarına kadar Osmanlı’da şehirler; vakıflar, loncalar, kadılar eliyle mahallelerin ortak ihtiyaçlarını giderdikleri yerler olmuştur. Batılı tarzda ilk yerel yönetim teşkilatı kurma girişimi 1854 yılında ‘İstanbul Şehremaneti’ ile olmuştur. Sonraki dönemlerde de İstanbul dışı coğrafyalarda belediye örgütü kurma çabasına girilmiştir (Koçak vd., 2017: 126).

1876 yılında düzenlenen ‘Vilayet Belediye Kanunu’na göre her kasaba ve kent için bir belediye kurulmuştur. Bu kanun ve düzenlemeye göre belediyenin yönetiminden sorumlu başkanı merkezi hükümet atarken, belediyenin meclis üyeleri halk tarafından

seçilmektedir. İstanbul Şehremanetinin yanı sıra Osmanlı Dönemindeki en önemli yerel yönetim reformlarının bir diğeri 1864 Vilayet Nizamnamesi'dir. Bu nizamnameye göre Osmanlı'daki bütün eyaletler ile dönüştürülmüştür. Bu düzenlemeyle Osmanlı'da vilayet sistemine geçilmiştir. Günümüz il özel idaresi olan 1870 tarihli 'İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi' ile İl Özel Yönetimi adı altında yerel yönetim birimleri kurulmuştur (Gençoğlu, 2011: 35-37).

İl Özel Yönetimi, il idaresinin genelinden sorumlu olan belediyelerin yanında görev yapan kuruluştur. Bu birimlerin yanı sıra coğrafi olarak en küçük toplumsal yapı olan köyün, yerel yönetim olarak hayat geçmesi 1870 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesiyle olmuştur. Bu nizamnameye göre ülke büyükten küçüğe sınırları ve yerleştiği coğrafi alanın boyutuna göre il, ilçe ve köylere ayrılmıştır (Ortaylı, 2008: 497-499).

İlk başlarda vakıflar ve esnaflar aracılığıyla görülen hizmetlerin yetersiz kalması sonucu halkın ihtiyaçlarını karşılamada güçlük çekilmeye başlanmıştır. Ulaşım başta olmak üzere birçok alanda köklü değişikliklerin olduğu kentlerde, ihtiyaçlar karşılanamaz duruma gelmiştir. Böylesi ortamda eski teşkilat yapılarının(vakıf, lonca, esnaf teşkilatları) ihtiyaç ve gereksinimleri karşılama da eksik kalması sonucunda belediyenin ihtiyaç duyulan kurum olduğuna kanaat getirilmiştir. Osmanlı'da kurulacak yerel yönetimlerin batıdaki örneklerinden farkı, tamamen özerk yapıya sahip yerel yönetim birimleri olmaları değil, merkeze bağlı, merkezin kontrolü altında çalışmalarını sürdüren bir kurum olmalarıdır. Bu sebeple yerel yönetim birimlerinin yönetim organları, merkezi hükümet tarafından atanmaktadır. Merkezi idarede yerel yönetimleri kendine has hizmetler üreten, özerk bir yapı olarak görmemiştir (Bozlağan ve Demirkaya, 2008: 137-139).

Osmanlı dönemi yerel yönetimlerine toparlayarak bakıldığı zaman, 19. yüzyıla kadar yerel yönetim adına herhangi bir gelişme ve çalışma olmamıştır. O döneme kadar yerel yönetim birimi gibi görev yapan lonca teşkilatı, ahilikler, vakıflar gibi esnaf ve benzeri grupların iş birliğiyle, yoksul kesimin ihtiyaçlarını gidermeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. 19. Yüzyıla gelindiğinde, 1855 yılında kurulan ve belediye birliği olarak görev yapan Şehremaneti ile 1864 yılında Fransız model olan, Osmanlı'nın taşradaki düzenini sağlamaya yönelik yürürlüğe giren Vilayet

Nizamnamesi, modern Türkiye yerel yönetimlerinin temelini oluşturmuşlardır (Özer ve Akçakaya, 2014: 62-66).

1.2.2.2. Cumhuriyet ve Sonrası Yerel Yönetimler

Türkiye’de yerel yönetimlerin batılı anlamda gelişimi Cumhuriyet dönemine denk gelmektedir. 1924 yılında ‘442 sayılı Köy Kanunu’ ve 1930 yılında ‘1580 sayılı Belediye Kanunu’ çıkarılmıştır. 1930 yılında çıkarılan kanun uzunca süre yürürlükte kalmış ve belediyelerin iş ve işleyiş biçimini, sorumluluk alanlarını geniş ve ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır. 1930 sayılı Kanun sayesinde görev, yetki, sorumluluk ve bakmakla yükümlü oldukları coğrafi alan konusunda sıkıntı çekmeyen belediyeler sadece kaynak sıkıntısı çekmişlerdir. 1980’li yıllara kadar sıkıntısız çalışan belediyeler, küreselleşen dünyanın ihtiyaçları sonucu haberleşme ve ulaşım imkanlarının sınırlı olması sebebiyle merkezi yönetimin her bölgeye eşit ve doğrudan hizmet götürülemediği anlaşıldığında daha da önem kazanmışlardır (Dursun, 2007: 365).

1930 yılı ve sonrası dönemde yerel yönetimlerin çok geniş hizmet alanı bulunmaktaydı. Sosyal, sağlık, kültürel vb. alanlarda hizmet veren yerel yönetim birimleri, sonraki dönemlerde kaynak yetersizliği sebebiyle yaptıkları hizmetleri merkezi yönetime bırakmıştır. Cumhuriyetin ilan edildiği dönemde yerel yönetimin başında olan belediye başkanları ve diğer yönetim otoriteleri, merkezi hükümet tarafından seçilmekteydi. Kayıtsız şartsız sadece merkezi hükümetin belediye başkanını seçtiği bu dönem 1950’lere kadar sürmüştür. Daha sonraki iktidar değişikliği ve çok partili hayata geçiş ikinci belediyeçilik hareketine zemin hazırlamıştır (Koçak ve Ekşi, 2010: 301).

1950 yılında başa gelen Demokrat Parti, muhalefet olarak çalıştığı zaman diliminde demokratikleşmeyle, belediyelerin daha özgür zeminde çalışmalarını talep etmekteydi. Ancak başa geldikten sonra önceki dönemde yürürlükte olan belediye kanununda çok fazla değişikliğe gitmemiştir. Daha çok kırdaki esnaf ve küçük işletmelerin bulunduğu yörede çalışmalarını artırmaya yönelik çalışan Demokrat Parti hükümeti, oy topladığı kır hayatına belediye aracılığıyla yaklaşmaya çalışmıştır. Bu çalışmalarında merkezi hükümet ve yerel yönetim birimi olan belediye arasında yetki ve görev paylaşımı yapılmıştır. (Koçak ve Ekşi, 2010: 302).

1970 sonrası yerel yönetim birimleri, çoğunlukla siyasi kurum olarak sahne almaya başlamıştır. 1950 sonrasında küreselleşme ve teknolojinin gelişmesiyle başlayan kentleşme hareketi, özellikle 1970 sonrasında hız kazanmıştır. Bu dönemden sonra özellikle belediye, siyasi bir kurum, siyaset ve hükümet politikası olarak çalışmaya başlamıştır. Siyasal içerik kazanan yerel yönetimler, siyasette ön planda tutulmaya başlanmış ve halk tarafından da bu gözle bakılmaya başlanmıştır (Yörükoğlu, 2009: 12).

Özerklik ilk defa 1978 yılında kurulan ‘Yerel Yönetim Bakanlığı’ ile önem kazanmıştır. Daha önceleri merkezin etkisinde, onun bir parçası gibi çalışmalarını sürdüren yerel yönetim birimleri, kurulan bu bakanlıkla beraber, kendi kendine yetmeye çalışan, kendi öz kaynak ve sermayesiyle çalışan bir kurum olarak görev yapmaya başlamıştır. 1970 yılı sonlarına doğru ortaya çıkan demokratikleşme hareketiyle beraber, 1980’li yılların başında yeni bir belediyeçilik anlayışına geçilmiştir. Bu anlayış sonucu, daha çok denetimci belediye özelliği taşıyan ve belediye başkanlarının bürokrat ağırlıklı olduğu belediyeçilik dönemine girilmiştir. Yeni belediyeçilik anlayışı sonucu belediyelerin görevleri, kentteki temizliği sağlamak ve belirli birtakım hizmetlerin bir düzen içerisinde yerine getirilmesi gibi basite indirgenmiştir (Yörükoğlu, 2009: 13).

1984 yılındaki yerel seçimlerde oyların çoğunluğunu toplayan yerel yönetim birimlerinin çoğunluğu hükümetin sahibi partiye mensuplardı. Siyasi olarak hem merkezi hem de yerel yönetim birimlerindeki baş aktörler aynı parti mensubu olunca, yerel yönetimler kaynak bakımından fazla sıkıntı çekmemişlerdir. Bu dönemde görev ve yetki paylaşımında ortak yol çoğunlukla sağlanmıştır. Daha fazla demokratik ortamın sağlandığı ve yönetişimin olduğu bir döneme girilmiştir. Ancak merkezi hükümet bu gelişmelerin yaşandığı dönemde, yerel yönetimler üzerindeki gözetim ve denetimlerini gevşetmemiştir (Koçak, vd., 2017: 126).

Bir sonraki dönem olan 1989 seçimlerinde ise seçmenlerin bakış açısı değişmiş, bu dönemde kökten bir kadro değişiminin gerekli olduğunu öngörmüşlerdir. Büyük-küçük çoğu belediyenin, yönetim organları, belediye başkanları, meclis üyeleri muhalefet partilerinden seçilmiş ve başa getirilmiştir. 1980’li yılların ikinci beş yıllık dönemi ve 1990’lı yıllarda, tekrardan demokratik yerel yönetim anlayışı içine girilmiştir. Yerel yönetim birimleri yine siyasal içerik kazanmış, siyasal mekanizmaya bağlı değerlendirilmiştir. Buna göre oyunu kullanan halk, yerel yönetim birimlerini

sadece iş yapan, tüzel kişiliği olup buna göre hareket eden bir kurum olarak değil, aynı zamanda siyasal bir program olarak değerlendirmişlerdir (Genç, 2015: 285).

Yerel yönetimlere ilişkin en önemli düzenlemelerden biriside 2005 yılında çıkarılan ‘5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’ olmuştur. İl özel idarelerine yönelik yapılan bu düzenleme, il özel idaresinin görev ve yetki, organları, mali yapısı, teşkilat yapısı insan kaynakları, diğer kurum ve kuruluşlarla ilişkileri, denetimi, çalışma yöntemi ve yönetime katılma konularında yönetsel ve işlevsel açıdan birçok önemli düzenleme getirmiştir. Bu düzenlemeler ışığında yerel yönetim birimlerinden olan il özel idarelerinin özerklikleri arttırılmıştır. İl genel meclis başkanlığı görevini yürüten validen bu görev alınmış, yeni başkan ‘il genel meclisinin içerisinde seçilmek üzere’ ibaresiyle yeniden düzenlenmiştir. Aynı zamanda gündemi belirleme yetkisi seçilecek başkana bırakılmıştır. Bunların yanı sıra valinin il genel meclisi üzerine olan denetleme yetkileri sadece hukukilik denetimiyle sınırlandırılmıştır (Çetin, 2015: 250).

Yaklaşık 75 yıl yürürlükte kalan 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun yerine 2005 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu çıkarılmıştır. İsim olarak aynı ancak içerik olarak çok fazla değişikliği içerisinde barındıran bu kanun, özellikle belediyeler üzerine çok fazla yenilik getirmiştir. Kanun, yeniden yapılanan kamu yönetiminde, belediyeye ekonomi ve verimlilik, bunun yanı sıra özerklik konusunda ve yönetime katılım konularında büyük yenilikler getirmiştir. Belediyelerin daha zor kurulmasını sağlayan kanun, belediye kurulması için ölçüğü büyütmüş ve daha zor şartlar ve nitelikler istemiştir. 2008 yılında çıkarılan 5747 sayılı Kanun ile hane nüfusu 2000’nin altına düşen belediyeler, köy statüsüne alınmış, bazı bucaklar kapatılmış, kimi köy ve kasabaların birleştirilmesiyle 43 adet yeni ilçe kurulmuştur (Çetin, 2015: 251).

2005 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu şu an yürürlükteki güncel belediye kanunlarıdır. Ayrıca Büyükşehir Belediyesi Kanunu’na 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Kanun ile ek düzenlemeler getirilmiştir. 6360 sayılı Kanun’a göre 16 olan büyükşehir belediyesi sayısı 30’a yükseltilmiş ve büyükşehir belediyesinin olduğu illerde belde belediyeleri, il özel idareleri, köyler ve bucaklar kaldırılmıştır. Bunun yanı sıra büyükşehir belediyesine bağlı yeni ilçe belediyeleri oluşturulmuştur (Adıgüzel, 2012: 160).

1.3. Türkiye’de Yerel Yönetim Teşkilat Yapısı

Türkiye’de yerel yönetimler, 1982 Anayasasının 123 ve 127. maddelerinde düzenlenmiştir. Anayasanın 123. Maddesinde, yerel yönetimin kuruluş ve idare yapısı düzenlenmiş ve yerel yönetimlerin bütün olarak kabul edildiği açıklanmıştır. Ayrıca idarenin kuruluş ve görevlerinde merkezden yönetim ve yerinden yönetim esasına dayandırıldığı belirtilmiştir. Kanun maddesinin yerel yönetimlere yönelik bu düzenlemesinde, ikili yapılanmanın yasal olarak teminat altına alındığı görülmektedir. 127. Maddede, yerel yönetimlerle ilgili “il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, yine kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir” açıklaması yapılarak, yerel yönetimlerin çalışma ve işleyiş çerçevesi belirtilmiştir. Buna göre ülkemizde il özel idaresi, belediye ve köy şeklinde 3’lü yerel yönetim teşkilat yapısı oluşturulmuştur. Bunların yanı sıra büyükşehir belediyeleri de aynı düzenlemenin içerisinde yer almaktadır (Toprak, 2014: 33).

Türkiye’deki yerel yönetim birimlerinin özelliklerini şöyle sıralamıştır (Eryılmaz, 2012: 179);

1. Yerel yönetimler o bölgede yaşayan halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş kamu tüzel kişileridir.
2. Yerel yönetim birimlerinin karar organları yapılan seçimler sonucu belirlenir ve yerel yönetimlerin kuruluş ve çalışma esasları kanunla belirlenmektedir.
3. Yerel yönetimlerin karar organlarının, görevleriyle ilgili suç teşkil eden kovuşturma ve soruşturmaları sonuçlanıncaya kadar İçişleri Bakanı geçici tedbir olarak görevinden uzaklaştırabilir.
4. Yerel yönetimlerin seçimle başa gelen organlarının, seçimleri kazanmaları veya görevlerini kaybetmelerine dair denetim, yargı yoluyla olmaktadır.
5. Yerel yönetim seçimleri 5 yılda bir yapılır ancak milletvekili seçimlerinin 1 yıl öncesinde ve sonrasındaki döneme denk gelen

seçimler, uygun görüldüğü takdirde milletvekili seçimleriyle birleştirilerek yapılabilir.

6. Merkezi hükümetin, yerel yönetimler üzerinde idari vesayet yetkisi bulunmaktadır. İdari vesayet yetkisi, mahalli hizmetlerin sağlanması, kamu hizmetlerinin tek elden yürütülmesi, toplum yararına yapılan çalışmaların denetlenmesinde kullanılır.
7. Yerel yönetimler birbirleri arasında birlik kurabilirler. Bu birliklerin kurulmasında izin vermeye yetkili Bakanlar Kurulu'dur.
8. Yerel yönetimler ile merkezi hükümetin arasındaki ilişki, kanunla düzenlenir.
9. Yerel yönetimlerin gelirleri yaptıkları iş ile doğru orantılıdır. Yerel yönetimlerin iş ve işlemlerden doğan mali denetim ise Sayıştay tarafından yapılmaktadır.
10. Nüfusu ve yerleşim yeri fazla olan bölgelerdeki yerel yönetimler, kanunla özel yönetim biçimleri olarak düzenlenebilir.

Yerel yönetimlerin taşradaki görevlerine bakıldığı zaman, yerel yönetimlerin taşrada merkezi yönetimin bir uzantısı olarak görev yaptıkları söylenebilir. Bunun sebebi gelişmekte olan ülkelerden biri olan Türkiye'de, merkezi teşkilatlanmanın dışında konumlandırılan yerel yönetimlerin, özerk yapıları gereği idari vesayet kapsamında devamlılıklarını sürdürmeleridir. Anayasa'da yerel yönetim teşkilatı 3 birime ayrılmıştır. Bunlar; il özel idaresi, belediye ve köylendir (Koç, 2018: 77-79).

1.3.1. İl Özel İdaresi

İl özel idareleri, temeli Osmanlı Dönemi'nde atılan 'İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi' adlı düzenleme kapsamında Türkiye'de ilk defa görülen yerel yönetimlerdir. Osmanlı'da eyalet sisteminin bulunduğu ve yerel yönetimler adına çok fazla çalışmaların olmadığı dönemde 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi ilan edilmiştir. Daha sonra her vilayetin kendi yerel yönetim çalışmalarını yürütmesi amacıyla 1871 yılında İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi ilan edilmiştir. İlk belediye olan İstanbul Şehremaneti'nin yanı sıra yerel yönetimler adına zamanla yapılan düzenlemeler, Türkiye'de yerel yönetim alanındaki başlıca çalışmalar olmuştur.

Cumhuriyetin ilanından sonra farklı kanunlarla düzenlenen il özel idareleri, 1982 Anayasası'yla beraber Türkiye'nin merkezi idare teşkilat yapısı dışında yer alan yerel yönetim birimlerinden biri olarak varlıklarının sürdürmektedirler (Çetin, 2009: 251-252).

İl özel idaresi kent halkının müşterek mahalli ihtiyaçlarını gidermek için kurulan ve karar verme yetkisine haiz organlarının, halk tarafından seçildiği mali ve yönetsel açıdan özerk yapıya sahip yerel yönetim birimleridir. Türkiye'de, 22 Şubat 2005 tarihinde yayımlanan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu yürürlükte yer almaktadır. Kanun, il özel idarelerinin görev ve sorumluluklarını, yapılarını ve oluşum şekillerini, yetki ve sorumluluklarının nereleri kapsadığı gibi düzenlemeler içermektedir. İl özel idarelerinin organları vali, il genel meclisi ve il encümeninden oluşmaktadır. İl özel idaresi büyükşehir olmayan 51 ilde bulunmaktadır. 5302 sayılı Kanun'a göre iş ve işlemlerini sürdüren il özel idarelerin görev alanı, kanunda belirtildiği üzere il ile sınırlıdır. İllerin kurulmasıyla birlikte kurulan il özel idarelerinin tüzel kişiliği, il vasfını yitiren yerlerde kendiliğinden sona erer (Çetin, 2015: 249-251).

İl özel idarelerinin gelirleri, merkezi idarenin bütçesinden karşılanmaktadır. Anayasanın 127. maddesinde belirtilen 'mahallî idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması' gibi bir durum çoğunlukla mümkün olmamıştır. Diğer yerel yönetim birimlerinde olduğu gibi il özel idarelerinde de gelirler ve giderler düzenlemesi merkezi idarenin aktardığı bütçe doğrultusunda gerçekleşmektedir.

İl özel idaresinin organları 3'e ayrılır; il genel meclisi, il encümeni ve validir. İl genel meclisi, il özel idaresinin en önemli organıdır. Hem genel reformların hem de yapılacak çalışmaların sorumluluğu il genel meclisine aittir. İl genel meclisi il özel idaresinin ana karar organı olarak görev yapmaktadır. İl encümeni ise il özel idaresinin yürütme organıdır. Valinin başkanlığında on üyeden oluşur. İl encümeni, her yıl il genel meclisinin üyeleri arasından seçeceği beş üye ile bir tanesi mali hizmetler birim amiri olmak üzere valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşmaktadır. Vali, merkezi idare tarafından atanan, il özel idaresinin tüzel kişiliğini temsilcisi olarak görev yapmaktadır (Çetin, 2009: 253).

5302 sayılı Kanun'da, il özel idarelerinin görev ve sorumlulukları geniş şekilde düzenlenmiştir. Kanunda belirtilen il özel idarelerinin bazı görevleri; mahallî ortak

nitelikte olmak şartıyla; sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları, ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde yapmakla görevli ve yetkilidir. Bunların yanı sıra belediye sınırları dışında imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, kültür, turizm, gençlik ve spor; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri yapmakla yükümlüdür (Koçak ve Kavsara, 2012: 73).

1.3.2. Belediye

Belediye, yerel yönetimlerin en temeli olup, farklı ülke ve coğrafyalarda farklı isimlerde bulunmaktadır. Belediye ismi Fransa ve bazı Afrika ülkelerinde “commune”, İspanya ve bazı Latin Amerika ülkelerinde “municipio”, İngiltere’de “borough”, Amerika’da ise “city” ya da “town” olarak adlandırılmaktadır. Belediye kelimesinin kökeni Arapçaya dayanmaktadır. Arapçada, bir topluluğun yaşamak ve yerleşmek için bulunduğu yer anlamına gelen “beled” veya “belde” kökeninden gelmektedir. Belediye bu anlamlarla, bir yerde yerleşik olarak yaşamakta olan topluluğu ifade eder. Başka bir tanım ise ‘bir belde veya bir bölgede yaşayan insan topluluğunun mahalli ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan, yönetsel ve karar organlarının seçmenler tarafından belirlenen, idari ve mali açıdan merkezi yönetime karşı özerk yönetim biçimleri’ şeklinde olmuştur (Bahadır, 2017: 21).

Belediye, Osmanlı döneminde 1855 yılında kurulan Şehremanetine kadar üstünde durulan yerel yönetim birimi olmamıştır. Osmanlı döneminde kadılar tarafından yürütülmeye çalışılan belediye görevleri, kadıların yanında vakıflar ve loncalar tarafından da yürütülmeye çalışılmıştır. Vakıflar, belediyenin yaptığı yol, hastane, yoksullara yardım vb. hizmetler başta olmak üzere halkın temel ihtiyaçlarını, yapılan bağışlarla karşılayarak, belediyenin yaptığı çoğu işi üstlenmiştir. Loncalar ise esnaflar üzerine yaptığı çalışma ve düzenlemelerle bilinmektedir. Pazardaki fiyatı belirleme, esnafın üretim sürecindeki denetim ve düzenini sağlamakla görevli loncalar, belediyeye ait olan ekonomik görevleri üstlenmektedir.

Modern belediyeçiliğin temeli, Osmanlı'da Tanzimat dönemine denk gelen 1855 İstanbul Şehremaneti'ne dayanmaktadır. İstanbul Şehremaneti, batılı ülkelerdeki belediyelerin yaptığı işleri yapması için tasarlanmıştır. Merkezi hükümet tarafından şehremanetinin başına şehremini atanmıştır. Şehremininin yanında 12 kişilik şehir meclisi de kurulmuştur (Lamba, 2010: 136). 1864 yılındaki Vilayet Nizamnamesi ile eyaletten vilayete dönüşen yerlerde belediyeler kurulmuştur. Daha sonra 1868 yılında "Dersaadet İdare-i Vilayet Nizamnamesi" ile İstanbul Şehremaneti 14 daireye ayrılmıştır (Sunay, 2002: 115-117). Tablo 1'de Osmanlı'dan günümüze belediyenin tarihiyle ilgili kronolojik sıra bulunmaktadır.

Tablo 1. Osmanlı'dan Günümüze Belediye Tarihi

1855	İstanbul Şehremaneti	İlk belediye teşkilatı olan İstanbul Şehremaneti 1855 (bazı kaynaklarda 1854) yılında kurulmuştur. Bu teşkilatın başında bir Şehremini görev yapmaktaydı. Şehremanetinin 12 kişiden oluşan Şehir Meclisi vardı. Şehremini ve iki yardımcısı da bu meclisin üyesiydiler. Şehremini, yardımcıları ve şehir meclisi üyeleri atamayla görev başına gelmekteydiler. Atanma şartı olarak saygın ve güvenilir olmak gerekiyordu. Şehir meclisinin her yıl üçte ikisinin yenilenmesi gerekmekteydi.
1854 (1855)	İntizam-ı Şehir Komisyonu	İstanbul'da kurulacak olan, İstanbul Şehremaneti'nin kuruluşundan önce kurulması planlanan belediyenin şeklini belirlemek amacıyla fikir ve görüş belirtmesi amacıyla kurulmuştur. 1854 yılında kurulmuştur. 1858 yılında 3 öneri sunmuştur.
1869	Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi	Galata ve Beyoğlu'nda kurulan belediye teşkilatı tüm İstanbul'u kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Yapılan düzenlemeyle artık İstanbul'da 14 daire vardı. Her dairenin üyelerinin yarısı her yıl değişen Daire Meclisi ve bu üyeler arasından atanan bir Daire Başkanı vardı. Bir de 14 daire başkanı ile daire meclislerinden gelen üçer kişilik üyelerden oluşan Cemiyet-i Umumiye yer almaktaydı, bu Cemiyete başkanlık eden ve atanarak gelen Şehremini vardı. İstanbul belediye teşkilatı, bir bakıma federal bir yapı içerisinde bulunmaktaydı.

1877	Dersaadet Belediye Kanunu	Bir önceki düzenlemeyi korumuş, ancak daire sayısını 14'ten 20'ye çıkarmıştır.
1858 (1857)	Altıncı Daire-i Belediye	İntizam-ı Şehir Komisyonu'nun görüş ve önerileri üzerine İstanbul'un Galata ve bazı semtlerini içine alan Altıncı Daire-i Belediye kurulmuştur. Bu belediye teşkilatının atamayla gelen bir müdürü ve yine atamayla göreve gelen yedi kişilik Daire-i Belediye Meclisi vardı.
1912 (1913)*	Dersaadet Belediyesi Hakkında Kanun-u Muvakkat	İstanbul'daki daire bazlı belediye teşkilatını kaldırmış, 9 şubeden oluşan bir İstanbul Şehremaneti kurmuştur. Cemiyet-i Umumiye'nin yerini de Encümen-i Emanet almıştır. * (Bazı kaynaklarda kuruluş 1913 yılı verilmektedir.)
1930	1580 Sayılı Belediye Kanunu	Uzun süre yürürlükte kalan ve belediye başkanı, belediye encümeni ve belediye meclisi şeklinde üç organdan oluşan belediye teşkilatını kuran kanundur. 2005 yılında kaldırılana kadar çok sayıda değişiklik geçirmiştir.
1984	3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun	Bütün belediyeleri değil de sadece nüfusu belirli bir büyüklüğü aşan belediyelerde "özel yönetim biçimi" öngören bir düzenlemedir. Bu kanun da zaman içerisinde değişiklikler geçirmiş, en son, 2005 yılında yerini 5216 Sayılı Kanun almıştır. (Bu kanunda da 2012 yılında çıkarılan 6360 Sayılı Kanun ile önemli değişiklikler yapılmıştır.)
2005	5393 Sayılı Belediye Kanunu	AB uyum süreci çalışmaları çerçevesinde belediyeleri yeniden düzenleyen, 1580 Sayılı Kanunun ana mantığını koruyan ancak onu güncel gelişmeler ışığında ciddi bir biçimde gözden geçiren bir kanundur.

Kaynak: (Koç, 2018: 81-82)

Cumhuriyetin ilan edildiği dönemde belediyeler üzerine kapsamlı bir çalışmanın gerektiği ortaya çıkmıştır. Osmanlı döneminden kalan düzenlemeler yeniden şekillenen Türkiye'deki belediyelerin ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamamıştır. Bunun

devamında 1930 yılında belediyeler üzerine kapsamlı bir kanun yayınlanmıştır. 1930 tarihinde 1580 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. Yaklaşık 75 yıl yürürlükte kalan ve belediyeler üzerine detaylı düzenlemeler içeren Belediye Kanunu, zaman içerisinde birçok değişikliğe gidilse de uzun bir süre belediyelerin sıkıntılarını gidermede büyük rol oynamıştır. Günümüzde kullanılan kanun, 2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu'dur. 5393 sayılı Kanun'un yayımlanmasıyla 1580 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. 5393 sayılı Kanun belediyelerin organlarından, seçimlerine, çalışmalarını yapacaklarını il sınırlarına varana kadar bütün konuları kapsamlı şekilde düzenlemiştir (Uyar, 2004: 4-7).

5393 sayılı Kanun'a göre belediyenin 3 organı bulunmaktadır. Bu organlar; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır. Belediye meclisi, belediyenin demokrasi anlamındaki en önemli organıdır. Bunun en önemli sebebi meclis üyelerinin seçimle belirlenmesidir. Belediyelerin temsili demokrasi adına en önemli organı olan belediye meclisi belediyenin karar organıdır. Belediye meclisinin, bütçeyi toplantılarında görüşüp kabul etmek, taşınmaz mal alım ve satımına karar vermek, cadde ve sokak isimlerine karar vermek, imar planlarını görüşüp onaylamak, borçlanmaya karar vermek gibi görev ve sorumlulukları vardır (Dursun, 2007: 372).

Nüfusa göre temsilde adalet sistemiyle üye sayısı belirlenen belediye meclisi, belediyenin en önemli icraat organıdır. Belediye meclisinin yanı sıra belediyede belediye başkanı ve belediye encümeni bulunmaktadır. Bu iki organ belediyenin yürütme organıdır. Belediyeye ait görevlerin büyük çoğunluğu bu iki organ tarafından yürütülmekte olup, yapılan işlerin koordinasyonu ve işler arası iş birliği bu organlar tarafından yapılmaktadır (Koçak, vd., 2017: 126-127).

Belediye başkanı belediyenin tüzel kişiliğini temsil eder. 5 yılda bir yapılan seçimlerle başa gelen belediye başkanı, bir siyasi partinin temsilcisi ya da bağımsız aday olarak seçimlere katılabilir. Belediye başkanı ve belediye meclisi seçimleri aynı zamanda olurken, farklı sandıklarda oy kullanılarak seçimler gerçekleştirilir. Belediye başkanının; başkanlık sürecinin son bulması ve tekrar seçilememe durumu, ölüm ve istifa gibi hallerde başkanlık sıfatı sona erer. Belediye başkanının görevini kötüye kullanması durumlarında Danıştay kararıyla görevine son verilir.

Belediyenin en önemli organlarından bir diğeri, belediye encümenidir. Belediyenin danışma organı olarak görev yapan belediye encümeni, il belediyelerinde ve nüfusu 100.000 üzerinde olan yerleşim yerlerinde bulunmaktadır. Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında toplanan belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıllığına seçeceği dört üye ile meclis üyeleri ve belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği dört üyeden oluşur (Durgun, 2018: 33).

5393 sayılı Kanun'da, önceki kanun olan 1580 sayılı Kanun'a göre köklü değişiklikler yapılmıştır. 1580 sayılı Kanun'daki 'nüfusu 2000 ve üzeri olan yerlerde belediye kurulmasıyla' ilgili madde, 'nüfusu 5000 ve üzeri olan yerlerde belediyenin kurulması' şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Ancak içme ve kullanma suyu havzaları ile belediye sınırlarına 5000 metreden daha yakın olan yerleşim birimlerinde, nüfus 5.000 ve üzerinde olsa bile belediye kurulamayacaktır (Dursun, 2007: 364).

1982 Anayasasıyla beraber belediyeler üzerine yeni bir durum ortaya çıkmıştır. Gelişen ülkelerde metropol olarak görülen şehirlerdeki artan nüfusa karşın yeni bir belediye anlayışı ortaya çıkmıştır. İlk olarak 1982 Anayasasınının 127. maddesinde büyük yerleşimin olduğu yerlerde özel yönetim birimlerinin kurulabileceği belirtilmiştir. Bu madde doğrultusunda dönemin hükümeti 1984 yılında 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nu kabul etmiştir. Bu kanun kapsamında ilk olarak İstanbul, Ankara ve İzmir illeri büyükşehir belediyesine olmuştur. Zamanla diğer büyük kentlerde büyükşehir statüsü kazanmıştır. Daha sonra 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kabul edilmiştir. Bu kanun önceki kanunun aksine büyükşehir belediyelerinin yapısından, organlarına, mali kaynaklarına varana kadar birçok konuyu detaylı şekilde ele almıştır (Oktay, 2016: 74).

5216 sayılı Kanun'un yaptığı en önemli düzenleme, önceki kanun olan 3030 sayılı Kanunda düzenlenmeyen nüfus şartıdır. Nüfusa dayalı büyükşehir olma kriterinin getirilmesindeki amaç ise mali ve hizmet yönünden daha verimli sonuca varılmak istenmesidir (Adıgüzel, 2012: 154). Nüfusu 750.000 ve üstü olan yerlerde büyükşehir belediyesi kurulmasıyla ilgili düzenleme içeren 5216 sayılı Kanun, büyükşehir belediyesiyle ilgili birçok değişiklik meydana getirmiştir. Ancak zaman içerisinde büyükşehir belediyelerinin ihtiyaçlarını gidermede bazı eksiklikleri tespit edilen 5216

sayılı Kanun'a, 2012 yılında kabul edilen ve 2014 yılındaki yerel seçimlerden sonra yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyeleri üzerine yapısal ve işlevsel bazı ek düzenlemeler yapılmıştır (Usta vd., 2018: 217).

1.3.3. Köy

Türkiye'deki yerel yönetimlerin en önemlilerinden bir tanesi de köydür. Köyün kuruluş esasları ve varlığı cumhuriyet öncesine dayanmaktadır. Osmanlı döneminde, günümüz yerel yönetimlerinin görev ve sorumlulukları farklı organlara verilmiştir. Lonca teşkilatı ve vakıflar gibi kurumlar şimdiki yerel yönetimlerin o dönemdeki görevlerini üstlenmişlerdir. Zamanla küreselleşme kaynaklı, yerel yönetimler adına birtakım çalışmaların yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Buna bağlı, Osmanlı'nın son dönemlerine doğru yerel yönetimler adına önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bunlardan en önemlisi 1864 Vilayet Nizamnamesi'dir. Köy ilk olarak bu nizamname çerçevesinde yönetilmiş olup, daha sonraki dönemlerde 1871 tarihli "İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi", 1876 tarihli Bucakların Yönetimi Hakkındaki Tüzük (İdare-i Nevahi) ve 1913 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanunu kapsamında yönetilmiştir. Köy günümüzde, yaklaşık 95 yıldır yürürlükte olan 1924 yılında Resmi Gazete'de yayınlanan 442 Sayılı Köy Kanunu ile idare edilmektedir (Eldem, 2015: 40).

Cumhuriyetin ilanından önce tüzel kişiliği bulunmayan köy, 1924 tarihli 442 sayılı Köy Kanunu ile tüzel kişiliğe kavuşmuştur. Yerel yönetimlerin zaman içerisindeki eksikleri ve gereksinimleri yeni kanunlarla düzenlenmiştir ancak köy ile ilgili 442 sayılı Kanun dışında herhangi bir kanun çalışması yapılmamıştır. Bu sebeplerden, 442 sayılı Köy Kanunu'nun yetersizliklerini gidermek adına, 2008 yılında merkezi ve yerel yönetim birimlerinin temsilcileri ve öğretim üyelerinin katıldığı, geniş kapsamlı bir "Köy Kanunu Çalıştayı" düzenlenmiştir. Bu çalıştayın amacı, köy kanunundaki eksikliklerin giderilmesi ve mevcut kanunun yeniden düzenlenmesi olmuştur. Çalıştay sonrasında "Köy Kanunu Tasarı Taslağı" hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün internet sitesinde yayınlanmış, kamuoyunun ve kurumların bilgisine sunulmuştur (Altan vd., 2010: 57).

442 sayılı Köy Kanunu'na göre köyün yerleşim birimi olarak kabul görme şartı, nüfusunun 2000 altı olmasıdır. Nüfusun 150'den az olduğu yerlerde köy kanunu eksik uygulanmaktadır (Eryılmaz, 2012: 116). Köy Kanunu'nda, köyün bayındırlık ve imar

gibi konularına çok fazla değinilmemiştir, bunun dışındaki konularda, muhtardan ihtiyar heyetine, köy imamına varana kadar birçok konuda düzenleme yapmıştır.

Köyün yönetim organları, diğer yerel yönetim birimlerinde olduğu gibi 5 yılda bir yapılan seçimlerle belirlenmektedir. Köyün organları; muhtar, ihtiyar heyeti ve köy derneğinden oluşur. Yerel yönetim seçimleriyle belirlenen muhtar, köyün yereldeki tüzel kişiliğini temsil eder. Tüzel kişiliğe sahip olan köyün, 2012 yılında çıkarılan ve 2014 yerel seçimleri ile yürürlüğe koyulan 6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüşen yerlerdeki tüzel kişiliği kaldırılmıştır. 442 sayılı Köy Kanunu'nda köy öğretmeni ile köy imamı köy ihtiyar meclisinin doğal üyeleri sayılırken, Köy Kanunu Tasarı Taslağı bu görevlileri ihtiyar meclisinin üyeleri arasına almamış ve köy meclisinin tamamen seçilmiş üyelerden oluşacağını belirtmiştir. Köy Kanunu'na göre köy derneği, köyde bulunan, yaşı 18'den büyük olan ve oy kullanma yeterliliğine sahip tüm vatandaşlardan oluşmaktadır (Sarı, 2014: 514-516).

Tezin ilk bölümü olan kavramsal çerçevede yerel yönetimlerle ilgili tanımlar verilmiş olup, daha sonra bu yerel yönetimlerin ülkemizde ve dünyada nasıl gelişim gösterdiği açıklanmıştır. Belediyenin tarihsel süreç içerisinde çağın gerekliliklerine uygun geçirdiği reform çalışmalarına değinilmiştir. Tezin ikinci bölümünde, belediye reformları içerisindeki son çalışma olan 6360 sayılı Kanun hakkında araştırmalar yapılmıştır. Kanunun getirdiği değişiklikler, aldığı olumlu ve olumsuz eleştirilerin yanı sıra büyükşehir belediyesi hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci bölümün son kısmında, tez çalışması kapsamında alan araştırmasında incelenecek olan Antalya iliyle ilgili bilgiler bulunmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ MODELİ VE 6360 SAYILI KANUN

Büyükşehir kavramı kentsel büyümeyi ifade etmektedir. Büyükşehir olgusu, kentin bünyesi ve sınırları içindeki sosyo-ekonomik özelliklerdeki gelişmelerle ilgili olduğu söylenebilmektedir. Tez çalışmasının bu bölümünde büyükşehir belediyesi modeli ve büyükşehir belediyesinin tarihi hakkında bilgiler verilecektir. Ayrıca Türkiye’de büyükşehir belediyesinin gelişimi ve büyükşehir belediyeleriyle ilgili son kanun olan 6360 Sayılı Kanun’un yerel yönetim sistemine neler getirdiği hakkında bilgiler verilecektir.

2.1. Büyükşehir Belediyesi Modeli

Yerel yönetimler zaman içerisinde, yerel yönetimlere yönelik reform çalışmalarıyla değişime birtakım değişikliklere uğramıştır. Topluma hizmette, etkinlik, verimlilik ve hizmet kalitesi göz önünde bulundurulduğu zaman, çağa ayak uydurmak için yapılan yeniliklerin zaman içerisinde zorunlu hale geldiği anlaşılmıştır. Yerel yönetimlerin en önemli iki fonksiyonu, etkinlik-verimlilik ve demokrasidir. Hem artan nüfus hem de ölçek olarak genişleyip büyüyen yerel yönetim birimlerinin, zaman içerisinde toplumun ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı görülmüştür. Bunun sonucunda da yerel yönetimlere yönelik reform çalışmaları hız kazanmıştır(Çelikyay, 2014: 8).

Dünya dinamikleri içerisinde, ölçeği ve nüfusu küçük olan bölgeler, zamanla artan nüfusa bağlı olarak farklı insan ihtiyaçlarının ortaya çıktığı yerel birimlere dönüşmüşlerdir. Birtakım teknolojik ve siyasi olaylar belli bölgelerdeki nüfus yoğunluğunu artırmıştır. Dünya tarihinde bu tür olayları destekleyici birtakım gelişmelerde meydana gelmiştir. 19. yüzyılda Sanayi Devrimi sonucu teknolojinin gelişmesiyle, belirli coğrafi alanların popülerliğinde artış olmuştur. Zaman içerisinde gözde yerleşim birimleri haline gelen bölgeler yerel yönetim birimleri içerisinde sınıf atlamaya başlamışlardır (İzci ve Turan, 2013: 120).

Dünyada metropol olarak adlandırılan yeni yerleşim birimleri ortaya çıkmıştır. Bulunduğu coğrafyanın birçok alanında öncü olarak ortaya çıkan metropoller, hem bulunduğu ülke coğrafyası adına hem de dünya genelinde önemli bir yere sahiptirler.

Teknolojinin ve küresel ekonominin gelişmesiyle beraber kırdan kente yoğun göç meydana gelmiştir. Göç sonucu metropoliten şehirlerde birtakım sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Çarpık kentleşme, yetersiz hizmet gibi sorunların baş göstermesi ve önceki yerel yönetimler hakkında çıkarılan yasal düzenlemelerin yetersiz kalması sonucu, yerel yönetimler adına yeni arayışlar başlamıştır (Arıkboğa, 2013: 53-54).

Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak önce dünyada daha sonra Türkiye’de, yerel yönetim türlerine büyükşehir belediyesi eklenmiştir. 09.11.1982 tarih ve 17863 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 127. maddesinde, büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçiminin getirilebileceği lafzıyla büyükşehir belediyesi modelinin kurulması amacıyla anayasal zemin oluşturmuş ve bu hükme istinaden 1984 yılında İstanbul, Ankara ve İzmir’de büyükşehir belediyeleri kurulmuştur (Adıgüzel, 2012: 154).

2.1. Büyükşehir Belediyesi Tarihi

Yapısal olarak küçük birimler olan ve zamana bağlı artan nüfus, genişleyen coğrafi alan ve toplumun artan ihtiyaçları sonucu yerel yönetimlerde yeni yapılar ortaya çıkmıştır. Dünyada küreselleşmeye bağlı olarak yerel yönetimlerde, kır ile kent arasındaki mesafe zamanla azalmış ve buna bağlı olarak yönetsel açıdan yeni arayışlara gidilmiştir. Bu arayışlar neticesinde büyükşehir sistemleri ortaya çıkmıştır (İzci ve Turan, 2013: 120-121).

2.1.1. Dünya’da Büyükşehir Belediyesi Modeli ve Tarihi

Büyükşehirler, 19. yüzyılda Londra’da ortaya çıkmıştır. Sonraki dönemlerde Amerika gibi küresel ölçekte söz sahibi ülkelerde görülen büyükşehirler, yerel yönetimlerin en genç teşkilat yapısı içerisinde yerlerini almışlardır. Metropollerin, 19. yy. dan sonra yerel yönetim birimleri arasında görülmesinde bir numaralı etken Sanayi Devrimi’dir. Geleneksel anlamda en büyük metropoliten şehir olarak Paris bilinmektedir. Paris şehri vali ve Paris Meclisi tarafından 20 ilçeye bölünerek yönetilmektedir. Her ilçenin kendi belediye binası ve belediye başkanı bulunmaktadır. Paris belediyesi 15. ilçede yer almakta ve Paris Meclisi tarafından yönetilmektedir. Bu meclis belediyeyi ve Paris şehrini ilgilendiren her konuda karar alabilmektedir. Paris belediye meclisi ve ilçe meclisleri şehir sakinleri tarafından seçilmekte ve bu meclislerin üyeleri başkanlarını seçmektedir (Yaman ve Aydın, 2018: 1990).

Paris metropoliten yönetim modeli “MAPTAM” (Modernisation de l'Action Publique Territoriale et l’Affirmation des Métropoles) adındaki kanunla kurulmuştur (Yaman ve Aydın, 2018: 1990). Paris’te nüfusu 50.000 ve 500.000 arasında olan yerlerde kentsel alan yönetimi için kurulan metropoliten yönetimler, üst kademe yönetsel yapılar olarak 500.000 ve üzeri nüfuslu kentsel alanlarda belediyeler arası işbirliğini sağlama niteliğindedir. Diğer şehirlerde hem il için hem de belediye için iki ayrı yönetim bulunurken Paris’te iki yapı birleşerek görev yapmaktadır. Metropoliten belediye görevlerini yapmak için de, bölgesel yönetimin işlerini yapmak içinde aynı meclis toplanmaktadır. Metropoliten alan, metropol meclisi üyeleri, bölge meclis üyeleri ve başkanın yer aldığı 209 kişiden oluşan metropol meclis tarafından yönetilmektedir. Paris başkanı Paris Meclisi tarafından seçilmektedir. Paris Meclisi tarafından 6 yıllığına gizli oy ve mutlak çoğunlukla seçilen başkanın sorumluluğuda gene bu meclise karşıdır (Gül ve Batman, 2013: 26).

Küreselleşmeyi tetikleyen ve buna bağlı olarak değişen dünya içerisinde, ülkelerin çağa ayak uydurma çabalarıyla ortaya çıkan teknolojik gelişmeler kırdan kente göçü, bu da şehirlerde hızlı nüfus artışını tetiklemiştir. Gelişmiş ülkelerde daha çok görülen metropoller, ülkelerin en önemli ekonomik ve yönetsel merkezleri olarak dikkat çekmektedir. İngiltere’de Londra, Amerika’da New York, Japonya’da Tokyo ve Türkiye’de İstanbul gibi şehirler, çağın gerekliliklerine göre ülkelerinin her anlamda öncü şehirleri olarak öne çıkmaktadırlar (Daşçı, 2016: 35-36).

2.1.2. Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi ve Tarihi

Türkiye’de görülen yerel yönetimlerin temeli, Osmanlı döneminde atılmıştır. Osmanlı’nın son dönemlerinde yapılan ıslahatlar günümüz yerel yönetim teşkilatına kaynak oluşturmuştur. İl özel idaresi, belediye ve köy teşkilatlarının temelleri, Osmanlı döneminde 19. yüzyılda yapılan düzenlemelerle atılmış olup, ilerleyen dönemlerde çağın gerekliliklerine göre yeniden düzenlenmişlerdir. Sanayi Devrimi ile çağın getirdiği yeniliklere ayak uydurmaya çalışan ülkeler, zaman içerisinde yeni büyükşehirler sahip olmaya başlamışlardır. Osmanlı döneminde 1855 tarihli İstanbul Şehremaneti yerel yönetimler adına ilk düzenleme olarak kayda geçmiştir. İlk belediye düzenlemesi olarak ortaya çıkan İstanbul Şehremaneti’yle İstanbul, 1868 yılında 14 daireye bölünerek Türkiye’deki ilk metropol şehir olmuştur (Öztürk, 2011: 328-331).

Osmanlı döneminde, yerel yönetimlere yönelik yapılan reform çalışmaları, şu anki yerel yönetim teşkilat yapısı içerisinde bulunan il özel idaresi, belediye ve köyü kapsamaktadır. Ancak zaman içerisinde yerel yönetimlerde reform isteği doğmuş ve küreselleşen dünya dinamikleri içerisinde halkta da buna paralel beklenti oluşmuştur. Yerel yönetimlere yönelik reform çalışmaları, zamanın ihtiyaçlarına uygun şekilde kurumsal yapıya sahip, hesap verebilir, saydam, halkın gereksinim ve beklentilerine kaliteli ve hızlı cevap verebilen bir yönetim sistemi kurmaya yönelik olmuştur.

Reform çalışmalarının kapsamı, halka en yakın hizmet veren birim olarak görev yapan yerel yönetimlerin, daha etkin ve daha kaliteli hizmete yönelik olmuştur. Etkili, verimli ve aynı zamanda halkın ihtiyaçlarını saptama ve gidermede çözüm odaklı çalışan bir yerel yönetim sistemi kurma çabası içine girilmiştir. Buna bağlı olarak Türkiye’de, 1990’lı yıllar ve 21. yüzyılın ilk yıllarında yerel yönetimler adına ihtiyaçların giderilmesi amacıyla köklü değişikliklere gidilmiştir (Özer, 2013: 101-103). 20. yüzyılın sonları ve 21. yüzyılın başlarında yerel yönetimler adına yapılan reform çalışmaları kapsamında, il özel idaresi, belediye ve köyler köklü değişime uğramıştır.

Türkiye’deki küreselleşmeye bağlı artan toplum ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yapılan reformlardan bir tanesi de büyükşehir belediyesi düzenlemesi olmuştur. Büyüyen ve gelişen kentlerde belediye, halkın ihtiyaçlarını gidermekte zaman içerisinde sorunlar yaşamaya başlamıştır. Bunların sonucunda da İstanbul başta olmak üzere, nüfusu artan kentlerde, yerel yönetim alanında birtakım reformlara ihtiyaç duyulmuştur (Usta vd., 2018: 220).

Metropol şehirlerde, yerel yönetim biçimi olarak yeni bir sistem ortaya çıkmıştır. Büyükşehir belediyesi adıyla adlandırılan bu yerel yönetim yapısı, nüfus, coğrafi genişlik ve yetkiler açısından belediye teşkilatının üst kademesi olarak görülmektedir. Büyükşehir belediyesi 1984 yılında çıkarılan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile resmi anlamda yerel yönetim birimleri arasında kabul edilmiştir. Bu kanun ile, İstanbul, İzmir ve Ankara’da 2 kademeli belediye teşkilatı kurulmuştur. 2 kademeli büyükşehir belediyesi kurulmasındaki şart, kent sınırları içerisinde birden fazla belediyenin olması gerekmektedir (Çolak vd., 2017:6). İçerisinde belediyenin bulunmadığı yerlerde merkezi idare tarafından en az 2 belediye kurulması gerekmektedir. 3030 sayılı Kanun devamında, gelişen kent ekonomileri ve nüfus

artışları sonucu büyükşehir belediyelerine yönelik bir kez daha reformlara ihtiyaç duyulmuştur. 2003'te 5019 sayılı Kanun ve bunun yanında 5025 ve 5026 sayılı Kanun'larda büyükşehir belediyelerinin genişleme süreci açısından önemli çalışmalar olmuştur (Arıkboğa, 2013: 57).

Büyükşehir belediyesine ilişkin en önemli düzenlemelerden bir diğeri 2004 tarihli 5216 sayılı Kanun'dur. Önceki 3030 sayılı Kanun'a göre büyükşehir kurulmasıyla ilgili daha detaycı olan bu kanun, önceki kanunda bulunmayan nüfus şartını getirmiştir. 5216 sayılı Kanun'a göre bir yerde büyükşehir belediyesi kurulması için gereken nüfus şartı, son nüfus sayımına göre 750.000'dir (Sadioğlu vd., 2015: 80).

5216 sayılı Kanun ile yeni büyükşehir belediyesi yapılanmasına gidilmiştir. Kanunla beraber büyükşehir olmak için nüfus kriteri getirilmiş ve mevcut belediyeler hakkında birtakım düzenlemeler yapılmıştır. 750.000 nüfus kriterinin getirildiği kanunla, büyükşehir belediye sınırları, İstanbul ve Kocaeli illerinde, il mülkî sınırı olmuştur. Diğer büyükşehir belediyelerinde ise şehirde bulunan valilik binası merkez kabul edilmek ve bunun yanında il mülkî sınırları içinde kalmak şartıyla, nüfusu bir milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı 20 kilometre, nüfusu 1.000.000-2.000.000 arası olan büyükşehirlerde yarıçapı 30 kilometre, nüfusu 2.000.000'dan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı 50 kilometre olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin görev ve sorumluluk sınırını oluşturmuştur. Belirlenen bu sınırlar içerisinde kalan köylerin, tüzel kişilikleri sona erdirilerek mahalleye dönüşmelerine karar verilmiştir. Bu düzenleme ile oluşan mahallelerin katılacakları ilçe veya ilk kademe belediyesi, büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenmektedir (Topçu, 2015: 89).

5216 sayılı Kanun büyükşehir belediyesi hakkında önceki kanuna göre daha detaylı açıklamalar yapmıştır. 5216 sayılı Kanun'a göre, büyükşehir belediyesinin yapmış olduğu işlemlerin vali tarafından onaylanmasına son verilmiştir. Bu durum büyükşehir belediye yönetiminin artık daha özerk yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Merkezi yönetim vesayetinin azaltılmaya çalışıldığı bu kanunda, siyasi organların belediyeleri siyasi amaçla kullanmalarının önüne geçilmeye çalışılmıştır. 5216 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri arasında yetki paylaşımı yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalarla, hizmetlerin daha etkin, verimli ve düzenli olması amaçlanmıştır (Atmaca, 2013:172-173).

2008 yılında büyükşehir belediyelerine yönelik düzenleme amacıyla çıkarılan ‘5747 sayılı Büyükşehir Belediye Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun’ ile sekiz büyükşehirde ilçe örgütü kurularak, ilk kademe belediyeleri ilçe belediyelerine dönüştürülmüş, çeşitli büyükşehirlerde yeni ilçeler kurulmuş bunun yanı sıra genişleme anlayışı devam ettirilmiştir. Kanun kapsamında yapılan değişikliklerle 43 tane yeni ilçe belediyesi kurulmuştur. Ayrıca nüfusu iki bin ve altı olan 862 yerde, belediyeler kapatılıp köye dönüştürülmüştür. Belediyelerin kapatılıp köye dönüştürülmesinde gerekçe olarak, az nüfuslu belediyelerin zarar etmeleri gösterilmiştir. Ancak kanunun büyükşehir belediyesini ilgilendiren kısmı yürürlüğe girerken, yargı kararı sonucu az nüfuslu belediyelerin köye dönüşmesi yürürlüğe girmemiştir (Zengin, 2014: 101).

Son olarak 2012 tarihli 6360 sayılı büyükşehir belediyelerini ilgilendiren kanun, yerel yönetimler adına yapılan reformların son halkası olarak ortaya çıkmıştır. 6360 sayılı Kanun, büyükşehir belediyeleri ile ilgili birtakım değişiklikler meydana getirmiştir. Bu kanunun yaptığı en önemli değişiklik, belediyelerin yetki alanlarının genişlemesine ilişkin hükümlerdir. 6360 sayılı Kanun’un çıkarıldığı tarih 2012 yılı olmasına karşın birçok hükmü 2014 yerel seçimleriyle yürürlüğe girmiştir (Oktay, 2016: 74-75).

2.3. Büyükşehir Belediyesi Organları

Büyükşehir belediyesinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin organları ile ilgili hükümler, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda yer almaktadır. Büyükşehir belediyesinin organları, büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanından oluşmaktadır. Büyükşehir Belediyesinin organlarına 5216 sayılı Kanun’un 12-14. maddelerinde yer verilmiştir. Büyükşehir belediyesinin karar organı büyükşehir belediye meclisidir. Büyükşehir belediye başkanı, meclisinde başkanıdır ve ilçe belediye başkanları büyükşehir belediyesinin doğal üyeleridir. Her ilçe belediyesinin meclisinden, büyükşehir belediyesi meclisine 5’te 1 oranda üye katılmaktadır. Belediye meclisinin görev süresi 5 yıldır (Ulusoy ve Akdemir, 2013: 318).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, büyükşehir belediyesi meclisinin görev ve sorumluluklarıyla ilgili ayrı bir başlık açmamıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'ndaki belediye meclisi ile ilgili düzenlemelerin, büyükşehir belediyesi meclisi içinde geçerli olduğu kabul edilmiştir. 5216 sayılı Kanun'un bazı maddelerinde, belediye meclisinin görev ve sorumluluklarına ek bazı görevler sıralanmıştır. Bunlar; bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, stratejik plan, belediye faaliyetleri ve belediye personeli çalışma performansları ile yatırım ve çalışma planını kabul etmek, imar planı ve il çevre düzenini kabul etmek, borçlanmaya karar vermek gibi görevler sıralanmıştır. Bunların yanı sıra taşınmaz mal alım satımına ve kullanımına karar vermek, yap işlet devret uygulamasını ve özelleştirme konularını karara bağlamak, işletme kurma, katılma ve ayrılma konularını görüşüp karara bağlamak, belediyenin çıkaracağı yönetmelikleri kabul etmek gibi görevler belediye meclisinin görev ve sorumlulukları arasında düzenlenmiştir (Karakılçık, 2013: 160).

Büyükşehir belediye meclisi, üyeleri arasından en az beş en çokta dokuz üyeden oluşan ihtisas komisyonları kurabilmektedir. Kurulan ihtisas komisyonları içerisinde, plan ve bütçe komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonu, eğitim ve kültür, gençlik ve spor komisyonu ve ulaşım komisyonunun kurulması zorunlu kılınmıştır. İhtisas komisyonları meclisteki bütün siyasi parti gruplarının ve bağımsız meclis üyelerinin büyükşehir belediyesi meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranıyla kurulmaktadır. İhtisas komisyonlarındaki çalışmalar sürdürülürken uzman kişilerden de yararlanılabilir (Ulusoy ve Akdemir, 2013: 320).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26. maddesinde büyükşehir belediyesi encümenine yer verilmiştir. Belediye encümeni; büyükşehir belediyesi başkanının başkanlığında büyükşehir belediyesi meclisinin kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile başkanın kendisi ve biri genel sekreter, biri mali hizmet birim amiri olmak üzere, belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üye ile toplam on bir üyeden oluşan büyükşehir belediyesi organıdır. Büyükşehir belediyesinin toplantılarına, büyükşehir belediye başkanı başkanlık eder. Başkanın bulunmadığı toplantılara ise genel sekreter başkanlık eder. Büyükşehir belediye encümeninin görevleri, meclis gibi 5393 sayılı Kanun'un belediye encümeniyle ilgili görev ve sorumlulukları kısmında düzenlenmiştir (Karakılçık, 2013: 162).

Belediye encümeni haftada en az bir kez olmak üzere önceden belirlenen gün ve tarihte toplantılarını gerçekleştirmektedir. Belediye başkanı belediye encümenini olağanüstü durumlarda toplantıya çağırabilmektedir. Büyükşehir belediyesi encümeni, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılan üye sayısının salt çoğunluğu ile karar verir. Yapılan oylamalar sonucunda ortaya çıkacak eşitlik durumunda başkanın oy kullandığı taraf kabul edilmektedir. Büyükşehir belediyesi encümeni çekimser oy kullanamamaktadır (Yıldırım vd., 2011: 511).

Belediye encümeninin gündemini başkan belirlerken, başkanın uygun bulması halinde üyeler, gündem için madde teklif edebilirler. Büyükşehir belediyesi başkanı tarafından yönlendirilen konular encümende görüşülürken, başkanın yönlendirmediği ve uygun göremediği konular encümende görüşülemez. Büyükşehir belediyesi encümenine yönlendirilen konuların bir hafta içerisinde karara bağlanması gerekmektedir (Derdiman, 2012: 82-83).

Büyükşehir belediyesinin organlarından bir diğeri büyükşehir belediye başkanıdır. Büyükşehir belediye başkanı, belediyenin yürütme organı olarak görev yapmaktadır. Başkan, büyükşehir belediyesi sınırları içerisindeki halk tarafından beş yıllığına mahalli seçimlerle seçilmektedir. Büyükşehir belediyesi başkanı, görevi başındayken, hastalık, izin veya başka sebeplerle görevinden ayrılması durumunda, görev başında olmadığı sürede yerine vekaleten belediye meclisindeki üyelerden birisini görevlendirebilir. Ancak ilçelerin belediye başkanları görevlendirilemezler (Tarhan, 2013: 106).

Büyükşehir belediye başkanı ve büyükşehirli bağlı ilçe belediye başkanları görev süreleri boyunca hiçbir siyasi partinin programında yer alamaz ve bu programlar doğrultusunda görevlendirilemezler. Aynı şekilde spor kulüplerinin başına da geçemezler. Görev dışı ve kanunda yer alan belediyenin feshini gerektiren durumlarda bulunan büyükşehir belediye başkanı ve ilçe belediye başkanlarının görevlerine, Danıştay kararı ile son verilebilmektedir. İl nüfusunun 2 milyonu aştığı yerlerde 10, nüfusun iki milyonu aşmadığı yerlerde 5 adet büyükşehir belediyesi başkanı danışmanı bulunmaktadır. Görevdeki danışmanların görev süresi sözleşmeyle belirlenir ancak görevdeki başkanın, başkanlık süresini geçemez. Büyükşehir belediye başkanı, belediye yapılanmasının en üst konumunda yer aldığı için amir pozisyonunda birtakım yetkileri

vardır. Bu yetkiler; belediyeyi temsil etmek, büyükşehir belediyesi adına imza yetkisine sahip olmak, belediye teşkilatını düzenleyip yönetmek, belediyenin ve buna bağlı beldelerin hak ve menfaatleri gözeterek korumakla yükümlüdür. Bunların yanı sıra belediye başkanı meclise ve encümene başkanlık eder. Belediye başkanı, belediyeyi belirlenen stratejilere uygun yönetmekle yükümlüdür. Belirlenen stratejilere uygun bütçeyi hazırlamak ve uygulamak, belediyeye ait olan faaliyetleri denetlemek ve belediye personelini performans ölçütleri kapsamında değerlendirmek büyükşehir belediye başkanının görevleri arasında yer almaktadır (Güneş, 2017: 56-57).

2.4. Büyükşehir Belediyesi Gelir ve Giderleri

Büyükşehir belediyesine ait ve büyükşehir belediyesine bağlı ilçe belediyelerine ait bütçeler, belediye meclisine gönderilmektedir. Gelen bütçeler büyükşehir belediye meclisi tarafından yapılan hizmetler ve gerçekleştirilen yatırımlar arasındaki bütünlüğü sağlayacak şekilde ya değiştirilir ya da aynen kabul edilir. Büyükşehir belediyesinin bütçesi ve ilçe belediyelerinin bütçeleri aynı anda meclise gönderilir ve mecliste ortak şekilde karara bağlanır. Görüşülen ve kabul edilen bütçeler tek bir bütçe çerçevesinde görüşülüp, karara bağlanır ve kabul edilir. Büyükşehir belediyesinin en büyük geliri, bağlı bulunduğu ilde toplanan vergilerden ayrılan Maliye Payı ile Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden ayrılan paylardır (Çöpoğlu, 2017: 46).

6360 sayılı Kanun ile, büyükşehir belediyelerine ayrılan payda değişiklik yapılmıştır. Büyükşehir belediyesine aktarılan maliye payı, %5'ten %6'ya çıkarılmıştır. Ancak buna karşın büyükşehir belediyesine aktarılan pay %70'ten, %60'a düşürülmüştür. Geriye kalan %40'lık dilimin, %30'u yüz ölçümüne göre büyükşehir belediyelerine, %70'lik kısmı ise nüfusa oranla dağıtılmıştır. Büyükşehir'e bağlı ilçe belediye ilçelerine, vergi gelirleri içerisinde ayrılan pay, %2,5'tan %4,5'a çıkarılmıştır. Büyükşehir belediyesine bağlı ilçe belediyelerinin, imar mevzuatınca otoparkları ile ilgili elde ettikleri gelirler tahsil tarihinden itibaren 45 gün içerisinde büyükşehir belediyesine aktarılmaktadır. Büyükşehir belediyeleri elde ettikleri bu gelirleri, yine otopark arsası alımı ve inşaatında kullanmaktadır.

Büyükşehir belediyenin otopark ve vergi gelirleri dışındaki diğer gelirleri (Çöpoğlu, 2017: 47);

- Ortak bahislerden elde edilen eğlence vergisinin %20'lik kısmı yerin belediyesine, %30'u nüfuslarına göre ilçe belediyelerine, geriye kalan %50'lik kısım ise büyükşehir belediyesine aktarılmaktadır.
- Spor, eğlence, sosyal ve kültürel tesisler ve dinleme tesisleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek her türlü belediye vergi ve resim harçları bunların yanı sıra reklam ve ilan vergileri ile tahsis, asma ve bakım ücretleri,
- Su, kanalizasyon ve yol harcamalarına katılma payı ve park yerleri olarak işletilen işletmelerin gelirinin yarısı ilçe belediyelerine diğer yarısı büyükşehir belediyesine,
- Büyükşehir belediyesine ait taşınır ve taşınmazlara ait mal gelirleri bunların yanı sıra faiz, kira ve ceza gelirleri,
- Şartlı ve şartsız bağışlar ve yapılan hizmet ve giderler karşılığında alınan ücretler büyükşehir belediyesinin gelir kalemleri arasında yer almaktadır.

Büyükşehir belediyesinin gelirlerinin yanı sıra, yaptığı işlemlerden, verdikleri hizmet, alım satım gibi işlerinden dolayı birtakım giderleri bulunmaktadır. Bu giderler (Çöpoğlu, 2017: 48);

- Büyükşehir belediyesi ve bağlı bulunan ilçe belediyelerine ait binaların ve tesislerin alımı, temini bakımı ve onarımı
- Belediye personeline ve belediyenin seçilmiş organlarına ödenen maaşlar, ücretler, ödenek, yolluklar, yapılacak yeni hizmetlerle ilgili eğitim ile ilgili giderler,
- Büyükşehir belediyesinin kendisine bağlı olan ilçe belediyeleri ve bunlara bağlı kuruluşlarla ortak yapılacak olan proje giderleri ve yardımlar bunların yanı sıra alt yapı, onarım, yapım ve bakım giderleri,
- Belediyeye bağlı çalışan zabıta ve itfaiye hizmetlerinin ve diğer görevlerin yürütülmesinde yapılan giderler,
- Resim, harç, vergi, katılma payı, yapılan hizmetler karşılığı alınacak ücretlerin takibi için yapılan giderler ve belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket ve birliklerin ortaklık payları ve üyelik aidat giderleri,

- Belediye sınırları içerisinde bulunan mezarlıklara ait bakım-onarım ve korunması il ilgili giderler ve faiz, sigorta giderleri ve borçlanma ile dava takip ve icra giderleri,
- Yoksul ve dar gelirli vatandaşlara, muhtaç ve kimsesiz vatandaşlara yapılacak sosyal yardımlar ve hizmet giderleri ve tören temsil tanıtım ağırlama, avukatlık ve danışmanlık ve denetim ödemeleri,
- Kanun tarafından büyükşehir belediyelerine verilen görevler sebebi ile yurt içi ve yurt dışı kamu, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte yapılan hizmet ve projelerin giderleri,
- Sosyal, kültürel, bilimsel ve spor faaliyetleri ile ilgili giderler, büyükşehir belediye hizmetleri ile ilgili yapılacak kamuoyu yoklaması ve araştırma giderleri,
- Kanun tarafından belediyeye verilen her türlü görev ve hizmetlerin yürütülmesinde yapılan giderler büyükşehir belediyesinin giderleri olarak sıralanmaktadır.

Büyükşehir belediyelerinin gelir ve giderleri 5216 sayılı Kanun kapsamında düzenlenmiş olup, 2012 tarihli 6360 sayılı Kanun ile yapılan reformlarla yeniden düzenlenmiştir (Tekçe, 2018: 29).

2.5. 6360 Sayılı Kanun'un Genel Özellikleri

6360 sayılı “14 İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 2012 yılında kabul edilmiş ve 30 Mart 2014 mahalli idareler seçimleriyle yürürlüğe konmuştur. 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesinin görev ve hizmetlerinin tek bir merkezden yürütülmesi ve buna bağlı olarak ölçek ekonomilerinde tasarruf, hizmetlerde etkinlik, verimlilik koordinasyon ve kalitenin yükselmesi, daha az kaynak ile daha kaliteli hizmetin sunulması amaçlanmıştır¹.

¹ 2012 tarihli 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” gerekçesi olarak “Belli bir coğrafi alanda, çok sayıda yerel yönetimin yetkili olması hâlinde planlama ve koordinasyonun sağlanamayışı ve ölçek ekonomisinden yeterince yararlanılamaması nedeniyle kaynak israfına yol açılması ve bu çerçevede yönetim, planlama ve koordinasyon açısından belediye sınırı mülkî sınır olacak biçimde optimal ölçekte hizmet üretebilecek güçlü yerel yönetim yapısının varlığına ihtiyaç duyulmaktadır.” verilmiştir.

6360 sayılı Kanun ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanun’unda değişiklik yapılmış ve bu değişikliklerle büyükşehir belediyeleri yeniden tanımlanmıştır. 6360 sayılı Kanun’da, büyükşehir belediyesi, “sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” olarak tanımlanmıştır. Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. Mevcut büyükşehirler olan, Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun illerinde büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırları olarak değiştirilmiştir (Görgün ve Yörür, 2017: 14-15).

Birden fazla merkez tarafından verilen hizmetlerin, daha büyük ve ölçek olarak daha geniş yapıdaki merkez tarafından verilmesiyle, maliyetleri ve kişi başı düşen kamusal harcamaların azaltılması amaçlanmıştır. İl sınırları içerisinde hizmet verecek olan büyükşehir belediyesinin, 6360 sayılı Kanun ile daha etkili, tasarruflu ve sonuç odaklı çalışması amaçlanmıştır.

6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi adına bazı olumlu gelişmeler meydana gelmiştir (Usta vd., 2018: 224);

- Hizmet ölçeği genişleyen büyükşehir belediyeleri, çağa bağlı gelişen teknolojilerden daha fazla yararlanma imkanı bulmuşlardır.
- Geniş alanlarda hizmet etme imkanı bulan büyükşehir belediyeleri, nitelik açısından daha kalifiye personel istihdam etme şansı yakalamışlardır.
- Tek bir merkezden yönetilen ve yetki açısından geniş imkanlarla donatılan büyükşehir belediyeleri, merkez tarafından gelen kaynakların etkin kullanımını sağlamıştır.
- Görev yaptığı ilden sorumlu olan büyükşehir belediyesi, imar planları çerçevesinde il çapında daha uyumlu projeler gerçekleştirme imkanı bulmuştur.

6360 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle, kent ile kırsal arasındaki ayırımı ortadan kaldırmıştır. İl sınırları içerisindeki il özel idaresini ve köyleri kaldırarak tek bir yerel yönetim biriminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. 6360 sayılı Kanun'dan önceki yasal düzenlemeler ile ortaya konulmuş olan büyükşehir belediyesi yapılanmasında, planlama ve koordinasyon eksiklikleri nedeniyle kamu hizmetlerinin sunumunda sorunlar ortaya çıkmıştır (Ateş ve Bıyıkoğlu, 2017: 29).

Ölçek ekonomisinden yeterince faydalanılamaması, sanayileşme, ulaşım gibi artan sorunların küçük yapıdaki mahalli birimlerce çözümünün zorluğu, küçük ölçekli yerel yönetim idarelerinin mali kaynaklarının yetersizliği gibi problemler, yasal düzenlemenin gerekçelerini oluşturmuştur. Kamuya ait hizmetlerin, etkin, verimli ve kaliteli şekilde sunulabilmesi için optimal ölçekte hizmet ortaya koyabilecek ve güçlü bir yerel yönetim yapılarının bulunması gerektiği belirtmiştir (Çelikyay, 2014: 11).

2.5.1. 6360 Sayılı Kanun'un Çıkarılma Sebepleri

6360 sayılı Kanun'un gerekçesinde, küreselleşen dünya içerisinde, kamu yönetiminde verimliliği ve etkinliği artırmak, yönetsel olarak kapasite ve koordinasyon eksiklikleri nedeniyle ortaya çıkan eksiklikleri gidermek, yönetişim ilkesi gereği vatandaşın yönetsel alanda daha çok boy göstermesini sağlamak vardır. Bunların yanı sıra bölgelere göre ortaya çıkan parça şeklindeki planlar yerine bütüncül ve bölgesel çapta planlar yapmak 6360 sayılı Kanun'un gerekçesi içerisinde yer almaktadır. Bu tarz gerekçelerle yeni kanunun ortaya çıkmasının bazı nedenleri ortaya konmuştur (Çapar ve Demir, 2017: 42).

Artan nüfusa bağlı ortaya çıkan hızlı kentleşme ile toplumun artan ihtiyaçları sebebiyle, yerel yönetim birimleri üzerine reform beklentileri artmıştır. Artan taleplere en doğru zamanda ve ihtiyaçların tam anlamıyla giderilmesi adına yerel yönetimler yeniden yapılanma sürecine girmişlerdir. Yeniden yapılanma sürecinin son halkası olan 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesinin hizmet sunumundaki hizmet ölçeği yeniden düzenlenmiştir (Çöpöğlu, 2017: 35).

1900'lü yıllar ve takibindeki dönemde, malların, bilginin ve sermayenin serbest dolaşım hızının artması ile ortaya çıkan küreselleşme, kamu yönetimi ile birlikte yerel yönetimlerin başrol oynamasıyla, yerleşik olan tüm kavramların değişmesine neden olmuştur. Küreselleşen dünya ekonomileri arasında sadece ülkelerin değil, şehirlerinde

bu yarışın içerisinde pay sahibi olduğu ortaya çıkmış ve bu sebeple şehirlerin birliktelikleriyle kalkınmaları bir gereklilik haline gelmiştir. Küresel sermayenin içine soktuğu bu rekabet ortamı, özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeleri şehirler bazında geliştirerek bu sürece dahil etmiştir. Bunun gibi nedenler 6360 sayılı Kanun'un gerekliliğini bir kez daha ortaya çıkartmış olup, kabul edilen bu kanun ile Türkiye'nin de bu rekabet ortamında atılacak adımlarının bulunduğu göstermiştir (Çöpoğlu, 2017: 36).

2.5.2. 6360 Sayılı Kanun İle Yapılan Değişiklikler

6360 sayılı Kanun ile birlikte, büyükşehir belediyesi sisteminde önemli değişikliklere gidilmiştir. Demokratik olarak ileri seviye yerel yönetimler amacı taşıyan kanunla, hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulmasıyla ilgili de önemli değişikliklere gidilmiştir. 6360 sayılı Kanun'un getirdiği değişiklikler şöyle sıralanabilir (Biricikoğlu, 2015: 372-374);

- 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi sayısı 16'dan 30'a çıkmıştır. Önceki 16 belediyeye ek 14 il büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür.
- Daha önceki sistemde sadece İstanbul ve Kocaeli illeri için geçerli olan model 6360 sayılı Kanun ile bütün büyükşehir belediyeleri için geçerli kılınmıştır. Artık büyükşehir belediyesi sınırı, il mülki sınırına kadar genişletilmiş olup, tüm büyükşehir belediyeleri il ölçekli kurumsal yapılara dönüştürülmüştür.
- Büyükşehir olmadaki koşul nüfusa indirgenmiştir. Daha önce kanunlar ile büyükşehir belediyesi olma şartı kaldırılmış olup, illerin nüfusu 750.000'i geçtikten sonra iller, kendiliğinden büyükşehir olabileceklerdir.
- Büyükşehir belediyesinin olduğu bütün illerdeki il özel idareleri kaldırılmış olup, kaldırılan bütün il özel idarelerinin görev yetki, personel, mal, sorumluluk, hak, borç ve alacakları, ilgili diğer kamu kurumlarına bütünüyle devredilmiştir.
- Büyükşehir olan yerlerdeki valilere ait il özel idaresi görev sorumlulukları sona ermiş, valiler tıpkı kaymakamlar gibi merkezi yönetimin birer temsilcisi olarak yönetici konumunda devam etmişlerdir.

- Valilerin yerel yönetimler ile ilgili görev ve yetkileri yeni kurulan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına devredilmiş. Böylelikle daha etkin ve güçlü vali modeli ortaya konmuştur.
- Bütün büyükşehirlerdeki bucak yönetimleri kaldırılmış olup, büyükşehir olmayan illerde, bucak yönetimi devam etmiştir.
- Önceki büyükşehir belediyeleri ile birlikte, 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir olan bütün illerdeki köyler kaldırılmış olup, büyükşehir belediyesine bağlanmıştır. Köy yönetimi mahalleye dönüşmüştür.
- 6360 sayılı Kanun ile hem büyükşehirlerde hem de büyükşehir olmayan diğer illerde belde belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılmış olup, kaldırılan belde belediyeleri büyükşehirlerde mahalleye, diğer illerde köy tüzel kişiliğine dönüşmüştür.
- Büyükşehirlerdeki mahalleye dönüştürülen köylerin ve bütün illerde tüzel kişiliği sona erdirilen belde belediyelerinin görev, yetki, sorumluluk, alacak-borç işlemlerinin tümü ilgili ilçe belediyelerine ya da ilgili büyükşehir belediyelerine aktarılmıştır.
- Devir işlemleri ile ilgili bütün yetkiler Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'na verilmiştir. İçişleri Bakanlığı'na bağlı görev yapan bu kurumların başında, il özel idaresindeki yetkileri ile birlikte, arttırılmış yetkileriyle valiler görev almaktadır. Böylelikle merkezin, yerel yönetimler üstündeki otoritesi daha da arttırılmıştır.
- 6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüştürülen yerlerdeki uygulama çalışmaları 5 yıllık bir süreye yayılmıştır ve bu sürede geçiş süreci olarak öngörülmüştür.
- 6360 sayılı Kanun ile bazı yerleşim yerlerindeki köy ve mahalleler birleştirilerek yeni ilçeler oluşturulmuş ve bazı mahalleler ayrılarak başka belediyelere bağlamıştır.
- 6360 sayılı Kanun ile tüm büyükşehirlerde, il sınırları içerisindeki bütün seçmenin oyunu alan ve yetki ve sorumluluk anlamında geniş yetkileri bulunan bir büyükşehir belediyesi başkanı ortaya çıkartılmıştır.

6360 sayılı Kanun, yerel yönetimlere çağın gereklilikleri doğrultusunda yeni bir soluk getirerek, küreselleşen dünya içerisindeki kentlerin rolünün, giderek artması

sonucu ortaya çıkmıştır. Kır ile kent arasındaki ayrımı ortadan kaldıran kanun ile tüm bölgelerin eşit şartlarda gelişmesi ve hizmet ölçeği bakımından tam, doğru ve etkin bir çalışma alanı hedeflenmiştir (Oktay, 2016: 90-91). Tablo 2’de 6360 Sayılı Kanun’dan önceki ve sonraki yerel yönetim birimlerinin sayısı verilmiştir.

Tablo 2. 6360 Sayılı Kanun Öncesi ve Sonrası Yerel Yönetimlerin Rakamsal Değişimi

Belediye Türü	6360 Sayılı Kanun Öncesi	6360 Sayılı Kanun Sonrası
Büyükşehir Belediyesi	16	30
Büyükşehir İlçe	143	519
İl Belediyesi	65	51
İlçe Belediyesi	749	416
Belde Belediyesi	1977	342
İl Özel İdaresi	81	51
Toplam Belediye	2950	1396
Köy	34.395	17.834
Mahalle	19.103	36.740

Kaynak: (Çöpoğlu, 2017: 39)

Yerel yönetimlerin tamamını etkileyen 6360 sayılı Kanun ile yerel yönetimlerdeki etkinlik ve verimliliğin artmasının yanı sıra, ekonomiklik açısından daha tasarruflu davranılması amaçlanmıştır. Arttırılan ve azaltılan yerel yönetim sayıları, hem merkezden aktarılan kaynakların, hem de yerel yönetimlerin gelirlerinin doğru şekilde değerlendirilmesine bağlı değişmiştir.

2.5.3. 6360 Sayılı Kanun'a Dair Değerlendirmeler

Büyükşehir belediyesi üzerine yapılan ve 2012 yılında kabul edilip, 2014 yerel seçimleri ile birlikte yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun, önceki kanunun birtakım sıkıntılarına karşın ve değişen küresel düzene şehirlerin ayak uydurması için yeni düzenlemelerle kabul edilmiştir. Kanun, büyükşehir belediyesinin görev ve hizmetlerinin tek bir merkezden yürütülmesi ve buna bağlı olarak ölçek ekonomilerinde tasarruf, hizmetlerde verimlilik, etkinlik, kalitenin ve koordinasyonun yükselmesi, daha az kaynak ile daha kaliteli hizmetin sunulması gibi amaçlarla çıkarılmış olup, buna bağlı olarak yeni düzenlemelerle yürürlüğe girmiştir. Buna paralel kanunun Türkiye'deki büyükşehirlerin sıkıntılarını çözme ve yeni bir soluk getirmedeki düzenlemeleri olumlu ve olumsuz birtakım değerlendirmeler almıştır. 6360 sayılı Kanun'un yerel yönetim sistemi içerisindeki olumlu yönü, belediyeleri görev ve sorumluluk alanlarının il sınırlarına genişletilmesidir. Bu sayede büyükşehir belediyesinin, yetki ve sorumluluk sınırlarının netleşmesine ve bununla ilgili sıkıntı ve uyuşmazlıkların giderilmesine katkı sağlamıştır (Kaymal, 2017: 1145).

Sınırlar genişletilirken yerinden yönetim anlayışına zarar verilmemesine dikkat edilmiştir. Çünkü mevcut idarî yapı ve personel sistemi içerisinde, hizmet alan ile hizmet veren arasındaki fizikî uzaklığın sorun yaratabileceği düşünülmüştür. Ayrıca daha önceki çalışmalarda 6360 sayılı Kanun gibi belediyelerin birleştirilmesi üzerine birtakım çalışmalar yapılmış olup, böyle bir uygulamayla bazı hizmetlerin sunulmasında bir etkinlik sağlanacak olsa da, katılım açısından bir gerileme olacağı saptanmıştır (Tekeli, 1983: 21). Bu ve buna benzer değişiklikler olumlu ve olumsuz değerlendirilip kanunun eksik ve artı yönleri belirlenmiştir. Yapılan değişikliklerin olumlu yanları değerlendirilse de, eksik tarafları da eleştirilmiştir (Tekin, 2018: 90).

2.5.3.1. 6360 Sayılı Kanun'a Yapılan Olumlu Değerlendirmeler

6360 sayılı Kanun'un olumlu olarak değerlendirildiği en önemli noktalardan bir tanesi, yerel yönetimlerdeki karmaşayı gidermesi ve yerel yönetimler üzerine daha sade bir durum ortaya koymasıdır. Yerel yönetim birimlerinin çeşitli hizmetler yürütmesi ve bu hizmetlerin sonucunda olumlu veya olumsuz dönüşler aldığı bilinmektedir. Daha önceki kanunlarda yerel yönetimlerin yaptıkları iş ve icraatlar sonucu ortaya çıkan durumların çözümü için başvurulacak muhataplara ulaşma da birtakım sıkıntılar

yaşanmaktaydı. 6360 sayılı Kanun ile gelen değişikliklerden olan, ‘büyükşehir belediyesinin yetki alanı il sınırları içerisidir’ ibaresi ile yetki ve görev sorumluluklarında yaşanan sıkıntılar sonucu muhatap merci daha kolay belirlenebilmektedir (Tekin, 2018: 91).

Kanun ile yapılan değişikliklerden bir tanesi ise belde belediyeleri, köylerin ve bucak yönetimlerinin tüzel kişiliğine son verilmesi olmuştur. Daha önce her birisine ait olan tüzel kişilikler sebebiyle, yerel yönetimler arasında görev ve yetki paylaşımında birtakım sıkıntıların olduğu görülmekteydi. Ortaya çıkan sorunların çözümünde, muhatap olan kurumun sorunların çözümünde yaşattığı gecikmeler, doğrudan yapılacak hizmetin aksamasına yol açmaktaydı. Birbirleri arasında uyuşmazlık yaşayan yerel yönetim birimlerinin, 6360 sayılı Kanun ile tüzel kişiliklerine son verilmiştir. Tüzel kişiliği olmayan bu birimlerin görev ve yetki paylaşımı konusunda sıkıntı çekmeden, doğrudan büyükşehir belediyesine bağlı olmaları, hem hizmetin süresinde götürülmesi hem de hizmetin kalitesi anlamında daha olumlu sonuçlar doğurmasına yol açmıştır. Tüzel kişiliği kaldırılan köy ve belde belediyelerinin yetki ve sorumluluklarının alınıp, ilçe belediyelerine aktarılması, daha güçlü bir ilçe belediye yapısına neden olacaktır (Göküş ve Alptürker, 2016: 73-74).

6360 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerden bir diğeri, köyden mahalleye dönüşen yerlerin altyapı ile ilgili harcamaları, 10 yıl süre boyunca zorunlu olarak belediye bütçesinin %10’u olarak kabul edilmiştir. Bu değişiklik sayesinde altyapısında sıkıntı çeken köy ve beldelerin gelen bu bütçe ile eksikliklerinin giderilmesi hedeflenmiştir. Kırdan kente göç eden nüfusun, göç ettikleri bölgelerde yaşadıkları sıkıntıların, kabul edilen bu kanun ile azaltılması amaçlanmıştır. Kanun ile gelen yetki alanının genişlemesiyle, halkı temsilen seçilen kişilerdeki çeşitliliğin artması sonucu, uzman kişilerden yararlanma olanağı artmıştır. Ayrıca büyükşehir belediyelerinin ölçek olarak çok daha fazla alanlara hizmet etme imkanı bulunması sebebiyle, bünyelerinde bulunan madde ve materyallerin çeşitliliği artacak ve daha fazla teknolojik malzemelere sahip olacaklardır. Bu sayede ellerinde bulunan imkanları daha geniş coğrafyalarda kullanabilme fırsatı bulan büyükşehir belediyeleri, ulaştıkları vatandaşlara daha kaliteli hizmet vereceklerdir. (Tekin, 2018: 92).

Kanun kapsamında birleştirilen yerel yönetim birimlerinde daha koordineli işleyiş ortaya çıkmıştır. Kanunun sunduğu imkanları ortak payda da bölüşerek ve imece usulü kullanan birimler, vatandaşa hizmet konusunda, önceki düzenlemelere göre daha fazla fırsat bulacaklardır. Birleştirilen birimlerden elde edilen kaynaklar daha etkin ve verimli kullanılacaktır. Aynı zamanda yapılacak hizmetlerin tek bir merkezden yapılması, hizmetlerin teknik açıdan daha kalifiyeli personel tarafından yapılmasına ve yapılacak hizmetin kalitesinin artmasına yol açacaktır. Nitelikli personel eliyle yapılan hizmetlerin, daha verimli sonuçlar elde edilmesine sebep olması 6360 sayılı Kanun'un olumlu değerlendirilen özelliklerindedir (Dağ ve Kılınç, 2017: 433).

6360 Sayılı Kanun'un yaptığı değişikliklere gelen olumlu değerlendirilmelere bakıldığı zaman, kanun gerekçesinde belirtilen "yönetim, planlama ve koordinasyon açısından belediye sınırı mülkî sınır olacak biçimde optimal ölçekte hizmet üretebilecek güçlü yerel yönetim yapısının varlığı" olgusu doğrultusunda çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

2.5.3.2. 6360 Sayılı Kanun'a Yapılan Olumsuz Değerlendirmeler

6360 sayılı Kanun'un, büyükşehir belediyeleri ve yerel yönetimler üzerine yaptığı değişiklikler, birtakım eleştiriler almıştır. 6360 sayılı Kanun, büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanının il sınırlarına genişlemesi, köy ve belde belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılması, demokrasi ve anayasaya aykırılık tartışması gibi konularda eleştiri almıştır. Büyükşehir belediyesi sorumluluk sınırlarını tüm il sınırlarına çıkartan kanun sonucu, önceden kendi işini yapan köylerin sorumluluğunun yapılan değişikliklerle büyükşehir belediyesine bırakılması, hizmet götürülmesinde aksamalara ve gecikmelere yol açabileceği eleştirilmiştir (Tekçe, 2018: 19).

Kanunla yapılan değişikliklerden sonra ilin tümünden sorumlu olan büyükşehir belediyesine teoride sorumluluklar yüklenirken, gerçek anlamda illerin coğrafi şartları hizmet götürmede sıkıntılar yaratmaktadır. Belediyenin sınırları, mülki sınırlar çerçevesinde genişletilirken, homojen anlamda tüm şehir eşit şartlar da olduğu bir zemin kabul edilmiştir. Ancak böyle bir uygulamanın kabul göremeyeceği bu sistem, özellikle kanunla tüzel kişiliği kaldırılan, merkeze uzak yerel yönetim birimlerinde sıkıntılar çıkartacaktır (Kaymal, 2017: 1146).

6360 sayılı Kanun'a yönelik önemli eleştirilerden bir tanesi de köy yönetiminin tüzel kişiliğinin kaldırılması üzerinedir. Köyler yerel yönetimler içerisinde eskiye dayanan birimlerdir. Köy, ülke nüfusunun büyük bölümünü oluşturduğu dönemlerden, günümüze dek yerel yönetimler içerisinde büyük öneme sahiptir. İl veya ilçe merkezine belli mesafelerde bulunan köylerde yaşayan halkın ihtiyaçları, köy yönetimi ile karşılanmaktadır. Kanun ile tüzel kişiliği kaldırılan köyün ihtiyaçlarını, artık bağlı oldukları ilçe belediyeleri, büyükşehir belediyesi görmek durumunda kalmıştır. Bu sebeple tüzel kişiliği kaldırılan köy yönetimi eliyle gördürülen işlerin, diğer birimlere devredilmesiyle hizmetlerin sunumunda, sorunların çözümünde, sıkıntılar ortaya çıkmıştır (Günel vd., 2014: 62-63).

Kanunla birlikte kırsal alanı yönetme yetkisi belediyelere devredilerek, kırsal alana ait planlamalarda, köy muhtarı, ihtiyar heyeti, kaymakam ve vali devre dışı kalmıştır. Köylüler, yaşam alanları üzerine birçok hakkını kaybetmekte ve birçok yeni sorumlulukla karşı karşıya kalmaktadır (Aydın, 2018: 69).

Köy tüzel kişiliğine son verilmesiyle köy ihtiyar meclisleri kaldırılmıştır. Böylece köyde yaşayan halk dâhil, il mülki sınırları içerisinde bulunan halkın demokratik temsilinin yalnızca belediye meclisleri ile sağlanması öngörülmüştür. Bu sebeple köylerle karşılaştırıldığı zaman, ilçe ve büyükşehir belediye hizmet ölçeği oldukça büyüdüğünden dolayı demokratik temsil gücünde oldukça küçülmektedir. Ayrıca, il özel idarelerin kapatılması, orman özelliğini kaybettiği tespit edilen arazilerin satışıyla ilgili beklentilerin yüksek olması, tarım alanları, ekim biçim sahaları ve mera sayısında azalma, bu alanların amaç dışı kullanımının artması ve benzeri sebepler eklendiğinde köylerin mahalleye dönüştürülmesi sürecinin toplumsal, ekolojik ve yönetsel açıdan olumsuz sonuçlar doğurması, birtakım tartışmaları ortaya çıkarmıştır (Karaarslan, 2013: 149).

Kanunun hukuki açıdan eleştirilen en önemli boyutu, anayasaya aykırılık tartışması üzerine olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127. maddesi "mahallî idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir" açıklaması yapmaktadır. Buna göre kanun maddesinin ilden bahsettiği il özel idaresidir. İl özel

idarelerinin kaldırılması gerektiğini söyleyen kanun, anayasaya aykırı görülmektedir. İl özel idarelerinin kaldırılmasının, anayasaya da belirtildiği üzere kanun yoluyla değil sadece anayasa ile mümkün olduğu savunulmaktadır. İl özel idarelerinin kaldırılmasının yanı sıra köylerin tüzel kişiliğinde kaldırılması anayasa aykırı olarak kabul edilmektedir. Yine aynı anayasanın 127. Maddesine göre köyün tüzel kişiliği anayasal dayanağa sahiptir ve ancak yine anayasa kuralları çerçevesinde kaldırılabilir. Ancak Anayasa Mahkemesine yapılan kanunun iptali başvurusu sonucu yapılan incelemede, kanunun anayasaya uygun olduğu kabul edilmiştir (Gözler, 2013: 2-4).

Köylerin mahalleye dönüştürülmesinin eleştirel boyutlarından bir tanesi de, demokratik katılım açısından tüzel kişiliği kaldırılan köylerin, fikir ve düşüncelerini beyan etmede özelden çok genelin içine alınmalarıyla ilgili olmuştur. Tüzel kişiliği kaldırılan köylerin, mahalleye dönüştükten sonra buldukları coğrafyanın niteliksel durumları göz önüne alınmadan, büyükşehir belediyesi seçim sistemi içine alınması, temsilde karmaşaya yol açmıştır. Köylerin büyükşehir belediyesi sistemine dahil edilmesini olumlu karşılayanlar olmasının yanında, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na aykırı görenler ve anti-demokratik bulanlarda vardır. Yapılan değişiklikler, hizmette yerellik kavramı açısından değerlendirildiği zaman, yapılacak hizmetin o bölgeye en yakın birim tarafından yapılması gerektiğini savunan fikri de zedeleyeceği düşünülmektedir (Yüksel, 2016: 745).

Büyükşehir belediyesine dahil edilen köylerin, önceki sistemde tüzel kişiliği bulunması sebebiyle birtakım öncelikleri bulunmaktaydı. Hizmet ve benzeri konularda kendi ihtiyaçlarını belirlemede görev yapan köyün, tüzel kişiliği alındıktan sonra, kentin ihtiyaçları arasında geri planda kaldığı görülmektedir. Mahalleye dönüşen köylerin bu sistem içerisinde, katılım araçlarından ve yerinden yönetim olanaklarından uzaklaştırılması eleştirilmektedir. 6360 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler sonucu, büyükşehir belediye meclisi artık il genel meclisinden daha az üyeye toplanmaktadır. Ancak hizmet çeşitliliğinin fazla olması yoğun meclis programının doğmasına ve bu durumun siyasette katılım mekanizmalarının daha ağır işlemesine ve beraberinde sorunların artmasına yol açmıştır (Tekin, 2018: 85).

Kentlere yeni bir katılım mekanizması kazandırmasına karşılık karar alma konusunda, ölçek ve yerindelik ilkesi bakımından yeni faydalar sağlamamaktadır. Yeni büyükşehir belediyesi sistemi üzerinden merkezileşen hizmet sunumunda, farklı coğrafyalarda yaşayanların değişen tercih ve isteklerinin göz önünde tutulmaması sonucu, etkinlik kaybına sebep olması 6360 sayılı Kanun'un eleştiri almasına neden olan noktalardan olmuştur (Tekçe, 2018: 20).

Kanunla yapılan değişikliklerle beraber seçim çevrelerinin değiştirilmesiyle, iktidar partisinin kendisine seçimlerde avantaj sağlayacağı iddia edilmiştir. Kırsal kesimin oyuyla seçimlerde başarı sağlamak için bir hamle gibi görülen bu sistemin, 2014 seçimleriyle öyle olmadığı ortaya çıkmıştır. Mahalleye dönüşen köylerin oy potansiyelleri göz önüne alındığı zaman, seçim stratejisi olarak kullanılamayacağı seçimlerde görülmüştür. 6360 sayılı Kanun hazırlanması bakımından, bilimsel açıdan yoksun olması sebebiyle eleştirilmiştir. Yöneltilen eleştiriler, kanunun hazırlanırken, yurtdışındaki bir uygulamayla karşılaştırılmadan sadece İstanbul ve Kocaeli illerinden yola çıkarak diğer illerin durumu göz önüne alınmadan çıkarılması ve çıkarılan kanunun, bir ön hazırlık ve fizibilite çalışması olmadan ortaya çıkarılması yönelik olmuştur (Kaymal, 2017: 1147).

6360 Sayılı Kanun'a gelen olumsuz değerlendirmelere bakıldığı zaman, Kanun'un mevcut Türk yerel yönetim sistemini tam okumadan çıkarılmış bir kanun olduğu ortaya çıkmaktadır. Yerel yönetimlerin en önemli ilkesi olan hizmette halka yakınlık, kanun ile göz ardı edilmiştir. Kanun'un amacı olan verimlilik ve hizmet kalitesini artırmak, yerel yönetimlerin ihtiyacı olan şeydir. Ancak Kanun'un uygulanmaya başlamasından sonra durumun böyle olmadığı ortaya çıkmıştır.

2.6. Mahalle İdaresi

Mahalle, "konmak, yerleşmek, bir yere inmek" anlamına gelen Arapça "hall" (halel ve hulul) kökünden türetilmiş bir yer, mekan ismidir. Türkçede kelimenin temelini oluşturan mahal sözcüğü; yer, yöre, mevzi anlamına gelmektedir. Mahalle ise insanların barındıkları, yaşadıkları yerleri belirledikleri, sosyal hayatlarını düzenledikleri, fiziki sınırlar içerisindeki yaşam alanlarıdır. Mahalle idaresi veya yönetimi ise tanınabilir, küçük yerleşik bir alan içerisinde yerelde yaşayan toplumun bulunduğu ve toplumsal hizmetlerin düzenlenip, dağıtım ve koordinasyonunun

gerçekleştirildiği yerel bir organizasyondur. Mahalle bu tarz organizasyonların gerçekleştiği alanlar olarak ele alındığı zaman, en küçük yerel yönetim birimi şeklinde kabul edilebilir. Bireylerin, birbirleriyle karşılıklı ilişki kurmalarına imkân veren, sosyalleşmelerini sağlayan ve en önemlisi devlet ile toplum arasındaki yönetim bağına kuran ilk basamak yönetim birimi olarak görülmektedir (Şahin ve Işık, 2011: 223).

Mahalle idarelerinin en önemli görevlerinden bir tanesi, aynı fiziki ve sosyal çevrede yaşayan insan topluluklarını, devamlı iyileştirme ve geliştirme aşamalarına dahil ederek sahiplenme duygusu kazandırmaktır. Mahalle idaresinin tarihine bakıldığı zaman kökü Osmanlı'ya dayanmakla beraber, günümüzde hala varlığını sürdürmektedir. Osmanlı'daki kökenine bakıldığında, vatandaşların ortak gereksinimlerini karşılayacak sistemli ve geniş kapsamlı örgütsel yapıya sahip olan mahalle idarelerinin, yasal statü ve tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Ekonomik olarak kendi kendine yeten bu birimler, nüfus hareketlerinin çok olmadığı, devletin içerdeki işleyişine fazla dahil müdahale etmediği yerlerdir. Mahallenin kentin ayrılmaz bir parçası olarak görev yapması sebebiyle, mahalle muhtarlığı geçici bir statüde görülmüştür (Akman, 2018: 517).

Mahalle, geleneksel kentlerde yer kimliğinin göstergesidir. İnsanlar yaşadıkları mahallenin kimliğini alıp içselleştirerek, kendilerinde oluşturdukları mahallelerine özgü kimlikle, kent yaşamında ayırt edici özelliklere sahip olurlar. Osmanlı döneminde mahalleli kimliğinin daha fazla öneme sahip olduğu belirtilmektedir. Osmanlı döneminde kişiler mahalle kimliklerine göre tanınır ve bilinirlerdi. Osmanlı dönemindeki mahallelerin, içeriye doğru açık ancak dışarıya karşı muhafazalı bir yapıya sahip oldukları için, o mahallenin sakinleri de buldukları mahallenin kimliğini somut bir şekilde taşımaktadırlar. Aynı dönemde mahalleler homojen bir yapıya sahip olduklarından, yabancı ve yabancılaşmaya kapalıydılar (Arıkboğa, 1999: 104-106).

Küreselleşme ve sanayileşmenin ortaya çıktığı dönemlerde, mahalle kavramındaki aidiyet ve yer kimliği olguları aşınmıştır. Mahalleler, daha heterojen yapılara bürünüp sadece kentlerde yaşamak ve bulunmak üzerine önem kazanmıştır. Küreselleşmeye bağlı geçirgen yapılara dönüşen kentlerin koruyucu yapısı zamanla kaybolmuştur. Geleneksel kimliklerini kaybeden mahalleler, kontrolsüz bir yapıya bürünmüşlerdir. Bunun sebebi ise kişilerin artık yüz yüze ilişkiler yerine, daha uzak ve çıkar uğruna ilişkilere bürünmeleridir (Şahin ve Işık, 2011: 224).

2.6.1. Mahalle İdaresinin Tarihi

Mahalle, Osmanlı dönemine uzanan tarihiyle, yerel yönetimler arasında en eski tarihi olan kurumlardan bir tanesidir. Osmanlı'daki kentlerin içerisinde bulunan yapılardan bir tanesi olan mahalle, vakıflar ve loncalarla beraber yönetim ile halk arasındaki birim olarak görev yapmıştır. Osmanlı Devleti'nde mahalleler, camileri, pazarları, hamamları içerisinde bulunduran toplumsal bir sosyal yaşam merkezi olmuşlardır. Mahallelerin yönetiminden imamlar sorumluydu, bu imamlar ise padişah beratıyla göreve atanmaktaydı. İmamlar şeriatın gereklerinin uygulanmasında topluluğa yol gösteren kişiler olarak görev yapmaktadırlar. Bu sebeple mahalle halkı imamları, bilgileri ve saygınlıkları sebebiyle muhtar olarak atanmasını talep edebilmekteydi. Mahalleli görevi başındaki imamdan memnun olmadıkları zaman imamın görevden alınmasını talep edebiliyorlardı (Düzbakar, 2003: 101).

Osmanlı'da mahalleler, resmi bir kurum olarak görev yapmaya 19. yy. da başlamışlardır. 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra şehirlerdeki kontrolü sağlamada bir boşluk ortaya çıkmıştır. Aynı dönemde merkez olarak kabul edilen İstanbul'a, yoğun göç ve buna bağlı düzensiz bir yerleşim ortaya çıkmıştır. Mali ve idari disiplinin bozulmasına paralel, yerelde yeni reform çalışmalarına ihtiyaç duyulmaya başlamıştır. Mahallenin ilk defa resmi bir yerel yönetim olarak görülmesi, muhtarlığın ortaya çıkmasıyla başlamıştır. Türkiye'de muhtarlık ilk defa 1829 yılında "Bilad'ı Selase" olarak adlandırılarak İstanbul'un Üsküdar ve Eyüp mahallelerinde kurulmuştur. Muhtarlık, İstanbul dışında ilk defa 1833 yılında Kastamonu Sancağında kurulmuştur. 1833 yılından sonra muhtarlık yaygınlaşmıştır (Erdagöz, 2012: 67).

Mahalle halkı ve yönetim arasında daha düzgün ilişkilerin olması amacıyla kurulan mahalle idaresinde, 2 tip muhtar vardır. Evvel ve sani adında 2 muhtar belirlenmesinin sebebi, yönetimin tek bir kişi etrafında toplanmasını engellemektir. 1856 yılına gelindiğinde muhtarlıkla ilgili hızlı gelişmeler olmuştur. Önce Islahat Fermanı ve daha sonra Tanzimat Fermanı'yla Osmanlı'da yerel yönetimler adına gelişmeler meydana gelmiştir. Islahat Fermanıyla belediyecilik alanında yenilikler yapılmıştır. Bunun akabinde Tanzimat Fermanı'yla beraber Avrupa ile yakın ilişkilerde bulunulması ve ekonomik anlamdaki dönüşüm sebebiyle Osmanlı'da kentsel hayatta birtakım değişiklikler gerçekleşmiştir (Aydoğdu ve Tuncer, 2018: 99-101).

1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi ile her kent ve kasabada, 50 hanelik yerleşim birimleri mahalle kabul edilmiştir. Her mahalle de ise 2 muhtarın olması öngörülmüş, hane sayısı 20'nin altında bulunan yerlerde tek muhtar seçilmiştir. Vilayet Nizamnamesi'yle beraber, her mahalle, köy hükmünde kabul edilmiştir. Nizamnamede “Muhtarlar, köylerde asayiş ve vergi tahsil işlerinde, hükümet icra organı olarak vazife görecekler; su yolu, çeşme, mektep ve cami gibi binaların onarımı ve bakımı hizmetlerini yürüteceklerdi” ibaresi bulunmaktadır. Ayrıca bekçi ve korucu tarzında köy zabıtası olarak görev yapan kişiler de muhtarlar tarafından idare edilmektedir (Şahin ve Işık, 2011: 227).

Mahalle idaresinde, Cumhuriyetin ilanından sonra birtakım yenilikler meydana gelmiştir. Cumhuriyet tarihinin ilk belediye kanunu olan, yaklaşık 85 yıl yürürlükte kalan 1580 sayılı Belediye Kanunu'yla beraber, mahalle, kısıtlı da olsa hukuki anlamda ilk kez tanımlanmıştır. 1580 sayılı Kanun'un 8. Maddesine göre “bir belediye sınırları içinde mahalleler ihdası, ilgası, birleştirilmesi belediye meclisinin ve mahalli idare heyetinin kararına ve valinin onayına bırakılmıştır” ibaresi yer almaktadır. Böylelikle mahalleler kanunen tanınan yerel birimler haline gelmiştir.

Mahalle muhtarlıkları “İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanunu Muvakkatı” ile kaldırılmıştır. Ancak yürürlükten kaldırılan mahalleler, hükümetin onayıyla varlıklarını sürdürmüşlerdir. Daha sonra 1934 yılında çıkarılan 2295 sayılı Kanun'la mahalle idarelerinin hukuki olarak varlıkları kaldırılmış, modern belediyecilik anlayışı içerisinde muhtarlık gibi bir kurumun gerekmediği öngörülmüştür (bkz. Tablo 3). 1944 yılında, 4541 sayılı ‘Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun’la beraber mahalle idareleri tekrar kurulmuştur (Güneş, 2009: 120-121).

Mahalle idaresini ana hatlarıyla düzenleyen kanun olan 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun, 1944 ve 1960 yılları arasında hükümetler tarafından seçim dönemlerinde birden fazla değişikliğe uğramıştır. Mevzuat 1982 yılına kadar geçerli olacak şekilde 1963 yılında değişikliğe uğramış ve 1982 yılında tekrar düzenlenmiştir. Tablo 3'te mahalle idaresinin gelişim süreciyle ilgili bilgiler verilmiştir.

Tablo 3. Mahalle İdaresinin Ana Hatlarıyla Gelişim Süreci

1829-1864	Muhtarlığın Kurulma/Kurumsallaşma Süreci Muhtarlık 1829'da İstanbul'da 1833'te taşrada kuruldu. Bu dönemde çeşitli ferman ve düzenlemelerle muhtarlıklar oluşturulmaya çalışıldı	-Muhtar-ı Evvel -Muhtar-ı Sani -Yardımcı İmam
1864-1913	Mahalle Muhtarlığı: Köye kıyasla bir yerel yönetim birimi. 1864 ve 1871 Nizamnameleri ile köy muhtarlığı yetki, görev ve organları bakımından bir yerel yönetim birimi haline geldi. Mahalleler köylere kıyas edildi.	-Muhtar -İhtiyar Meclisi
1913-1933	Mahalle Muhtarlığı Hukuken Kaldırıldı. 1913 tarihli kanunla yasallığını kaybeden mahalle muhtarlığı hükümetlerin izniyle fiili olarak varlığını devam ettirdi.	
1933-1944	Mahalle Muhtarlığı Kesin Olarak Kaldırıldı. Muhtarlıklara ait görevler belediyeye, jandarmaya, polise, mahalle halkına, bekçilere vs. bırakıldı.	
1944 ve sonrası	Mahalle Muhtarlığı Yeniden Kuruldu. Muhtar, merkezi yönetime karşı kimi görevleri yapmakla yükümlü	-Mahalle Muhtarı -İhtiyar Heyeti

Kaynak: (Akman, 2018: 520)

2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun, mahalle yönetimi başlıklı 9. maddesinde, mahalle yönetimine ilişkin bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Katılımın ön planda tutulduğu değişiklikler, özellikle yönetim kavramını destekler nitelikte değerlendirilebilir. Ancak 9. maddeye bakıldığı zaman, belediyenin mahalleye destek sağlaması zorunlu kılınmamıştır bu da gerekli yardımların olamamasına sebep olmuştur. Mahalle yönetimiyle ilgili 1980'lerden sonra detaylı bir çalışma yapılmamış, sadece 5393 sayılı Kanun'la birkaç hususta değişiklik yapılmıştır (Bal vd., 2012: 22-23).

2.6.2. Mahalle İdaresi Organları ve Görevleri

Türk Yerel İdareler Tarihi içerisinde mahalle idaresi, her dönem önem arz etmektedir. Mahalle, organları ve görevleri ile birlikte bir bütündür. Mahalle idaresi teşkilatı 4541 sayılı Kanun'a göre muhtar ve ihtiyar heyetinden oluşmaktadır. 1. Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde komün kanun tasarısı görüşmelerinde "Muhtarlık ve

ihhtiyar heyeti Türklüğün ananesi” ibaresi ile kurumun önemine değinilmiştir. Mahalle, bugün önemini yitirmiş olsa da tarihte daima önemli bir yere sahip olmuştur. Mahalle yönetimi, özellikle 6360 sayılı Kanun ile beraber köyden mahalleye dönüşümlerin olmasıyla daha önemli hale gelmiştir. Mahalle yönetimi yerel yönetimler içerisinde çok fazla önemsenmese de teşkilat yapısı ve kanunu olması sebebiyle bir yönetim birimi olma özelliğine sahiptir (Köklü ve Gül, 2017: 2). Mahalle idaresinin 2 organı bulunmaktadır. Bunlar; Muhtar ve İhtiyar Heyeti'dir.

2.6.2.1. Muhtar

Muhtar kelimesi, seçilmiş, seçkin, hareketinde serbest olan anlamına gelen Arapça kökenli bir sözcüktür. Muhtar, mahalle idaresinin birincil organıdır. Muhtar seçimle iş başına gelen, kimi görüşlere göre merkezi hükümetin yereldeki personeli, yürütme organıdır. Bir diğer görüşe göre yerel yönetim yapısı içerisinde kendisine yer bulan ve yerel yönetim birimleriyle ilişkilerde muhatap alınan kişi olarak görev yapmaktadır. Muhtarlık kavramı, mahalle idaresiyle eşleşmiş bir kavramdır. Mahalle idaresi dendiğinde akla muhtarlık gelmektedir. Türkiye’de hem köyde hem de mahalle de bulunan muhtarlık, fiili bir temsilcidir (Demirkaya ve Koç, 2017: 130).

Köy ve mahalle muhtarlığının arasında temel farklılıklar bulunmaktadır. Köy muhtarlığının kendilerine ait tüzel kişiliği ve bütçesi bulunmasına karşın, mahalle muhtarlığının herhangi bir tüzel kişiliği ve bütçesi bulunmamaktadır. Köy muhtarı, köye ait durumlarda karar alma yetkisine sahipken, mahalle muhtarının böyle bir yetkisi yoktur. Bütçesi bulunmayan mahalle muhtarı, bütçe yerine yaptığı işlere karşılık, harç almaktadır. Köy muhtarının, köyün yerel yönetim birimleri içerisinde yer alması sebebiyle tüzel kişiliği bulunmaktadır. Bu sebeple yerel yöneticiler arasında sayılmaktadır. Mahalle muhtarı ise yerel yönetim ve merkezi hükümetin bir parçası görülmektedir. Ancak 2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu’yla beraber mahalle kısmen yerel yönetim birimlerinden görülmeye başlanmıştır (Aydın, 2018: 31).

Mahalle idaresindeki muhtarlık kavramı bazı kanunların konusunu oluşturmaktadır. Parçalar halinde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda idari bakımdan, 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun’da görevleri bakımından, 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Kanunu’nda özlük hakları bakımından bahsedilmiştir. Bunların yanı sıra 2972

sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'da seçimleriyle ilgili konulardan, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediye ile ilişkilerinden bahsedilmiştir. Son olarak, 6360 sayılı Kanun'da mahalle muhtarlığının konusunun, iş ve işlemlerinin bahsedildiği kanunlardan bir tanesidir (Köklü ve Gül, 2017: 3-4).

Tarihsel olarak değerlendirildiğinde muhtarlık kurumu ilk kez 1829 yılında İstanbul'da ortaya çıkmış, 1833 yılında Kastamonu Taşköprü'de ikişer muhtarın seçilip göreve başlamışıyla da Türkiye'de yaygınlaşmıştır. Muhtar 1930 yılına kadar fiilen mahalleyi yönetmiş ve 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu'yla hukuki olarak mahallenin başına geçmiştir. Ancak 1933 yılında çıkarılan beş maddeyle muhtarlık tamamen kaldırılmıştır. Yaklaşık 11 yıl sonra 1944 tarihinde 4541 sayılı Kanun ile muhtarlık tekrar gelmiş ve zaman içerisinde birtakım değişikliklere uğrayarak günümüze kadar gelmiştir (Palabıyık ve Atak, 2002: 2-3).

Mahalle idaresinin fiili olarak başlaması, muhtarın ve ihtiyar heyetinin seçimler sonucu resmi olarak seçilmeleriyle olur. Mahalle yönetiminin hukuki olarak kurulması ise, seçilen muhtar ve ihtiyar heyetinin seçildikten sonra göreve başladıklarını mülki amire bildirmeleriyle olmaktadır. Muhtarlar 5 yıllığına seçilip, görev yapmaktadırlar. Muhtarların 1984 tarihli 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'unun 8. maddesine göre belirli seçim şartlarını taşımaları gerekmektedir. Bu şartlar; Türk vatandaşı olmak, 25 yaşını doldurmak, en az 6 aydan beri o mahallede oturmak ve bu kanunda ve bu kanunun atıf yaptığı diğer kanunlarda öngörülen hükümlerde seçilmeye mani hali olmaması gerekmektedir. Mahalle muhtarı olmak için herhangi bir eğitim şartı aranmamaktadır. Okur-yazar olmak muhtarlık için yeterli eğitim şartıdır. Muhtarların istifa edebilmeleri mümkündür. İstifa edecek muhtarın istifası yazılı olmak zorundadır. Muhtarlık seçimleri 2972 sayılı Kanun'la tekrarlanabilmektedir (Akpınar, 2017: 101-102).

Mahalle muhtarının ve yönetiminin halka karşı, merkezi yönetime karşı ve yerel yönetimlere karşı birtakım zorunlu görevleri bulunmaktadır. Mahalle idaresinin sorumlu olduğu, kanun tarafından yükümlü oldukları görevlerin çoğundan, muhtarlar sorumludur. Muhtarların aldıkları harçlar, görevleri ve sorumlulukları sonucu muhtarlara verildiği için almak durumundadırlar. Muhtarın tek başına yerine

getiremediği görevlerde ise ihtiyar heyeti görevlendirilmiştir. İhtiyar heyetinin yaptığı işler fahri olması sebebiyle, herhangi bir ücret talep etmemektedir.

Muhtarın görevleri, 4541 sayılı Kanun'un 3. maddesinde ve bu kanunun uygulanmasına ilişkin 3/2412 sayılı tüzükte sıralanmıştır. Mahalle muhtarı ve ihtiyar heyetinin başlıca görev ve yetkileri; nüfus ve vatandaşlık hizmetleriyle ilgili görevler, askerlik ile ilgili görevler, seçimler ile ilgili görevler, adliye ile ilgili görevler, tapu kadastro ile ilgili görevler, milli eğitim ile ilgili görevler, sosyal güvenlik ile ilgili görevlerdir. Bunların yanı sıra ulusal savunma ile ilgili görevler, sivil savunma ile ilgili görevler, seferberlik ile ilgili görevler, sağlık ile ilgili görevler, tarım ve hayvancılık ile ilgili görevler, kolluk ile ilgili görevler, tebligat kanunu ile ilgili görevler, vergilerle ilgili görevler, vakıf arazilerinin satışı ile ilgili görevler ve diğer görevler kanunda muhtarın ve ihtiyar heyetinin sorumlu olduğu görevler olarak sıralanmaktadır (Göküş vd, 2013: 36).

2.6.2.2. İhtiyar Heyeti

4541 sayılı Kanun'un 2. maddesinde tanımlanan ihtiyar heyeti, mahalle idaresinde muhtara yardımcı olan, seçimle iş başına gelen ve muhtarları denetleyen kişilerdir. 4 asıl 4 yedek üyeden oluştuğu belirtilmiştir. 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Kanunu'nun muhtarlara verdiği özlük haklarından, ihtiyar heyeti üyeleri yararlanamamaktadır. İhtiyar heyeti de muhtar gibi kanuna bağlı 5 yılda bir seçilir. Bunun yanı sıra ihtiyar heyeti üyelerinin okur-yazar olma şartı, seçilmeleri için yeterli olup, ayrıca eğitim şartı aranmamaktadır. İhtiyar heyetinin seçimine oy çokluğuyla karar verilmektedir. 4541 sayılı Kanun'da ihtiyar heyetine çok fazla değinilmemiştir. Muhtarın yanında yardımcı olarak görev yapan ihtiyar heyetine, kanunla ilgili açıklamalarda değinilmiştir (Aydın, 2018: 35).

İhtiyar heyeti, köy ve mahallede farklılık göstermektedir. Tüzel kişiliği bulunan ve 442 sayılı Köy Kanunu'na tabii olan ihtiyar heyeti, köy idaresini denetleme yetkisine sahip ve karar organı iken mahallede bulunan ihtiyar heyeti, genel olarak mahalle muhtarına verilen görevlerin icrasında yardımcı olarak görev yapmaktadır. Mahalledeki ihtiyar heyetinin herhangi bir karar alma ve denetleme görevi yoktur. Köy ihtiyar heyeti ve mahalle ihtiyar heyeti arasındaki farklılıklardan bir tanesinde, üye sayısı ve üye sayısının belirlenme şeklidir. Köydeki ihtiyar heyetinde, seçimle belirlenen üyelerin

yanı sıra doğal üyelerde bulunmaktadır. Köy ihtiyar heyetinin seçiminde nüfus şartı aranmaktadır. Nüfusu bine kadar olan köylerde 8, iki bine kadar olan köylerde 10 ve iki binden fazla olan köylerde ise 12 ihtiyar heyeti üyesi, seçimle belirlenir. Köydeki öğretmen veya okul müdürü ve köy imamı, köy ihtiyar heyetinin doğal üyeleridir. Mahalle ihtiyar heyeti ise yalnızca seçimle belirlenen 4 asil ve 4 yedek üyeden oluşmaktadır (Demirkaya ve Koç, 2017: 131).

2.7. Köyden Mahalle İdaresine Geçişin Etkileri

6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi olan illerde, büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanı, il sınırlarına genişletilmiştir. Bununla beraber, tüzel kişiliği bulunan köy ve belde belediyelerinin, tüzel kişiliği kaldırılmış, tamamı mahalleye dönüşmüştür. Tüzel kişiliğinin kaldırılmasıyla beraber birçok hakkı da ortadan kalkan köy idaresinin, mahalle yönetimine geçişiyle ilgili bir süreç gerçekleşmiştir. Köyün tüzel kişiliğinin olması, kendisine ait bir bütçesi, karar mercilerinin olması anlamına gelmektedir. Tüzel kişiliği bulunan köyün söz hakkı vardır (Görgün ve Yörür, 2017: 16). Köy tüzel kişiliği sayesinde yaşadıkları bazı sıkıntıları yetkili organlara bizzat ileterek sorunlarını da aynı anda çözmelerine olanak sağlamaktadır. Mahalleye dönüşen köylerin artık tüzel kişiliği bulunmaması sebebiyle ve buna bağlı olarak söz hakkı olmaması nedeniyle, yaşayacakları sıkıntıları yetkili birimlere iletmede sorun yaşayacaklardır (Genç, 2014: 78).

Köylerin mahalleye dönüşümü, köylünün sosyal anlamda aidiyet duygusuna zarar verebilmektedir. Kimlik karmaşası yaşayacak olan köylü, kanundaki değişimlerden sonra kentli kimliği kazanacaktır. Köylü kimliği elinden alınan ve yerine kentli kimliği verilen köylünün, kendine bunu nasıl konumlandıracağı bazı sosyal etkenlere bağlanmıştır. Kentli olan köylü zaman içerisinde, cemaat-cemiyet kavramları arasında bir geçiş yaşayabilir. Köyde yaşayan insanların kanunla beraber kentli olması, köy yaşamını olumsuz anlamda etkileyecektir. Tarım ve hayvancılıkla uğraşan, bulunduğu yörede suyu ücretsiz kullanan ve emlak vergisi gibi köylüye yük olan vergilerden muaf olan köylülerin yanı sıra, köydeki esnaf ve sanatkârın yükümlülükleri artacaktır. Köyde dükkanı olan esnaf basit usule tabii iken bunun yerine gerçek usul ile vergilendirilecektir. Köylünün ödediği vergi oranı artacak hem de vergi sayısı artacaktır.

İl sınırları dahilinde mahalleye dönüşen köylerde, hak ve muafiyetlerini yitiren köylü ve ailesi, ekonomik açıdan zor durumlarla karşı karşıya kalacaktır (Mutlu, 2013: 3-5).

Köylerin mahalleye dönüşmesiyle beraber, hizmet götürmeyle yükümlü olan büyükşehir belediyesinin mali yükümlülükleri artacaktır. Bu da belediyenin harcamalarında artışa neden olacaktır. Hem kent merkezine, hem eski mahallelere hem de birden fazla temel hizmetin bile gitmediği yeni mahallelere hizmet götürmek, yapılan hizmetlerin çeşitliliği bakımından sayıca fazla olmasından dolayı daha da maliyetli olacaktır (Yaman ve Kutlar, 2017: 1299).

Mahalleler ile ilgili kararların bu mahallelere uzak olan birimlerce verilmesi subsidiarity(hizmette yerellik) ilkesine de aykırıdır. Bu durum ayrıca kentsel hizmetlerin aksamasına neden olmaktadır. Ancak rekabet gücü ile hareket eden büyükşehir belediyelerinin eski köy yeni mahalleleri yatırım merkezleri olarak görmesiyle bu durum değişmiş, eskiye kıyasla mahallelere verilecek hizmetlerle mahallenin daha iyi duruma gelmesi söz konusu olmuştur (Zengin, 2014: 112).

Köyden mahalleye dönüşen bölgelerde beş yıl elektrik ve su gibi giderler için ücret alınmayacağı belirtilmiştir. Ancak beş yıl sonra alınacak olan bu ücretler köylü için ödedikleri diğer vergi ve harçların yanında fazladan yük olarak köylüyü zora sokacaktır. Özellikle sulamadan alınacak ücretler, köylünün uğraşı olan tarım ve hayvancılıktaki gelişmelere engel olacak, hem devletin hem de belediyelerin teşviklerle yönlendirdikleri köylüyü doğrudan sıkıntıya sokacaktır. Bu sebeple köylü, yoksullukla mücadele ederken daha fazla sorunla karşılaşacağı için köyden kente göç, köylü için kaçınılmaz hale gelecektir. Köyden mahalle geçişin kentleşme açısından en büyük etkisi, kırsal alanı kent sınırlarına dahil ederek, yapılacak kentsel dönüşüm çalışmalarıyla, köyün benliğine korumada sıkıntı çekmesi gösterilebilir. Aslında 6360 sayılı Kanun ile beraber “yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun tip mimari projeler” yapılması ve bu projelerin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Ancak mahalleye dönüşümle beraber ruhsatlı yapılaşmayla karşılaşacak olan köyde, bu alanda bazı sıkıntılar ortaya çıkacaktır. Mahalleye dönüşümle beraber köylü kimliği zedelenen köylünün, kentsel dönüşümle beraber kimlik karmaşası bir kat daha artacaktır (Aydın, 2018: 102).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre imar planı hazırlama yetkisi büyükşehir belediyesi tarafından ilçe belediyelerine verilmiştir. Böylelikle ilçe belediyesi sınırları içerisinde kalan yeni mahallelerin imara açılması söz konusu olmuştur. İlk başta bu durum eski köylü yeni mahalleli için olumlu gözükse de, uzun vadede o yöre halkının tarımla uğraştığı alanların imara açılmasıyla, tarım alanlarının azalmasına neden olacaktır. Bu durumda, gelirini tarımdan sağlayan halkta geçim sıkıntısı ortaya çıkacaktır. Mahalleye dönüşümle beraber, kentsel dönüşümün köylere kadar yayılacağı, böylelikle mahallelerin fiziksel bir dönüşüme gideceği savunulmaktadır. Kanun sonucu büyükşehir olan 30 ilin büyüklü küçüklü kırsal alanlarının kent alanına dahil edilmesi, kır-kent ayrımında gözle görülür geçişken bir yapı ortaya çıkaracaktır. Nüfusa bakıldığı zaman, kanunun uygulanması sonrasında belde ve köy nüfusunun oranı %22,7'den %8,2'ye düşmüştür(Ürkmez ve Çelik, 2016: 79).

6360 sayılı Kanun ile gelen değişiklikle, köyden mahalleye dönüşen yerler için bir demokrasi tartışması ortaya çıkmıştır. Tüzel kişiliği kalkan ve doğrudan büyükşehir belediyesine bağlanan köy idaresinin, mahalleye geçişiyle birlikte hem muhtarın hem de ihtiyar heyetinin çok fazla rolü kalmamıştır. Temsil görevi gören ve köylünün içinden seçilmesiyle daha demokratik ortam oluşturan ihtiyar heyeti, dönüşümle beraber sadece yardımcı organ olarak görev yapmaya başlamıştır. Aynı zamanda tüzel kişiliği elinden alınan muhtar, artık bütçesi olmayan yaptığı işlerden sadece harç alan konuma gelmiştir. İl genel meclisinde, kentin sorunlarını tartışmaktan, merkeze uzak yerlerin sorunları geri planda kalacaktır. Kentin coğrafi konumu göz önüne alındığı zaman, kent merkezine yakın mahalle bulunurken, kent merkezine uzak mesafede de mahalleler bulunmaktadır. Bu tarz yerleşim yerleriyle ilgili verilen kararlarda hizmette yerellik ilkesi gereğince sıkıntılar bulunmaktadır (Adıgüzel, 2012: 172).

6360 sayılı Kanun sonrası dönüşüm sürecinde, sıkıntı yaşayan diğer birim, orman köyüdür. Özerkliğe sahip olmak demek, birtakım haklara sahip olmak bununla birlikte, borç yükümlülüğü altına girebiliyor olmak demektir. Orman köylerinin, tüzel kişiliklerinin kaldırılacağını ancak orman mevzuatından kaynaklı haklarının eski-köy yeni mahalle halkı için geçerli olduğunu belirtmek, hukuki açıdan birtakım tartışmalara yol açmaktadır. Tüzel kişiliği kaldırılarak idari ve mali konularda yok hükmünde gösterilen orman köylerine, tüzel kişiliğinin olduğu zamanlarda tanınan yetkilerin

devam edeceğinin söylenmesinin, hukuki açıdan herhangi güvenilirliği yoktur (Gün, 2014: 475).

6360 sayılı Kanun'un 16'ncı maddesinde, orman köyleri ve bunun yanında orman köylüsüne tanınan hak, imtiyaz ve sorumlulukların orman köyünden, mahalleye dönüşen yerlerde devam edeceği belirtilmiştir. Kanunda 25.2.1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu kurallarını dayanak alarak, bir belediyeye katılarak mahalleye dönüşen belediye ve köylerde kullanılan yaylak, mera, kışlak gibi alanlardan bu mahalle sakinlerinin ve bunların yanında diğer hak sahiplerinin yararlanmaya devam edeceği kurala bağlanmaktadır. Ancak köyden mahalleye geçişte yaşanan temel sorun, büyükşehir belediyeleri tarafından hazırlanan plan ve yatırımlar doğrultusunda amaç dışı kullanım kararı alma sürecinin kolaylaşacağı ve buna paralel orman ve mera alanlarının korunmasının giderek zorlaşacağı sorunudur (Dik, 2014: 96). 6360 sayılı Kanun sonrası köyden mahalle yönetimine geçişin birtakım olumlu ve olumsuz etkileri olmuş ve zaman içerisinde dönüşümün etkileriyle beraber bu sorunlar giderilmeye çalışılmıştır.

Tez çalışmasının ikinci bölümünün son kısmında, alan araştırmasına konu olan Antalya ilinin beşeri ve coğrafi özelliklerinin yanı sıra 6360 sayılı Kanun ile Antalya iline gelen birtakım değişiklikler hakkında bilgiler verilecektir.

2.8. Antalya İli Genel Özellikleri

Antalya ili Türkiye'nin Akdeniz bölgesinde yer alan ve son nüfus sayımına göre (2018 yılı sonu itibarıyla) 2.426.326 kişi nüfusu olan, Türkiye'nin en hızlı büyüyen turizm merkezlerin birisidir. Antalya ilinin coğrafi sınırlarında Toros dağları yer almaktadır. Şehrin çevresi doğudan batıya doğru Muğla, Burdur, Isparta, Konya ve Mersin illeri ile çevrilidir. Şehrin Mersin'den Muğla il sınırına kadar 640 kilometrelik kıyısı bulunmaktadır. Antalya ilinin yer şekillerini, Toros dağlarının 3 bin metreye kadar uzunluğu ve bunun yanında dalmaçya tipi kıyı şekilleri oluşturmaktadır.

Antalya ilinin kurulduğu alan, coğrafi özellikleri dolayısıyla hem bölgenin hem de ülkenin ekonomisine ciddi katkı sağlamaktadır. Nüfusu ve nüfusun yerleşme şekilleri başta olmak üzere tarihi, sanayisi, tarımı, ticareti ve turizm imkanlarıyla Antalya son 40 yılda önemli gelişim kaydetmiştir (Işık ve Zoğal, 2017: 73).

1950’li yıllara kadar göç veren Antalya, bu tarihten itibaren göç alan bir şehre dönüşmüştür. 1980’den itibaren aldığı göç miktarı bir anda artmış ve 2000’li yıllar ve sonrasında günümüze kadar en yüksek seviyeye gelmiştir. Göç konusundaki bu artışa 1950’li yıllardan sonraki süreçte tarımsal alanda yaşanan gelişmeler ve bunlara bağlı olarak şehrin bir ticaret merkezi, bir anakent haline gelmesi sebep olmuştur. Sonraki zaman diliminde, 1980’li yılların başında ortaya çıkan turizm faaliyetleri göçün hızını artırmıştır. Turizm sektörüne, diğer ekonomik faaliyetler gibi gerek seyahat edenler, gerek bu yapılan gezileri düzenleyenler, gerekse turizm endüstrisine destek veren sanayi ve hizmet sektöründe çalışan bireyler düşünüldüğünde milyonlarca insanın ilgisi olmuştur. 1980’li yıllarla beraber turizm faaliyetleri ve buna bağlı sektörlerin, Antalya’da ortaya çıkmasıyla beraber, turizm tesislerinin yaygınlaşması başta işçi olmak üzere çok fazla nüfus artışı sağlamıştır. Bu da hem Antalya açısından hem de bunlardan yaralananlar açısından büyük bir ekonomik kaynak olarak ortaya çıkmıştır (Doğan, 2018: 190).

Antalya ilinin nüfusu, son nüfus sayımına göre 2.426.356 olarak açıklanmıştır. Bu nüfusun 1.222.086 erkek, 1.204.270 kadından oluşmaktadır. Bu nüfusun cinsiyetlere oranı, %50,37’si erkek, %49,63 kadın şeklindedir. Toplam 19 ilçesi bulunan Antalya ilinin en kalabalık ilçesi Kepez olurken, nüfusu en az olan İbradı ilçesidir.

Tablo 4. Antalya İli Yıllara Göre Nüfusu

Yıl	Antalya Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2018	2.426.356	1.222.086	1.204.270
2017	2.364.396	1.192.582	1.171.814
2016	2.328.555	1.174.936	1.153.619
2015	2.288.456	1.156.076	1.132.380
2014	2.222.562	1.122.997	1.099.565
2013	2.158.265	1.090.843	1.067.422
2012	2.092.537	1.058.070	1.034.467

2011	2.043.482	1.034.655	1.008.827
2010	1.978.333	1.001.908	976.425
2009	1.919.729	973.554	946.175
2008	1.859.275	942.262	917.013
2007	1.789.295	908.000	881.295

Kaynak: http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059 (15.02.2019)

1970 yılında 577 bin kişilik nüfusa sahip olan Antalya şehri, 1980 yılına gelindiğinde, 750 bin kişilik nüfusa ulaşmıştır. 1970-1980 yılları arasında Antalya ilinin nüfus artış oranı sırasıyla binde 29 ve binde 22 olmuştur. Aynı zaman diliminde Türkiye’de nüfus artış oranları ise sırasıyla binde 25 ve binde 21 olarak gerçekleşmiştir. Bu 1970-1980 dönemi Antalya’da, yapısal ve kentsel dönüşümlerin henüz başlamadığı, nüfus artış oranlarında ülke ortalamalarından büyük bir farklılık içermediği bir dönem olarak kabul edilmiştir. Ancak 1980 yılı ve sonrasında, turizm yatırımlarının artmasıyla beraber şehrin nüfusu ve nüfus artış oranı bir hayli yükselmiş, bunun akabinde nüfus artış oranı konusunda Türkiye’nin öncü illerinden bir tanesi olmuştur. 1990 yılında 1.000.000 geçen nüfus, 2000 yılında 1,7 milyonu, 2010’da 2 milyonu, 2015 yılında ise 2,3 milyonu aşmıştır. Ayrıca nüfusun büyüme oranına bakıldığı zaman, Antalya nüfusunun Türkiye’nin büyük ve metropol illerinden sayılan kentlerden daha yüksek bir büyüme oranı gösterdiği görülmektedir. Antalya ili nüfusu, 1985-2015 yılları arasında %257 artar iken, bu oran İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Kocaeli ve Tekirdağ gibi illeri geride bırakmıştır (Işık ve Zoğal, 2017: 76).

Tablo 5. 2018 Yılı İtibariyle Antalya İli İlçelere Göre Nüfusu

İlçe	İlçe Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Nüfus Yüzdesi
Kepez	531.619	270.248	261.371	% 21,91
Muratpaşa	495.688	242.924	252.764	% 20,43
Alanya	312.319	159.308	153.011	% 12,87
Manavgat	230.597	118.336	112.261	% 9,50

Konyaaltı	182.112	87.688	94.424	% 7,51
Serik	124.335	63.703	60.632	% 5,12
Aksu	71.643	36.495	35.148	% 2,95
Kumluca	68.610	34.659	33.951	% 2,83
Döşemealtı	63.186	32.288	30.898	% 2,60
Kaş	58.600	30.185	28.415	% 2,42
Korkuteli	55.712	27.989	27.723	% 2,30
Gazipaşa	50.003	25.306	24.697	% 2,06
Finike	48.131	24.263	23.868	% 1,98
Kemer	43.226	22.800	20.426	% 1,78
Elmalı	39.254	19.782	19.472	% 1,62
Demre	25.893	13.286	12.607	% 1,07
Akseki	13.084	6.682	6.402	% 0,54
Gündoğmuş	8.726	4.300	4.426	% 0,36
İbradı	3.618	1.844	1.774	% 0,15

Kaynak: <https://www.nufusu.com/il/antalya-nufusu> (16.02.2019)

Antalya şehrinin ekonomik geliri başta turizm ve tarım olmak üzere, ticaret, sanayi ve hayvancılıktan oluşmaktadır. Antalya deniz kıyısı bir şehir olduğu için turizm ve turizmin yanındaki yan gelir kaynakları, Antalya şehrinin temel ekonomik kaynağı olarak görülmektedir. Antalya Ticaret ve Sanayi Odası üyelerinin faaliyet yaptıkları alanlar yüzdelik olarak gösterildiğinde %60 ticaret, %17 inşaat, %17 turistik hizmetler ve %15'i sanayi sektöründe görev almaktadır. Ticaret yapan firmaların büyük çoğunluğu turizm ile ilgilenmektedir. Özellikle 1980'li yıllardan sonra büyük gelişim kaydeden turizm sektörüyle beraber Antalya, Türkiye'nin turizm başkenti olarak

görülmektedir. 30 milyar dolarları bulan yatırım hacmi ile Antalya her yıl ortalama 8 milyar dolarlık gelir elde etmektedir (Durgun, 2018: 137).

Antalya turizmin yanında, aynı zamanda tarım şehridir. İçerisinde bulunduğu Antalya Ovası, tarımsal potansiyel açısından Türkiye'nin en önemli tarım bölgelerinden bir tanesidir. Topraklarının toplam beşte birinde tarım yapılan Antalya'da, kıyı bölgelerinde muz, portakal, avokado gibi tropikal meyveler yetişirken aynı zamanda sera tarımı da yapılmaktadır. Kıyıdan uzak kesimlerdeyse elma, ayva, armut gibi meyveler yetiştirilmektedir. Kentin hızlı gelişmesine paralel tarım sektörü de kendi içerisinde birtakım değişimlere uğramıştır. 1970 yılında kentteki nüfusun dörtte üçü tarımsal faaliyetlerle geçimini sağlarken, 2000 yılından sonra tarımdan gelir elde eden kişi sayısı toplam nüfusun % 49'una kadar düşmüştür. Tarımın yanı sıra hayvancılıkta, Antalya şehrinin ekonomisine katkı sağlamaktadır ancak bu katkı tarım ve turizm sektörü kadar değildir. Merkeze bağlı bölgelerde arazi koşulları sebebiyle küçükbaş hayvancılık yapılırken kümes hayvancılığı da yaygın şekilde yapılmaktadır. Küçükbaş hayvancılık ve kümes hayvancılığının yanı sıra arıcılıkta Antalya ilinde yapılan yaygın hayvancılık türlerindedir (<http://www.baka.org.tr/ekonomi-S68.html>, (16.02.2019)).

2.9. Antalya İlinin Büyükşehir Belediyesi Olma Süreci ve 6360 Sayılı Kanun İle Gelen Değişiklikler

Antalya'da belediye teşkilatı ilk defa Osmanlı döneminde, 1868 yılında kurulmuştur. Bu belediyenin görevleri arasında, temizlik ve çevre düzenlemesi, yol yapımı, onarımı ve sağlık hizmetleri yer almaktaydı. Aynı dönemde Konya'ya bağlı sancak olan Antalya'da, belediye hizmetlerini üstlenen kişi Muhasebeci Abdullah Efendi'dir. Cumhuriyet döneminde Antalya Belediyesi, günümüz belediyecilik anlayışını kısmen yansıtmaya başlamıştır. Bu dönemde Antalya Belediyesi temizlik, sağlık, su, yol, kanalizasyon gibi altyapı ve itfaiyecilik hizmetlerini yürütmekteydi (Durgun, 2018: 142).

Antalya şehri 6360 sayılı Kanun'a kadar bazı büyükşehir belediyesi kanunlarıyla değişime uğramış, 6360 sayılı Kanun ile son haline kavuşmuştur. 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi sınırlarının il sınırlarına genişlemesiyle, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin görev ve sorumlulukları artmıştır. Antalya'da büyükşehir belediyeciliği 1993 yılına kadar uzanmaktadır. Son büyükşehir belediyesi kanunu olan 5216 sayılı

Kanun'dan önceki kanun olan 3030 sayılı Kanun'a dayanak oluşturarak 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Antalya ili büyükşehir belediyesi olmuştur. 3030 sayılı Kanun, 1984 tarihli ilk büyükşehir belediyesi kanunudur. İlk olması sebebiyle birçok eksiklikleri olmasına karşın 5216 sayılı Kanun yürürlüğe girinceye kadar varlığını sürdürmüştür (Hansu, 2015: 85).

02 Eylül 1993 tarihli 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1. Maddesine göre “Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit, Mersin ve Samsun Belediyeleri hakkında 27/6/1984 tarihli ve 3030 sayılı Kanun hükümleri uygulanır ve bu illerin merkez belediyeleri aynı isimleri taşıyan büyükşehir belediyelerine dönüşür. Ancak bu belediye sınırları içinde ayrıca ilçeler oluşturulmaz. Hangi alt kademe belediyelerinin kurulacağı, bunlara verilecek ad ile sahip olacakları nüfus ölçüleri ve sınırlarının tespiti esasları Bakanlar Kurulu'nca belirlenir.” ibaresiyle Antalya iliyle beraber toplam yedi şehir büyükşehir belediyesi statüsü kazanmıştır. Bu kanun hükmünde kararname doğrultusunda, Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı olmak üzere 3 alt kademe belediye kurulmuştur (Topçu, 2015: 88).

5216 sayılı Kanun ile yeni büyükşehir belediyesi yapılanmasına gidilmiştir. Kanunla beraber büyükşehir olmak için nüfus kriteri getirilmiş ve mevcut belediyeler hakkında birtakım düzenlemeler yapılmıştır. 750.000 nüfus kriterinin getirildiği kanunla, büyükşehir belediye sınırları, İstanbul ve Kocaeli illerinde, il mülkî sınırı olmuştur. Diğer büyükşehir belediyelerinde ise şehirde bulunan valilik binası merkez kabul edilmek ve bunun yanında il mülkî sınırları içinde kalmak şartıyla, nüfusu bir milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı 20 kilometre, nüfusu 1.000.000-2.000.000 arası olan büyükşehirlerde yarıçapı 30 kilometre, nüfusu 2.000.000'dan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı 50 kilometre olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin görev ve sorumluluk sınırını oluşturmuştur. Bu düzenleme ile oluşan mahallelerin katılacakları ilçe veya ilk kademe belediyesi, büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenmektedir (Topçu, 2015: 89).

06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı “Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulmasına ve Bazı kanunların Değiştirilmesi Hakkındaki Kanun” ile Antalya Büyükşehir Belediyesi içinde Kepez, Konyaaltı, Muratpaşa, Aksu, Döşemealtı adında 5 yeni ilçe kurulmuştur. 5747 sayılı Kanun ile beraber alt kademe belediyeleri çevresinde

bulunan Beldibi, Yeşilbayır, Çıglık, Doyran, Yurtpınar, Pınarlı, Varsak, Çalkaya ve Düzlerçamı belediyeleri birleştirilerek ilçe belediyesine dönüştürülmüştür. 5216 sayılı Kanun'dan önce Muratpaşa, Konyaaltı ve Kepez belediyelerinin oluşturduğu büyükşehir belediyesi alanı 420 kilometre kareyken 5216 sayılı Kanun sonrası bu alan 1381 kilometre kareye çıkmıştır (Hansu, 2015: 87).

6360 sayılı Kanun ile beraber, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanun'unda değişiklik yapılmış ve bu değişikliklerle büyükşehir belediyeleri yeniden tanımlanmıştır. 6360 sayılı Kanun'da, büyükşehir belediyesi, “sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” olarak tanımlanmıştır. Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür (Görgün ve Yörür, 2017: 14-15).

6360 sayılı Kanun ile Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin görev ve sorumluluk alanı, Antalya ili mülki sınırı kabul edilmiş ve il sınırları içerisindeki toplam 20.749 km² alan ve 19 ilçe Antalya Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı hale gelmiştir. Yapılan bu düzenlemeyle, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin sorumluluk alanı önceki alanın yaklaşık 150 katı büyüklüğüne ulaşmıştır. Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin 2014 yılı itibariyle nüfusu 2.222.562 kişi olmuştur. İlçe belediyeleri içerisinde en fazla nüfusa sahip ilçeler sırasıyla Kepez, Muratpaşa, Alanya Belediyeleri olurken, en az nüfusa sahip ilçeler, Akseki, Gündoğmuş ve İbradı'dır.

Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde, en fazla yüzölçümüne sahip ilçe belediyeleri Korkuteli, Manavgat, Akseki ilçeleri iken en az yüz ölçümüne sahip ilçeler Muratpaşa, Kepez ve Demre ilçeleridir. Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde en fazla nüfusa sahip ilçeler, Kepez ve Muratpaşa ilçeleri olmasına rağmen bu ilçeler, en az yüzölçümüne sahiplerdir. Bu nedenle bu ilçelerde kilometrekareye düşen insan sayısı oldukça fazladır (Hansu, 2015: 87-88).

Tablo 6. Antalya’da İlçelere Göre 6360 sayılı Kanunla Mahalleye Dönüşen Belde ve Köy Sayısı

İlçe	Belde Sayısı	Köy Sayısı
Akseki	6	41
Alanya	16	69
Elmalı	2	49
Finike	4	15
Gazipaşa	-	49
Gündoğmuş	3	23
İbradı	1	3
Kaş	5	48
Kemer	4	3
Konyaaltı	-	10
Korkuteli	6	46
Kumluca	3	24
Manavgat	9	78
Serik	9	47
Aksu	1	13
Demre	1	9
Döşemealtı	4	10
Kepez	-	6
TOPLAM	74	543

Kaynak: Antalya Valiliği Mahalleye Dönüşen Birimler Raporu, (20.02.2019)

Antalya ilinde, 6360 sayılı Kanun sonrası büyükşehir belediyesi sorumluluk alanının il sınırlarına genişlemesiyle beraber, tüzel kişiliği bulunan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmış ve bu birimler büyükşehir belediyesine bağlı mahallelere dönüşmüşlerdir. En fazla kapatılan köy mesafe olarak Antalya'ya uzak ilçelerden bir tanesi olan Alanya ilçesinde bulunmaktadır. 69 adet köyün tüzel kişiliğine son verilmiş ve 2014 seçimlerinden sonra bu köyler mahalle idaresine dönüştürülmüştür. Merkez ilçelerden bir tanesi olan Muratpaşa ilçesinde 6360 sayılı Kanun öncesi köy tüzel kişiliği bulunmaması sebebiyle, herhangi bir dönüşüm yaşanmamıştır. Antalya ilinde 6360 sayılı Kanun ile beraber kapatılan köy sayısı toplam 543 olmuştur (Antalya Valiliği Mahalleye Dönüşen Birimler Raporu, e.t. 20.02.2019).

Antalya'da 6360 sayılı Kanun ile beraber tüzel kişiliği kaldırılan belde sayısı ise toplamda 74'tür. Merkez ilçe olan Muratpaşa, Kepez, Döşemealtı'nın yanı sıra Gazipaşa ilçesinde belde bulunmaması sebebiyle herhangi bir dönüşüm yaşanmamıştır. Köy sayısında olduğu gibi en fazla kapatılan belde, 16 ile Alanya'da olmuştur. Antalya ilinde 6360 sayılı Kanun sonrası tüzel kişiliği sona eren belde ve köy sayısı toplamda 617'dir (Antalya Valiliği Mahalleye Dönüşen Birimler Raporu, e.t. 20.02.2019).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6360 SAYILI KANUN'UN KIRSAL ALAN YÖNETİMİNE ETKİSİ: ANTALYA İLİ ÖRNEĞİ

Tezin bu bölümünde 6360 sayılı Kanun'un, Antalya ilinde tüzel kişiliği sona erdirilen belde belediyesi, köylere/yeni mahallelere etkisiyle ilgili alan araştırmasına ait bulgulara ve analiz sorularına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Yararı

Çalışmanın amacı, 6360 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikler sonrası Antalya ilinde kapatılan köy ve beldelerin, bundan nasıl etkilendiğinin ortaya konulmasıdır ayrıca Kanun ile gelen değişikliklerin yerinde olup olmadığını ve hizmetleri uygulamada karşılaşılan sorunları ortaya çıkarmaktır.

Yapılan araştırma, 6360 sayılı Kanun'un uygulamada ne derece etkili olduğunu göstermesi ve dönüşen mahallelerde memnuniyetin ölçülmesi açısından önem taşımaktadır. 6360 sayılı Kanun ile beraber değiştirilen pek çok durum ancak anlaşılmaya başlanmış, yapılan saha incelemesiyle beraber mahalleye dönüşen köylerde farkındalık yeni yeni ortaya çıkmaktadır. Sahadaki çalışmayla birlikte zenginleşecek olan bu araştırmanın ana amacının yanı sıra, Kanun'un uygulanmaya başlandıktan sonraki etkilerini görmenin ve yeni mahallelerdeki hizmetsel ve yönetsel eksikliklerin ortaya konulmasına yardımcı olması hedeflenmiştir.

Araştırma sonunda, 6360 sayılı Kanun sonrası, büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyelerinin yeni duruma uyumu konusunda katkı sağlaması hedeflenmiştir. Bunun yanı sıra il genelinde ortaya çıkan yeni fikir ve sonuçlardan, siyasi otoritelerin faydalanabilmesi ve sonraki süreçlerde yapılabilecek uygulamalara kaynak sağlayabilmesi amaçlanmıştır

3.2. Araştırmanın Yöntemi, Evreni ve Örneklemi

Araştırmada, nicel analiz yöntemi kullanılmış ve anket tekniğinden yararlanılmıştır. Anket formları 3'lü Likert tarzında hazırlanmıştır. Araştırmada görüşme formu, uygun soruyu sorma özgürlüğü sağlamak ve muhtarlar için cevap vermede kolaylık sağlamaktadır.

Anket soruları hazırlanırken daha önce bu konuda yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır. 2018 yılında Yunus Tekçe tarafından hazırlanan “6360 Sayılı Kanunun Kapatılan Köylere/Yeni Mahallelere Etkisi: Aydın Örneği” isimli yüksek lisans tez çalışması, 2016 yılında Seyfettin Daşcı tarafından hazırlanan “6360 Sayılı Yasanın Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği” isimli yüksek lisans tez çalışması, 2018 yılında Mesut Koç tarafından hazırlanan “6360 Sayılı Kanunun Mahalleye Dönüşen Köylerde Muhtarlığa Etkisi (Muğla Deneyimi)” isimli doktora tez çalışması, 2018 yılında Fatma Aydın tarafından hazırlanan “6360 Sayılı Kanun Kapsamında Mahalleye Dönüşen Köyler: Yapısal ve İşlevsel Açından Bir İnceleme (Manisa Örneği)” isimli yüksek lisans tez çalışması ve aynı konuda çalışılan makale ve çalışmalar incelenmiştir.

Sorulan sorular güvenilirlik analizinden geçirilmiştir. Araştırmamız hakkında sormuş olduğumuz soruların Cronbach's Alpha değeri 0,707 çıkmıştır. Güvenirlik test sonucunun $0,60 \leq \alpha < 0,800$ arasında olmasından dolayı anket sonuçlarının oldukça güvenilir olduğu ortaya çıkmaktadır.

Anket soruları, “Hizmet”, “Sorunlar/Çözümleri”, “Muhtarlık Görevi Hakkında”, Sosyal Kimlik” bölümlerinden oluşmaktadır. Elde edilen verilerin normal dağılıp dağılmadığını tespit etmek için “Kolmogorow Sminrnov Testi” yapılmıştır. Yapılan test sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bundan dolayı Non-Parametrik testlerden “Kruskal Wallis H Testi” yapılmıştır ($p < 0,05$).

30 büyükşehir belediyesinde kapatılan 16.082 belde belediyesi ve köy, araştırmanın genel evrenidir. Araştırma çalışmasının evrenini, Antalya ilinde yer alan 19 ilçede bulunan, 6360 sayılı Kanun ile kapatılan 543 eski köy/yeni mahalle 74 eski belde belediyesi/yeni mahalle oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme, Antalya ilinin coğrafi zorlukları ve zaman kısıtlılığı sebebiyle Antalya ilinde kapatılan 543 köy içerisinde nüfusa ve toplam kapatılan köy sayısı temel kriter alınarak seçilmiş 133 eski köy/yeni mahalle muhtarıyla sınırlandırılmıştır. Araştırmanın örnekleme oluşturulurken daha önce benzer çalışmalar yapmış kişilerin görüşleri alınmış, Antalya ilinin coğrafi şartları ve yeni mahallelerinin ilçelere göre sayısı göz önüne alınarak görüşmeler sağlanmıştır.

Antalya ili sınırları içerisinde 6360 sayılı Kanun ile 74 belde belediyesi 543 köy tüzel kişiliği kapatılarak mahalleye dönüştürülmüştür. Ancak zaman ve kaynak kısıtlılığı sebebiyle Tablo 7’de gösterilen muhtar sayılarına ulaşılmıştır.

Tablo 7. Antalya’da Mahalleye Dönüşen Belde ve Köylerdeki Görüşülen Muhtar Sayısı

İlçeler	Kapatılan Toplam Belde Sayısı(Görüşülen Belde Muhtarı Sayısı)	Kapatılan Toplam Köy Sayısı(Görüşülen Köy Muhtarı Sayısı)
Alanya	16(3)	69(12)
Akseki	6(2)	41(10)
Aksu	1	13(2)
Demre	1	9(3)
Döşemealtı	4(1)	10(3)
Elmalı	2(1)	49(9)
Finike	4(2)	15(5)
Gazipaşa	-	49(10)
Gündoğmuş	3	23(5)
İbradı	1	3(1)
Kaş	5(1)	48(9)
Kemer	4(2)	3(1)
Kepez	-	6(2)
Konyaaltı	-	10(3)
Korkuteli	6(2)	48(11)
Kumluca	3(1)	24(6)

Manavgat	9(3)	78(12)
Serik	9(2)	47(9)

Tablo 7’de gösterildiği üzere Antalya ilinde 6360 Sayılı Kanun ile kapatılıp mahalleye dönüşen toplam 74 belde belediyesinin 20’si ve mahalleye dönüşen 543 köyün 113’ünün muhtarları ile görüşme sağlanmıştır.

3.3. Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırmanın bu kısmında Antalya ilinde 6360 sayılı Kanun ile kapatılan belde belediyesi ve köylerin, yeni mahallelerin, muhtarlarıyla yapılan anket çalışmaları değerlendirilecektir. Önce anket yapılan 133 mahalle muhtarının demografik özellikleri analiz edilecektir.

Tablo 8. Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Kadın 0 (%0)			Erkek 133(%100)			
Yaş	18-24 0 (%0)	25-34 0 (%0)	35-44 10 (%7,5)	45-54 52(%39,1)	55-64 61(%45,9)	65+ 10(%7,5)	
Eğitim Durumu	Okur-yazar 3 (%2,3)	İlkokul 76 (%57,1)	Ortaokul 43 (%32,3)	Lise 9(%6,8)	Önlisans 2(%1,5)	Lisans 0(%0)	
Meslek	Çiftçi 38 (%28,6)	Esnaf 39(% 29,3)	Ev Hanımı 0 (%0)	İşçi 11 (%8,3)	Emekli 30 (%22,6)	Serbest Meslek(eczacı, doktor, mühendis vs.) 7 (%5,3)	Diğer 8 (%6,0)
Doğduğunuz Yer	Köy 100 (% 75,2)	Mahalle 8 (%6,0)		Belde 14 (%10,5)	İlçe 7 (%5,3)	İl 4 (%3,0)	
Bağlı Olduğunuz İlçe							
Muhtarlık Süreniz	1 Dönem 35 (%26,3)	2 Dönem 52 (%39,1)		3 Dönem 33 (%24,8)		4 ve Üzeri Dönem 13 (%9,8)	

Anket çalışmasına toplamda 133 muhtar katılmış katılmıştır. Örneklem içerisnde hiç kadın muhtar bulunmamaktadır. Ankete katılan mahalle muhtarlarının yaşlarına bakıldığında zaman 18-24 yaşları arasında ve 25-34 yaşları arasında muhtar bulunmamaktadır. Ankete katılan muhtarların yaklaşık %75’i 45-64 yaşları arasındadır. Dolayısıyla muhtarların büyük çoğunluğu orta yaş grubundadır.

Muhtarların eğitim durumlarına bakıldığında %2,3'ü okur-yazardır. Yoğunluğun olduğu grup, ilkokul mezunu muhtarlardan oluşmaktadır. Muhtarların %57,1'i ilkokul mezunudur. Ortaokul mezunu muhtarların yüzdesi, toplam ankete katılan muhtarların %32,3'ünü oluşturmaktadır. Bu sonuçla, ankete katılan muhtarların %91,7'sinin lise düzeyinin altında olduğu görülmektedir.

Anket çalışmasına katılan 133 muhtarın meslek gruplarına bakıldığı zaman, mahallelerin şehre uzak yerleşim birimleri olması sebebiyle muhtarlar mesleki olarak kendi kendileri yeten konumda (çiftçi, esnaf, tarımla uğraşan gibi) yer almaktadırlar. Ankete katılan muhtarların %28,6'sı çiftçilik yapmaktadır. Muhtarların %29,3'ü ise esnaftır. Tarla vb. ekip biçme alanları bulunan muhtarlar esnaflık yaparken aynı zamanda çiftçilik de yapmaktadırlar. İşçi olarak çalışan muhtarlar ise toplam muhtarlar içerisinde %8,3'tür. Emekli olup muhtarlık görevini yerine getirenlerin oranı %22,6'dır. Serbest Meslek(eczacı, doktor, mühendis vs.) gibi meslekler icra eden muhtar yüzdesi 5,3'tür.

Anket çalışmasına katılan 133 muhtarın doğum yerlerine bakıldığı zaman ise çoğunluğun buldukları yörede doğduğu görülmektedir. Ankete katılan muhtarların %75,2'si köylerde doğmuşlardır. Mahallede doğan muhtar yüzdesi ise %6'dır. Ankete katılan muhtarların %10,5'i beldede doğmuştur. Muhtarların %5,3'ü ise ilçede doğmuştur. Geriye kalan muhtarların %3'ü ilde doğmuştur. Genel olarak bakıldığı zaman muhtarların doğum yerlerinin kırsal alan olduğu karşımıza çıkmaktadır.

Muhtarlık süreleri açısından değerlendirildiğinde muhtarların %26,3'ü 2014 seçimleri sonucunda bir dönemdir muhtarlık görevini yerine getirmektedirler. Anket çalışması kapsamında muhtarlar ile 2019 yerel seçimlerinden önce görüşülmüştür. Anket sonuçlarında doğru sonuç elde etmek için önceki dönem mahalle muhtarlarıyla görüşülmüştür. Anket çalışmasına katılan muhtarların %39,1'i 2. dönem muhtarlık yapmaktadırlar. 3. dönem muhtarlık yapan muhtar yüzdesi ise tüm muhtarlar içerisinde %24,8'dir. 4 ve üzeri dönem muhtarlık yapan muhtar yüzdesi ise %9,8'dir. Muhtarların bir dönemdir görev yapanları 6360 sayılı Kanun'un 2014 yılında uygulanmaya başlandığı tarihten sonra göreve başlamışlardır. Bu oran tüm muhtarlar içerisinde %26,3'tür. Muhtarların %73,7'si 6360 sayılı Kanun'dan önce ve sonra muhtarlık yapmışlardır.

Tablo 9. Anket Çalışmasının “Hizmet Memnuniyeti” İle İlgili Soruları

		Evet	Kısmen	Hayır	Olumlu Yaklaşım
1	Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?	% 15,0	% 30,8	% 54,1	% 45,9
2	Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?	% 19,5	% 35,3	% 45,1	% 54,9
3	Büyükşehir Belediyesi çöp toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?	% 77,4	% 21,1	% 1,5	% 98,5
4	Mahallenizde ekonomik(tarım, hayvancılık vb.) alanlarda olumlu bir gelişme oldu mu?	% 0,8	% 11,3	% 88,0	% 12,0
5	Mahallenizde su ve elektrik hizmetlerinde iyileşmeler oldu mu?	% 24,8	% 27,1	% 48,1	% 51,9
6	Mahallenizdeki park ve bahçe sayısında artış oldu mu?	% 53,4	% 3,8	% 42,9	% 57,1
7	Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	% 4,5	-	% 95,5	% 4,5
8	Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	% 18,0	% 1,5	% 80,5	% 19,5
9	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı hizmetleri alabileceğinizi düşünüyor musunuz?	% 3,0	% 22,6	% 74,4	% 25,6
10	Mahallenizin sorunlarının eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü düşünüyor musunuz?	% 13,5	% 29,3	% 57,1	% 42,9
11	İmar konusundaki hizmetlerde bir iyileşme oldu mu?	% 6,0	% 10,5	% 83,5	% 16,5
12	Mahalle içi yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	% 41,4	% 33,1	% 25,6	% 74,4
13	Mahalleyi ilçeye ve İl merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	% 50,4	% 26,3	% 23,3	% 76,7
14	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	% 3,0	% 19,5	% 77,4	% 22,6
15	Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesinin hangi hizmetleri ilçe belediyesinin size sunmak zorunda olduğunu biliyor musunuz?	% 69,2	% 24,1	% 6,8	% 93,2

Anket çalışmasının ilk bölümünde büyükşehir belediyesinin 6360 sayılı Kanun çıktıktan sonra yerele götürdüğü hizmetlerle ilgili sorular bulunmaktadır. Anket sorularının başında her soru için “Yeni Büyükşehir Belediyesi düzenlemesine geçtikten

sonra” ibaresi yer almaktadır. Tablo 9’da, mahalle muhtarlarının “hizmet” ile ilgili sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımları yer almaktadır.

Muhtarlara yönlendirilen ‘Hizmet’ başlığı altındaki “Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?” sorusuna, mahalle muhtarlarının % 54,1’i olumsuz cevap vermiştir. Muhtarlara göre, 6360 sayılı Kanun’dan sonra, hizmetlerde herhangi bir çeşitlilik veya farklılık görülmemiştir. Aynı düzenin devam ettiği ya da önceye göre çok az farkın olduğunu söyleyen muhtarların oranı ise 30,8’dir. Doğrudan bir artışın olduğunu savunan muhtar yüzdesi ise 45,9’dur. Ancak muhtarların geneli artıştan çok, bazı alanlardaki yetersizliklerden bahsetmişlerdir.

Ankete katılan muhtarlara sorulan “Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?” sorusuna, mahalle muhtarlarının %50’den fazlası olumlu cevap vermiştir. Kanun sonrası kırsaldaki halkın, büyükşehir belediyesinin sunduğu hizmetlere ulaşımının kolaylaştığı ifade edilmiştir.

Muhtarlara sorulan diğer soru “Büyükşehir Belediyesi çöp toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?” olmuştur. Ankete katılan mahalle muhtarlarının %98,5’i bu soruya olumlu cevap vermiştir. 6360 sayılı Kanun sonrasında, kırsaldaki halkın çöp toplama ve genel temizlik hizmetleriyle ilgili çok fazla sıkıntısının bulunmadığı gözlenmiştir. Muhtarlar, ilçe belediyelerinin coğrafi şartlar da göz önünde bulundurularak, çöp toplama hizmetini 2 veya 3 günde bir sürekli gerçekleştirildiği ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra Kanun sonrası büyükşehir belediyesi destekli ilçe belediyeleri aracılığıyla mahallelerdeki çöp kovalarında artış olduğu muhtarlar tarafından belirtilmiştir. Temizlik işlerini yerelde ortaklaşa halleden yerel yönetim birimlerinin, halkı bu konuda çok sıkıntıya düşürmediği görülmüştür.

Anket çalışmasına katılan muhtarlara yönlendirilen “Mahallenizde ekonomik(tarım, hayvancılık vb.) alanlarda olumlu bir gelişme oldu mu?” sorusuna muhtarların %88’i hayır cevabı vermiştir. Hem ülke genelinde hem de yerelde tarım hayvancılık alanlarındaki sıkıntılar Antalya ili kırsalında da görülmektedir. Yereldeki üretici veya çiftçinin yerel idari birimleri desteğini almadan üretim ve ürettikleri ürünü satmada zorluk çektikleri belirtilmiştir.

Muhtarlara sorulan “Mahallenizde su ve elektrik hizmetlerinde iyileşmeler oldu mu?” sorusuna muhtarların yarısından fazlası olumlu cevap vermiştir. Hayır diyen muhtarların ortak görüşü, buldukları dağlık ve engebeli bölgelerde yoğun hava muhalefeti olayları yaşandığı zaman elektrik ve su hizmetlerinde sıkıntı yaşamalarıdır. Bunun yanı sıra sorunun biçimine göre kısmen cevabını da eklediğimiz zaman olumlu diyen muhtar yüzdesi 51,9’dur. Alanya, Manavgat, Kemer gibi daha fazla düzlüğe sahip ve turizm gelirleriyle ayakta kalan ilçelerde su ve elektrik konusunda çok fazla sıkıntının olmadığı gözlemlenmiştir.

Hizmet memnuniyeti başlığı altındaki diğer soru “Mahallenizdeki park ve bahçe sayısında artış oldu mu?” şeklindedir. Ankete katılan mahalle muhtarlarının yaklaşık yarısı bu soruya olumlu cevap vermiştir. Çevre düzenlemesi olarak büyükşehir belediyesinin elinde olan park ve bahçe işlerinin, bölgelere göre zamana yayılmış şekilde gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Bazı mahallelerde park ve bahçe sayısı artış gösterirken bazılarında henüz bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Turistik bölgelere öncelik verildiği bu alanlarda park ve bahçenin yanı sıra yürüyüş alanları, spor çalışması yapmak için gerekli aletler kurulmuştur. Ancak Kanun sonrası herhangi bir düzenleme yapılmamış olmasına rağmen Kanun öncesinde, tüzel kişiliği bulunan köyün muhtarları tarafından park ve bahçe düzenlemeleri yaptırılmış olup, yeşil alan ve oyun alanlarının çoğu mahallede olduğu görülmüştür.

Çalışmaya katılan muhtarlara yönlendirilen “Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?” sorusuna muhtarların büyük kısmı hayır cevabı vermiştir. En yüksek ortak görüşü olan bu soru, yereldeki halkın en büyük sıkıntısını ortaya koymuştur. İlçe belediyeleri bütçedeki sıkıntılardan dolayı mahallelere toplu taşıma hizmeti verilemediğini belirtmiştir. Muhtarların ortak sıkıntısı ise her defasında belirtilen bu konu olmuştur. İlçeye ve ile gitmekte zorluk yaşayan mahalleliler günlük ihtiyaçlarını ve diğer ihtiyaçlarını karşılamada zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Muhtarlar tarafından yapılan toplu ve bireysel çalışmalarda sürekli ilçe belediyesinden talepte bulunulduğu ancak bu konuda herhangi bir olumlu gelişme olmadığı belirtilmiştir.

“Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?” sorusuna mahalle muhtarlarının yine büyük kısmı olumsuz cevap vermiştir. İlçeye yakın bazı mahallelere büyükşehir belediyesinin kontrolü altında olan kooperatif araçları ulaşmaktadır. Kaynağını doğrudan büyükşehir belediyesinden almayan ancak büyükşehir belediyesinin kurduğu duraklara uğrayarak mahallelerin giriş ve çıkışlarında ana yollara yakın kesimlerine bu kooperatif araçları ulaşmaktadır. Ancak çok az sayıda devam eden bu uygulama aynı ilçe içerisindeki kimi mahallelere ulaşım imkanı sağlarken, çoğunluğun olduğu diğer mahallelere bu imkanı sağlayamamaktadır. Görüşülen muhtarların bazıları, civar mahallelerle kendi imkanlarıyla imece usulü toplu taşıma hizmetini gördürmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmadaki 9. soruya ankete katılan mahalle muhtarlarının %74,4’ü hayır cevabı vermiştir. Antalya ilinin coğrafi konumu dolayısıyla büyükşehir belediyesinin yanı sıra ilçe belediyeleri de, merkez mahalleleri ve kırsaldaki mahalleler arasında eşit hizmeti sağlayamamaktadır. Bunun başlıca nedeni, merkezden uzaklaşıldığı zaman engebe ve dağlık alanların artmasıdır. Örneğin, Akseki, Korkuteli ve Kaş gibi ilçelerde kırsal mahalleler, coğrafi şartlar sebebiyle dağınık ve düzensizdir. Bu sebeple ilçe merkezlerindeki mahalleler büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyelerinden daha fazla hizmet almaktadırlar. Buna karşın yaklaşık %25 evet ve kısmen cevabının alındığı mahalleler, Alanya, Manavgat, Kemer gibi engebenin daha az olduğu ilçelerdedir.

Anket çalışmasına katılan muhtarlara yönlendirilen ‘Hizmet’ başlığı altındaki 10. soru “Mahallenizdeki sorunların eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü düşünüyor musunuz?” olmuştur. Ankete katılan mahalle muhtarlarının %57,1’i bu soruya olumsuz cevap vermiştir. 6360 sayılı Kanun’un gerekçesinde olarak “Belli bir coğrafi alanda, çok sayıda yerel yönetimin yetkili olması hâlinde planlama ve koordinasyonun sağlanamayışı ve ölçek ekonomisinden yeterince yararlanılamaması nedeniyle kaynak israfına yol açılması ve bu çerçevede yönetim, planlama ve koordinasyon açısından belediye sınırı mülkî sınır olacak biçimde optimal ölçekte hizmet üretebilecek güçlü yerel yönetim yapısının varlığına ihtiyaç duyulmaktadır.” İfadesi yer almaktadır. Gerekçedeki hususlardan bir tanesi de hizmetlerin ve sorunların optimal ölçekte daha hızlı çözüme kavuşmasıdır. Bu bağlamda sorumluluk alanı genişleyen büyükşehir belediyesinin coğrafi olarak kendisine yakın ve ortaklaşa çözümler ürettiği ilçe belediyeleriyle öncelikli olarak merkeze yakın mahallelerin

sorunlarını çözdüğü görüşülen muhtarlar tarafından belirtilmiştir. Bunun yanı sıra ilin coğrafi özellikleri nedeniyle merkeze uzak, ulaşımı zor olan bölgelerde sorunların, daha geç çözüme kavuştuğu muhtarlar tarafından belirtilmiştir. Örneğin Elmalı ve Gündoğmuş ilçelerinin merkeze uzak mahallelerinde yaşanan sorunların, Kepez ilçesi gibi merkeze yakın ilçe mahallelerine göre daha geç çözüme kavuştuğu ya da hiç çözümlenemediği belirtilmiştir. %57,1’lik hayır cevabının verildiği mahalleler, il ve ilçe merkezlerine uzak ve ulaşımı güç olan bölgelerdir.

Anket çalışması kapsamında çalışmaya katılan muhtarlara yönlendirilen hizmet memnuniyeti başlığı altındaki “İmar konusundaki hizmetlerde bir iyileşme oldu mu?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının büyük kısmı hayır cevabı vermiştir. İmar konusunda mahallelilerin en büyük sıkıntısı, 6360 sayılı Kanun’dan sonra büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanının il sınırlarına kadar genişlemesiyle beraber büyükşehir belediyesinin yol, arazi vb. alanlarda söz hakkının ortaya çıkmasıdır. Yeni mahallelerdeki halk önceden, tapu imar gibi durumları çok fazla göz önünde bulundurmadan tarlalarını ekip biçip boştaki arazileri değerlendirmişlerdir. 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesinin sorumluluk sınırları genişlemiş, köylülerin sorumlulukları arttırılmıştır. Görüşülen muhtarlar imar planları olmaması sebebiyle çivi dahi çakamadıklarını, on santimin bile önemli olduğunu belirtmişlerdir.

“Mahalle içi yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının %74,4’ü olumlu cevap vermişlerdir. 6360 sayılı Kanun sonrası sorumluluğu artan büyükşehir belediyesinin, hizmet götürme amacıyla öncelikle ulaşımın üzerinde durduğu belirtilmiştir. Coğrafi şartları güç olan Antalya ili turizm açısından önemli bir şehir konumundadır. Sahil kesimine yakın yeni mahallelerde yol vb. konularda kanun öncesinde birtakım çalışmalar yapıldığı belirtilmiştir. Ancak coğrafi olarak zor ve turizm bölgelerine uzak kesimler Kanun sonrası hizmet götürme amacıyla ön plana çıkarılmıştır. Özellikle Kaş, Korkuteli, Kumluca gibi ilçelerdeki muhtarların ifade ettikleri husus, kanun sonrası mahalle içi yolların yapımında birtakım çalışmaların olduğu yönündedir. Fiziki olarak uç kesimlerde kalan mahallelerde ise hala mahalle içi yolların yapımı konusunda eksiklikler devam etmektedir.

Anket çalışmasına katılan muhtarlara yönlendirilen 13. soru “Mahalleyi ilçeye ve İl merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?” olmuştur. Ankete katılan mahalle muhtarlarının yine büyük kısmı bu soruya olumlu cevap vermiştir. Mahalleleri ilçelere bağlayan yollar hem ilçe belediyesinin hem de büyükşehir belediyesinin mahalleye hizmet götürmesinde önemli rol oynamaktadır. Kanun sonrası, mahalleleri il ve ilçeye bağlayan yollarda asfalt çalışmalarının gerçekleştiği, eksik ve yetersiz kalan yerlerde bakım onarım çalışmalarının olduğu muhtarlar tarafından belirtilmiştir.

Hizmet memnuniyeti başlığı altındaki 14. soru “İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” olmuştur. Ankete katılan mahalle muhtarlarının %77,4’ü hayır cevabı vermiştir. Mahallelerdeki muhtarların ortak görüşü, ilçe merkezlerindeki mahalleler ile aynı imkanlara sahip olamadıklarını belirtmişlerdir. Muhtarların ortak yakındıkları sorunlar, altyapı, sosyal faaliyetler, toplu ulaşım, market vb. gibi halkın ihtiyacı olan alanlardır. Kanun sonrası da bu alanlarda bir değişiklik olmadığını belirten muhtarlar, büyükşehir belediyesinin özellikle altyapı ve toplu ulaşım konusunda iyileştirme yapmalarını beklemektedir.

“Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesinin hangi hizmetleri ilçe belediyesinin size sunmak zorunda olduğunu biliyor musunuz?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının neredeyse tamamına yakına bu soruya olumlu cevap vermiştir. Mahalle muhtarlarının büyük bölümü 2 ve üzeri dönemdir muhtarlık görevlerini yerine getirdikleri için görevleriyle ilgili çoğu konulara hakimlerdir. Ancak kanun sonrası tüzel kişiliği kaldırılan köy ve yetkilerinin büyük kısmı elinden alınan muhtarlık görevi, muhtarlar tarafından danışmanlık gibi görülmektedir. Çoğu yetkisi elinden alınan muhtarların, görev ve sorumluluklarının farkında oldukları ancak eskiye nazaran azalan yetkilerinden şikayetçi oldukları görülmüştür.

Bu sebeplerle muhtarlıkla ilgili tez çalışmasının sonuç kısmında da belirtildiği üzere, muhtarların yetki ve sorumluluklarıyla ilgili yeniden çalışma yapılması gerektiği tespit edilmiştir. Devletin yereldeki temsilcisi olan muhtarların yetki konusunda yalın bırakılması, yereldeki halkı hizmet konusunda sıkıntı çekmesine neden olmuş aynı zamanda yerelin sorunlarının çözümünde sorunlara yol açmıştır.

Tablo 10. Anket Çalışmasının “Sorunlar/Çözümleri” İle İlgili Frekans Dağılımları

		Evet	Kısmen	Hayır	Olumlu Yaklaşım
1	Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	% 50,4	% 23,3	% 26,3	% 73,7
2	Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	% 82,0	% 12,8	% 5,3	% 94,8
3	Halkın çevre temizlik hizmetleri konularındaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	% 5,3	% 10,5	% 84,2	% 15,8
4	Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacak olmanızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?	% 53,4	% 42,1	% 4,5	% 95,5
5	Mahallenizdeki hayvancılık faaliyetleri olumsuz etkilendi mi?	% 48,9	% 31,6	% 19,5	% 80,5
6	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?	% 30,1	% 45,1	% 24,8	% 75,2
7	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?	% 11,3	% 21,8	% 66,9	% 33,1
8	Mahallenize yapılacak yatırımlarla ilgili görüşleriniz alınıyor mu?	% 6,0	% 2,3	% 91,7	% 8,3
9	Büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşandığını düşünüyor musunuz?	% 27,8	% 33,1	% 39,1	% 60,9
10	Mahallenize yönelik hizmetlerin kalitesinde bir düşüş gözlemlendi mi?	% 64,7	% 21,8	% 13,5	% 86,5

Anket çalışmasının ikinci bölümünde muhtarlar, mahallelerindeki sorunlar ve çözümleriyle ilgili sorular yöneltilmiştir. 6360 sayılı Kanun sonrası tüzel kişiliği kaldırılıp mahalleye dönüşen köyler ve belde belediyelerinde sorumluluk büyükşehir belediyesine geçmiştir. Görev ve sorumluluk alanı il sınırlarına genişleyen büyükşehir belediyesinin yükümlülükleri artmış, taşrada bulunan ve çok sorunlu yapıda olan kırsal yerleşim birimlerinin sıkıntıları da büyükşehir belediyesine aktarılmıştır. Anket sorularının başında her soru için “Yeni Büyükşehir Belediyesi düzenlemesine geçtikten sonra” ibaresi yer almaktadır. Tablo 10’da, mahalle muhtarlarının “Sorunlar/Çözümleri” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımları yer almaktadır.

Tablo 10’da gösterilen ankete katılan muhtarlar yönlendirilen ‘Sorunlar ve Çözümleri’ başlığı altındaki “Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?” sorusuna, mahalle muhtarlarının %73,7’si şikayetlerin arttığı yönünde cevap vermiştir. Ankete katılan muhtarlar yöneltilen bu soru genel olarak 2

başlık altında sorulmuştur. Birincisi mahalleye karayolları üzerinden ulaşım ikincisi ilçe veya büyükşehir belediyesinin mahalleye sunduğu ulaşım imkanları ile ilgili olmuştur. Muhtarların dörtte üçü bu konuda şikayetlerin olduğunu özellikle toplu taşıma konusunda sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir. Hayır cevabını veren %26,3'lük kısım ise mahallelerine karayolu olarak ulaşımın olduğu ancak toplu ulaşım olarak ilçe belediyesinin veya büyükşehir belediyesinin herhangi bir çalışmasının olmadığını belirtmişlerdir. Hizmet götürmek için birinci öncelik karayolu ulaşımının sağlanması gerektiğini savunan muhtarlar, karayolu ulaşımında, mahalleyi il veya ilçeye bağlayan yollarda bir gelişmenin olduğunu ancak merkeze ulaşım konusunda halkın sıkıntı çektiğini belirtmişlerdir. Mahalle halkının kendi araçlarıyla ilçe veya il merkezine ulaşımının sağladığını belirten muhtarlar, herhangi ulaşım aracı olmayan mahallelinin sıkıntı yaşadığını belirtmişlerdir.

‘Sorunlar ve Çözümleri’ başlığı altındaki “Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetler konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının %82,0’si evet, %12,8’i kısmen, %5,3’ü hayır cevabı vermiştir. Muhtarların ve mahalle halkının çektikleri en büyük sıkıntılardan bir tanesi de altyapı konusudur. Antalya ili coğrafi konum olarak Akdeniz ikliminde bulunması sebebiyle bol yağış alan şehirlerden bir tanesidir. Merkeze uzak dağınık bir yerleşim planı olan Antalya’da, dağlık ve engebeli ilçelerde Korkuteli, Akseki, Kumluca gibi yerlerde fazla yağış sel felaketi gibi doğa olaylarına da sebebiyet vermektedir. Yağış olduktan sonra gerekli altyapının bulunmadığı bölgelerde bu tarz felaketler hem maddi hem de manevi zararlara yol açmaktadır. Çiftçilikle uğraşan muhtarlar, fazla yağışın eksik altyapı sebebiyle sel ve taşkınlara sebep olduğunu, bunun da sera ve benzeri tarım arazilerine zarar verdiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra can kayıplarının da olduğu belirtilmiştir. Muhtarların tamamına yakını eksik altyapıdan şikayet etmişlerdir. Hayır cevabını veren %5,3'lük kesimdeki muhtarlar, il veya ilçe merkezine yakın konumda bulunan mahallelerdendir.

“Halkın çevre temizlik hizmetleri konularındaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?” sorusuna, mahalle muhtarlarının tamamına yakını şikayetin olmadığı yönünde cevap vermişlerdir. 6360 sayılı Kanun’dan önce köy ve beldelerde çöplerin bağlı buldukları ilçe veya belde belediyeleri toplamaktaydı. Kanun sonrasında yetki büyükşehir belediyesine geçmiş olsa da yetki paylaşımı sebebiyle yeni mahallelerde çöp

toplama hizmetleri yine ilçe belediyeleri tarafından yürütülmektedir. Ankete katılan muhtarların tamamına yakını bu konuda bir şikayetlerinin olmadığını belirtmişlerdir. Sistemsel olarak fazla bir değişiklik yaşanmadığını belirten muhtarlar ilçe belediyelerinin zamanında çöp toplama ve genel temizlik hizmetlerini yerine getirdiğini belirtmişlerdir.

“Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacak olmanızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının %53,4’ü evet, %42,1’i kısmen, %4,5’i hayır cevabı vermiştir. 6360 sayılı Kanun sonrası il yönetimine katılan mahalleler, emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi gibi mali anlamda kendilerine yük olacak vergileri ödemekle yükümlendirildiler. 2014 yerel seçimlerinden sonra 5 yıl süreyle muaf tutulan mahallelerden, 2019 yılı itibariyle toplanmaya başlanacak olan bu vergiler yerelde geçim sıkıntısı çeken mahalleliye ekonomik bir yük olacaktır. Ancak 2019 yılı başındaki düzenlemeyle mahallelinin 2022 yılına kadar bu vergilerden bir kez daha muaf tutulacağı belirtilmiştir (DHA, 2019).

Anket sorusu muhtarlara yöneltirken 2022 sonrası bu muafiyet kalktıktan sonra gelecek vergi yükü ekonomik anlamda bir sorun yaşatır mı diye sorulmuştur. Henüz herhangi bir vergi ödemeyen muhtarlar ileriye dönük cevaplar vermiş olup, ankete katılan muhtarların yaklaşık %95’i ekonomik olarak sıkıntıda olduklarını 2022 yılı sonrasında bu vergilerle, daha fazla sorun ve sıkıntıyla karşılaşacaklarını belirtmişlerdir.

“Mahallenizdeki hayvancılık faaliyetleri olumsuz etkilendi mi?” sorusuna, mahalle muhtarlarının %80,5’i, Kanun’un hayvancılık faaliyetlerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Görüşülen muhtarlar 6360 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra hayvancılık faaliyetleriyle ilgili olumsuz birtakım görüşler belirtmişlerdir. Belirttikleri olumsuz durumların bir numaralı sebebi ise ekonomidir. Aslında 6360 sayılı Kanun’un doğrudan hayvancılık faaliyetlerini olumsuz etkilediği savunulmamaktadır. Ancak Kanun ile birlikte büyükşehir belediyesi sınırlarına dahil olan mahalle, şehrin bir parçası olmuş bu sebeple hayvancılığın şehirde yapılamayacağı söylenen muhtarlar olumsuz görüş belirtmiştir. Kanun ile birlikte geçimini hayvancılıktan sağlayan mahalleli artık bu faaliyetlerini sürdüremeyecektir. Diğer yandan daha önce dağ bayır gibi alanlar da özgürce hayvanlarını otlatan köylü

Kanun'dan sonra imar düzenlemesi olmaması sebebiyle kamu alanı dahil diğer şahıs topraklarına da girerken sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Anket çalışmasına katılan muhtarlara yönlendirilen “Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının %75,2'si olumlu cevap vermiştir. Muhtarlar bu soruya daha çok kısmen cevabında yoğunlaşmışlardır. Bunun sebebi ise ilçe merkezine yakın mahalleler istedikleri hizmetleri alırken ilçe merkezine uzak mahalleler ilçe belediyelerinden talep ettikleri hizmeti alamamışlardır. Bunun başlıca sebebi olarak Antalya ilinin coğrafi özellikleri gösterilmektedir. 6360 sayılı Kanun'dan sonra, Antalya'da büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanı tüm il sınırı olmuştur. Bunun akabinde yetki ve görev paylaşımında birtakım sıkıntılar yaşansa da asıl sorumluluk büyükşehir belediyesine verilmiştir. Mahallelere en yakın hizmet birimi olarak görev yapan ilçe belediyesi bazı işlemleri yürütürken, çoğu konuda büyükşehir belediyesi yetkilendirilmiştir. Coğrafi konum olarak mahalleye en yakın hizmet birimi ilçe belediyesi olarak görüldüğü için muhtarlar önce ilçe belediyesine daha sonrada büyükşehir belediyesine başvurduklarını belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan muhtarlara sorulan “Büyükşehir belediyesi sorunlarınıza yardımcı oluyor mu” sorusuna, muhtarların yaklaşık %70'i doğrudan hayır cevabı vermiştir. Coğrafi uzaklık nedeni ile mahalleli ve yeri geldiğinde ilçede oturan halk, hizmet alma konusunda birtakım sıkıntılar yaşamaktadır. Önceki soruya göre muhtarların daha fazla hayır cevabının vermelerinin sebebi bundan kaynaklanmaktadır. Sorun ve sıkıntılarını belirten mahalleli veya muhtar, büyükşehir belediyesi ile ancak telefon ve iletişim araçlarıyla bağlantı kurduğunu belirtmiştir. Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin Muhtar Bilgi Merkezi olan “MUBİM” aracılığıyla sorunlarını ileten muhtarlar, aynı sene içerisinde 3 kereden fazla ilettikleri soruları uzun zaman sonra çözüme kavuşturmak için büyükşehir belediyesinin dönüş yaptığını belirtmişlerdir. %30'luk kesimde bulunan, kısmen ve evet cevabını veren muhtarlar ise büyükşehir belediyesinin sorun ve sıkıntılarını giderme de bir aksama yaşamadıklarını geniş çaplı sorun olmadığı zamanlarda(altyapı, kanalizasyon vb.) gelip sorunu çözdüklerini belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan muhtarlara yönlendirilen “Mahallenize yapılacak yatırımlarla ilgili görüşleriniz alınıyor mu?” şeklindeki 8. soruya muhtarların %6,0’sı evet, %2,3’ü kısmen, %91,7’si hayır cevabı vermiştir. Anket çalışması kapsamında görüşülen mahalle muhtarların ortak görüşü, mahallelerine yatırım yapılacağı zaman herhangi bir kurum veya belediyeden bir yetkilinin gelip görüşlerinin almadığı yönünde olmuştur. Muhtarlar bu durumun 6360 sayılı Kanun’dan önce de aynı olduğunu savunmaktadır. Çalışmaya katılan muhtarların %92’si kendilerini buldukları yerel yapının bir yöneticisi gibi değil adeta bir danışmanı gibi görmektedirler. Çünkü mahalleyi doğrudan ilgilendirilen çalışmalarda, kendilerinin fikri alınmadan plan ve projelerin hazırlanıp yapılacak çalışmanın son aşamasında haber verildiğini belirtmişlerdir.

Anket çalışmasına katılan muhtarlara yönlendirilen “Büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşandığını düşünüyor musunuz?” sorusuna, mahalle muhtarları tarafından verilen evet ve kısmen cevaplarını bir arada değerlendirildiği zaman %60,9’luk bir dilim ortaya çıkmaktadır. Muhtarların yarısından fazlası büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşandığını düşünmektedir. Bunun başlıca sebebi, belediyeler arasında yetki paylaşımı olarak görülmektedir. Muhtarlar açısından bakıldığı zaman, yapılacak hizmet için ilçe belediyesi ve büyükşehir belediyesi arasında git gel yaşamalarıdır. 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi çoğu konuda yetkilendirilmiştir. Ancak mahalleye en yakın yerel yönetim birimi olarak görülen ilçe belediyesine muhtarlar başvurduğu zaman, bu hizmetin büyükşehir belediyesi tarafından verildiği, bu yetkinin kendilerinde olmadığı cevabını almışlardır. Bu sebeple bazı kopukluklar yaşandığı belirten muhtarlar, bu konudaki sıkıntılarını dile getirmişlerdir.

“Mahallenize yönelik hizmetlerin kalitesinde bir düşüş gözlemlendi mi?” sorusuna, ankete katılan mahalle muhtarlarının %86,5’i kalitenin düştüğü yönünde cevap vermiştir. Ancak görüşülen muhtarlar, hizmet kalitesindeki düşüşün sebebi olarak mahallenin önceden bir köy tüzel kişisi olduğunu daha sonra tüzel kişiliği elinden alınarak sıradan bir birime dönüşmesini göstermektedir. Muhtarların çoğu, önceden kendilerine ait bir bütçelerinin olduğunu, kendi tüzel kişilikleriyle yapılacak yatırımlara karar verebildiklerini söylemişlerdir. Daha sonra köylerin tüzel kişiliği elinden alınarak mahalleye dönüşmesiyle hizmet anlamında geri planda kaldıklarını, istedikleri hizmetleri alamadıklarını savunmuşlardır.

Tablo 11. “Muhtarlık Görevi Hakkında” Bölümüyle İlgili Frekans Dağılımları

		Evet	Kısmen	Hayır	Olumlu Yaklaşım
1	Muhtarlık görevinin daha kolay yürütülür hale geldiğini düşünüyor musunuz?	% 21,1	% 10,5	% 68,4	% 31,6
2	Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz?	% 64,7	% 18,0	% 17,3	% 82,7
3	Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz?	% 93,2	% 4,5	% 2,3	% 97,7
4	Kanun düzenlemesi öncesinde, düzenlemeyle ilgili yazılı veya sözlü görüşleriniz alındı mı?	% 0	% 0	% 100	% 0
5	İçişleri Bakanlığı muhtar bilgi sistemini kullanarak herhangi bir sorununuzu veya talebinizi iletiniz mi?	% 12,8	-	% 87,2	% 12,8
6	Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi(MUBİM)’ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi iletiniz mi?	% 54,1	-	% 45,9	% 54,1
7	Kent konseyi üyesi misiniz?	% 9,0	-	% 91,0	% 9,0

Anket çalışmasının üçüncü bölümünde, çalışmaya katılan muhtarlara kendi görevleri hakkında sorular yöneltilmiştir. 6360 Kanun’dan sonra muhtarların görev ve sorumlulukları değişmiş, muhtarlık eski duruma göre daha az yetkisi olan bir unvan haline gelmiştir. Köy muhtarı iken, mahalle muhtarı konumuna gelmişler, tüzel kişiliğe sahip bir birim yöneticisi iken, belediyenin bir birimi haline gelmişlerdir. Tablo 11’de, mahalle muhtarlarının “Muhtarlık Görevi Hakkında” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımları yer almaktadır.

Tez çalışması kapsamında muhtarlara sorulan yeni büyükşehir yapısına geçildikten sonra, “Muhtarlık görevinin daha kolay yürütülür hale geldiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna mahalle muhtarlarının yaklaşık %70’i hayır cevabı vermiştir. 6360 sayılı Kanun ile beraber köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Böylelikle kendine ait bütçesi, kendine ait söz hakkı bulunan yerel yönetim birimlerinin bu hakları elinden alınmış, yalın bir yerel yönetim birimine dönüştürülmüşlerdir. Belde belediyelerinde belediye başkanları, köy tüzel kişiliklerinde muhtarlar bulunmaktaydı. Anket çalışmasına katılan muhtarların belirttikleri, önceki sistemde hizmet anlamında birtakım durumların ellerinde olduğu, ancak düzenlemeden sonra bu yetkilerin ellerinden alınmasıyla daha fazla sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir. Özellikle belde belediyesinden mahalleye dönüşen yerlerdeki muhtarlar, köyden dönüşenlere göre daha

fazla şikayet etmektedirler. Görüşülen muhtarlar, önceden yaklaşık 40 bin nüfusu olan beldelerin mahalleye dönüşmesiyle, belediyeden muhtarlık yönetimine geçmesiyle, muhtarların işinin daha çok zorlaştığını, bir muhtarın bu nüfusa nasıl hizmet edeceğinden şikayet etmektedirler. Bu ve bunun gibi sebeplerle anket çalışmasına katılan muhtarların yaklaşık %70'i muhtarlık görevinin daha kolay yürütülmediği aksine daha da zorlaştığını belirtmişlerdir.

Muhtarlık görevi hakkında, muhtarlara sorulan birinci sorunun desteklediği ikinci soru olan, “Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz” sorusuna, muhtarların %82,7'si evet veya kısmen cevabını vermiştir. Muhtarların belirttikleri, köylerin ve belde belediyelerinin tüzel kişiliğinin kaldırılmasıyla beraber etkilerinin de azaldığı, yetki ve sorumlulukları ellerinden alınmasıyla eskiye göre çok fazla etkili olmadıkları yönündedir. Muhtarlar önceden kendi kendine yeten birimler olduklarını, kanun sonrası tüzel kişiliğın kaldırılmasıyla beraber büyükşehir belediyesine veya ilçe belediyesine bağımlı hale geldiklerini belirtmişlerdir. Önceden söz hakkının olduğunu belirten muhtarlar artık danışman gibi iş yaptıklarını, yapılacak hizmetlerden habersiz, vatandaşın gündelik sorunlarıyla ilgilenen bir birim olduklarını savunmuşlardır.

Anket çalışmasına katılan muhtarlara yönlendirilen muhtarlıkla ilgili “Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna, ankete katılan mahalle muhtarlarının %93,2'si evet, %4,5'i kısmen, %2,3'ü hayır cevabı vermiştir. Çalışmaya katılan muhtarların neredeyse tamamına yakını bu soruya evet cevabı vermiştir. Muhtarların en büyük şikayet ettikleri konu olan tüzel kişiliğın kaldırılmasıyla beraber yerelde mahallelerin herhangi bir söz hakkı kalmamış, neredeyse tamamen bağımlı hale gelmişlerdir. Ancak muhtarlar belediye meclisinde yer buldukları zaman kendi istek ve şikayetlerini doğrudan söyleyip talep edebilecekler bunun devamında talep ettiklerinin takibini doğrudan yapabileceklerini belirtmişlerdir..

“Kanun düzenlemesi öncesinde, düzenlemeyle ilgili yazılı veya sözlü görüşleriniz alındı mı?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının tamamı hayır cevabı vermiştir. 6360 sayılı büyükşehir belediyesi düzenlemesinden önce herhangi bir köy tüzel kişiliği muhtarına veya belde belediyesi başkanına yazılı veya sözlü danışılmamış, doğrudan kanun ile tüzel kişilikleri kaldırılıp mahalleye dönüştürülmüştür.

Anket çalışmasına katılan muhtarlara yönlendirilen ‘Muhtarlık Görevi Hakkında’ başlığı altındaki 5. soruya mahalle muhtarlarının %87,2’si hayır cevabını vermiştir. Görüşülen muhtarların büyük kısmı İçişleri Bakanlığı’nın muhtar iletişim sistemini kullanmak yerine Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin muhtar bilgi sistemi olan MUBİM’i kullandıklarını belirtmişlerdir. Görüşülen muhtarların belirttikleri, İçişleri Bakanlığı’ndan önce büyükşehir belediyesine durumlarını ilettikleri yönünde olmuştur. Bunun sebebi olarak İçişleri Bakanlığı’nın sistemini üst birim olarak görmektedirler. İçişleri Bakanlığı’nın sistemini kullanan muhtarlar ise mahallelerindeki sorunun ne ilçe belediyesi ne de büyükşehir belediyesi tarafından çözümlenmediği zaman kullandıklarını belirtmiştir. Anket çalışmasına katılan muhtarlar İçişleri Bakanlığı sisteminden önce Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER)’ni kullandıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan muhtarlara yönlendirilen “Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi(MUBİM)’ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?” sorusuna, ankete katılan mahalle muhtarlarının %54,1’i evet, %45,9’u hayır cevabı vermiştir. Görüşülen muhtarların belirttikleri, MUBİM kurulduktan sonra mahalle muhtarlarına iletişim yolları ile sistemin işleyişi hakkında bilgi verilmiştir. Özellikle 2 ve üzeri dönemdir muhtarlık yapanların bu sistemi yoğunlukla kullandığı, genel bir sıkıntı olmadığı zamanlarda (altyapı, imar konuş vb. durumlar dışında) MUBİM ile büyükşehir belediyesine ulaşan muhtarlara dönüş yapıldığı belirtilmiştir. Muhtarlar ilerleyen dönemlerde MUBİM’i daha etkin kullanacaklarını belirtmişlerdir.

“Kent konseyi üyesi misiniz?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının %9,0’u evet, %91,0’i hayır cevabı vermiştir. Antalya ilinde bulunan ilçelerin çoğunda kent konseyi etkin bir şekilde çalışmamaktadır. Alanya ilçesinde toplantılar düzenli olarak yapılırken diğer ilçelerde kent konseyi pasif kalmıştır. Örneğin Manavgat’ta 2012 yılında kurulan kent konseyi yaklaşık 3 yıl çalıştıktan sonra faaliyetlerini sonlandırmış, 2017 yılında tekrar açılması için girişimlerde bulunulmuştur. Bu muhtarlarda kent konseyinin çok etkin çalışmadığını savunmuşlardır. Muhtarlara göre kent konseylerinin etkin şekilde çalışmamasının bazı sebepleri vardır. Bunlardan bazıları, kent konseyleri bazı belediyelerin alt kurumları gibi faaliyet gösterdiği veya bazı belediyelerde kent konseylerinin muhalefet yuvaları olarak algılandığı yönündedir. Diğer bir görüş ise kent konseylerinin finansmanının belediyelerin bütçelerinden

ayıracakları ödeneklerle sağlanması, kent konseylerini belediyelerin bir uzantısı veya ona bağlı bir örgüt görünümünden kurtaramamaktadır bu da kent konseyinin çok etkin olamamasını sağlamaktadır (Önder ve Güner, 2016: 887).

Tablo 12. Anket Çalışmasının “Sosyal Kimlik” Bölümüyle İlgili Frekans Dağılımları

		Evet	Kısmen	Hayır	Olumlu Yaklaşım
1	Kendinizi köylü olarak mı yoksa kentli olarak mı hissediyorsunuz?	Köylü (% 92,5)	-	Kentli (% 7,5)	-
2	Tüzel kişiliği kaldırılan köyünüzden göç edenlerin sayısında belirgin azalış gözlemlendi mi?	% 9,8	-	% 90,2	% 9,8
3	Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?	% 34,6	% 34,6	% 30,8	% 69,2
4	“Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir” söylemine katılıyor musunuz?	% 7,5	% 16,5	% 75,9	% 24,1

Anket çalışmasının dördüncü bölümünde çalışmaya katılan muhtarlar, Kanun sonrası halkın sosyal kimliği ile ilgili sorular yöneltilmiştir. 6360 sayılı Kanun sonrası köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırıp, mahalle idaresine dönüşmüşlerdir. Büyükşehir belediyesi sorumluluk alanı içerisinde bulunan yeni mahalleler artık kentin bir parçası olmuştur. Böylelikle önceden köyde yaşayan halk artık kentte yaşar hale gelmiş, hukuken köylü kimliğinden çıkıp kentli olmuşlardır. Anket sorularının başında her soru için “Yeni Büyükşehir Belediyesi düzenlemesine geçtikten sonra” ibaresi eklenmiştir. Tablo 12’de, mahalle muhtarlarının “Sosyal Kimlik” bölümündeki sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımları yer almaktadır.

Anket çalışmasına katılan muhtarlar yöneltilen “Sosyal Kimlik” başlığı altındaki 1. soruya mahalle muhtarlarının %92,5’i köylü, %7,5’i kentli cevabı vermiştir. Muhtarlar, Kanun’un hukuken bazı şeyleri değiştirse de gerçek hayatta kendilerini hala köylü gibi hissettiklerini belirtmişlerdir. Kanun öncesi ve sonrasında görev yapan muhtarların kendileri dahil tüm mahalleli, kanun değişse bile günlük alışkanlıklarında henüz bir değişiklik olmadığını belirtmişlerdir. Kendileri değil ancak kendilerinden sonraki gelen neslin daha modern yetişebileceğini, bu sayede onların kendini köylü yerine kentli gibi hissedebileceğini belirtmişlerdir. Kentli cevabını veren %7,5’lik kesim ise diğer mahallelere göre daha merkezi konumda bulunmaktadır. Hem ilçe hem de kent

merkezine yakın coğrafyada bulunan mahalleler, büyükşehir belediyesi tarafından ulaşımın kolay olduğu ve daha fazla hizmetin götürüldüğü yerlerdir. Bu mahallelerde bulunan halk veya muhtar ise kendini kanun sonrası daha fazla kentli hissettiğini belirtmiştir.

“Sosyal Kimlik” başlığı altındaki “Tüzel kişiliği kaldırılan köyünüzden göç edenlerin sayısında belirgin azalış gözlemlendi mi?” sorusuna, mahalle muhtarlarının %90,2’si hayır cevabı vermiştir. Nüfus ve ekonomi birbiriyle bağlantılı en önemli 2 etkidir. Ekonominin iyi olduğu bölgelerde nüfus fazla, ekonominin kötü olduğu yerlerde ise nüfus az ve seyrek. 6360 sayılı Kanun ile köyler artık şehrin bir parçası haline gelmiş, böylelikle refah ve ekonomik anlamında şehirle beraber gelişmesi hedeflenmiştir. Anket çalışmasına katılan muhtarların tamamına yakını Kanun sonrası mahallelerin nüfusunun artmasından çok azaldığını belirtmişlerdir. Bunun sebebi olarak mahallede herhangi bir ekonomik gelişmenin olmadığı ve genç nüfusun buna bağlı olarak kırsaldan uzaklaşıp merkeze yerleştiğini belirtmişlerdir.

6360 sayılı Kanun’dan sonra göçler, mahallelerde azalmak yerine artmıştır. Bu durum sadece Antalya ilinde değil Türkiye’nin genelinde kırdan kente göç olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye’de kırsal göçün sebepleri genel olarak kentin çekici ve kırsalın itici olmasıyla açıklanmaktadır. Bu faktörler, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde sanayileşme sürecinin bir sonucu olarak değerlendirilmektedir. Sanayileşme ile birlikte artan iş gücü talebinin iş gücü fazlalığı olan kırsaldan karşılanması beklenen bir sonuçtur. Türkiye’de 1950’li yıllarda başlayan kırdan kente göçler, ilk dönemlerde bir sorun olarak değerlendirilmemiş hatta desteklenmiştir. Ancak sonraki yıllarda ağır ve ileri düzeydeki kırsal göç, kentsel alanlarda, çarpık kentleşmenin yarattığı, ekonomik sorunlar ve sosyal patlamalara neden olmuştur (Güreşçi, 2011: 108). Bu durumlar kentin hem yapısını değiştirmiş hem de şehrin sosyal dönüşümüne hız katmıştır. Böylelikle 6360 sayılı Kanun gibi düzenlemelerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

“Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna ankete katılan mahalle muhtarlarının %34,6’sı evet, %34,6’sı kısmen cevabı vermiştir. Anket çalışması kapsamında görüşülen muhtarların yaklaşık %70’i kanunun köy değerlerini zedelediğini düşünmektedir. Bunun sebebi olarak kanunla birlikte artık köy, mahalle olmuş ve kırsal

yerleşim birimi iken kent sınırlarına dahil edilmiştir. Yaşayış biçimlerinde herhangi bir değişimin olmadığını belirten mahalleli, kanunun bu değerlerde bazı değişiklikler yapmaya çalıştığını belirtmişlerdir. Örneğin; önceden köyde yaşayan halk hayvancılıkla uğraşır çeşitli arazilerde hayvanlarını otlatırlardı. Kanun sonrasında imar planlaması bulunmaması sebebiyle artık halk hayvanını istediği alanda otlatamaz hale geldiğini belirtmiştir. Kanun değişikliği sonrası bu durumların ortaya çıkması köylünün geçmişten gelen bazı alışkanlıklarında zorunlu değişikliğe gitmesine neden olmuş, bu da köylüyü zor durumda bırakmıştır. Kanunun köy değerlerine zarar vermediğini düşünen %30,8'lik kesim ise kanun değişse bile hala aynı alışkanlıklarını sürdürdüklerini ifade etmişlerdir.

Anket çalışmasında muhtarlara sosyal kimlikle ilgili sorulan 4. soru “Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir” söylemine katılıyor musunuz?” olmuştur. Ankete katılan mahalle muhtarlarının %75,9'u bu soruya hayır cevabını vermiştir. 6360 sayılı Kanun ile birlikte köylerin, tüzel kişiliği kaldırılmış ve kentin bir parçası haline gelerek mahalle olmuşlardır. Böyle bir değişikliğin yapılmasındaki amaç, büyükşehir belediyesinin hizmet anlamındaki sorumluluğunu tüm il ölçeğine genişleterek kır-kent ayrımı olmadan tüm birimlere eşit hizmet gidecek, böylelikle hem hizmette eşitlik sağlanacak hem de ekonomik anlamda büyük tasarruf elde edilecektir. 6360 Sayılı Kanun ile Antalya'da tüm ilçe ve mahallelere eşit şekilde hizmet görüp gelişecektir. Ancak anket çalışması kapsamında görüşülen muhtarlar başta coğrafi etmenler olmak üzere birçok neden belirterek büyükşehir belediyesinin yeterli hizmeti mahallelere götüremediğini ifade etmişlerdir. Büyükşehir belediyesinin yetersiz kalması nedeniyle ankete katılan muhtarların %75'i bu soruya doğrudan hayır cevabı vermiştir. Kısmen cevapları da eklendiği zaman geriye kalan %25'lik kısım ise zamanla yapılacak hizmetlerle mahallelerinde kent merkezindeki mahalleler gibi modern yerler haline geleceğini belirtmişlerdir.

Anket çalışmasının genel konuları ilgilendiren kısımlarında muhtarlara toplamda 3 soru sorulmuştur. Bu sorulardan birincisi “Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?” şeklindedir. Ankete katılan muhtarların bu soruya %7,5'i evet, %16,5'i kısmen, %75,9'u hayır cevabı vermiştir. Genel anlamda 6360 sayılı Kanun'a gelen eleştirilere muhtarlarda katılarak

çoğunluğu kanunun olumsuz sonuçlar ve değişimlere sebep olduğunu savunmuşlardır. 6360 sayılı Kanun'a yönelik ortaya çıkan başlıca eleştiriler, ölçeğin il sınırlarıyla genişlemesi, anayasaya aykırılık, belde belediyesi ve köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılması, demokrasi açısından olumsuz etkileridir. Muhtarların en büyük eleştirisi, köy ve belde belediyesi tüzel kişiliklerinin kaldırılmasıdır. Daha önce kendilerine ait bütçesi, kendilerine ait karar organı bulunan köy artık çoğu yetki ve sorumluluklarından arındırılıp, büyükşehir belediyesine bağlı danışma birimine döndürülmüştür. Muhtarlara göre bu dönüşüm muhtarların önemini azaltmış ve bununla birlikte köyün değerlerini sarsmıştır. Olumsuz görüş bildiren muhtarların şikayetçi oldukları diğer bir konu ise hizmette yerellik konusudur. Hizmette yerellik ilkesine göre yerelde ihtiyaç bulunan hizmeti o yere en yakın hizmet biriminin görmesi gerekmektedir. Ancak 6360 sayılı Kanun'dan sonra yerelde bazı hizmetleri büyükşehir belediyesi gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu da yeni mahallelerde hizmetlerin aksamasına ya da ilgilenen birim bulunmadığı zaman hiç gerçeklememesine neden olmuştur.

Muhtarlar ile yapılan anketin son bölümünde yer alan "Köyler, tüzel kişiliği ile birlikte büyükşehir yönetimine bağlansa daha mı iyi olurdu?" sorusuna muhtarların %89,5'i evet, %9,8'i kısmen, % 0,8 hayır cevabı vermiştir. Muhtarların neredeyse tamamına yakını köylerin tüzel kişiliği ile birlikte büyükşehir belediyesine bağlanması gerektiğini belirtmiştir. Bunun en büyük sebebi köylerin tüzel kişiliklerin elinden alınmasıyla birçok yetkisinin de elinden alınması gösterilmektedir. Muhtarlara göre mahalle, büyükşehir belediyesine bağlı ancak kendine ait bütçesi olan yarı özerk bir birim olarak devam etse daha iyi olacaktır.

Anket çalışmasının son sorusu olarak muhtarlara "Sorunlarınızı ilk olarak hangi belediyeye iletiyorsunuz?" olmuştur. Bu soruya muhtarların %78,2'si ilçe belediyesine, %21,8'i büyükşehir belediyesine cevabını vermişlerdir. Muhtarların bu soruya verdikleri cevap ile mahallenizle ilgili sorunlarda ilçe belediyesi veya büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu soruları paralellik göstermektedir. Alanya, Kaş, Akseki, Gündoğmuş gibi ilçelerde bulunan mahalle muhtarlıklarında ortaya çıkan bir sorun, büyükşehir belediyesinden önce ilçe belediyesine iletilmektedir. Mahalle muhtarının ilçe belediyesine ulaşması büyükşehir belediyesine ulaşmasından daha kolay olması sebebiyle muhtarlar en yakın yerel yönetim birimi olarak ilçe belediyesine başvurmaktadır. Ancak Konyaaltı, Kepez, Aksu, Serik gibi Antalya kent merkezine

daha yakın ilçelerde bulunan mahallelerdeki muhtarlar sorunlarını doğrudan büyükşehir belediyesine ilettiklerini belirtmişlerdir.

Anket çalışmasının son bölümünde mahalle muhtarlarına 6360 sayılı Kanun'dan sonra mahallenizdeki olumlu ve olumsuz yönde giden 3 alanı yazması istenmiştir. “Ekonomi, Tarım, Hayvancılık, Güvenlik, Yerel Hizmetler, Altyapı, Çevre Temizlik, Yolların Bakımı, İmar ve Ruhsat, Ormancılık, Sağlık, Ulaşım, Eğitim, İletişim” alanlarının belirtildiği anket çalışması sorularına, muhtarlardan önce olumlu 3 alan daha sonra olumsuzluk yaşanan 3 alanın yazılması istenmiştir.

Muhtarlar, 6360 sayılı Kanun çıktıktan sonra mahallelerinde olumlu yönde gelişen 3 alanı şöyle belirtmişlerdir; Çevre Temizlik, Yolların Bakımı ve Yerel Hizmetler. Büyükşehir belediyesinin ilçe belediyesi ile birlikte mahallelerdeki çöpleri zamanında aksatmadan topladığını, iletişim kurulduğu zamanlarda büyükşehir belediyesinin zamanında çevre temizliği yaptırdığı belirtilmiştir.

Mahalle muhtarlarının 6360 sayılı Kanun'dan sonra mahallelerinde olumlu yönde geliştiğini belirttikleri ikinci alan ise yolların bakımınıdır. Büyükşehir belediyesinin hizmetlerini gerçekleştirmek için yolların bakımına önem verdiğini belirten mahalle muhtarları, karayolları sınırlarından sonra mahalle sınırlarına girilen bölümde büyükşehir belediyesinin düzenlemeler yaptığını belirtmiştir. Mahalle sınırları içerisindeki yolların bakım ve onarımından sorumlu olan büyükşehir belediyesi, muhtarların belirttiklerine göre iyileştirme çalışmaları yapmış ve daha da yapmaya devam etmektedir.

Muhtarlar tarafından belirtilen, olumlu yöndeki ilerlemenin olduğu üçüncü alan ise yerel hizmetler olmuştur. Muhtarlar, yerel hizmetlerin mahallelerinde büyükşehir belediyesi tarafından gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Yerel hizmetleri çeşitli başlıklarla belirten muhtarlar mahallelerinde park ve bahçelerin iyileştirildiğini, park ve bahçe olmayan yerlerde yenilerinin kurulduğunu, mahalle içi yollarda asfalt çalışmalarının gerçekleştirildiğini ve çevre düzenlemelerinin yapıldığını belirtmişlerdir.

Muhtarlar, 6360 sayılı Kanun'dan sonra mahallelerinde olumsuzluk yaşanan 3 alan olarak; Altyapı, Ekonomi ile İmar ve Ruhsat'ı belirtmişlerdir. 6360 sayılı Kanun ile birlikte köy ve belde belediyesinden mahalleye dönüşen yerlerde bazı sorunlar ortaya

çıkıştır. Bazı sorunlar kanun öncesinde de bulunmakla birlikte bazıları değişikliğin getirdiği olumsuzluklardır.

Mahalle muhtarlarının 6360 sayılı Kanun'dan sonra mahallelerinde belirttikleri ilk sıkıntı altyapı olmuştur. Muhtarlar, yıl içerisinde yağış olduğu zamanlarda altyapının olmadığı bölgelerde sel ve su baskınlarının olduğunu belirtmişlerdir. Başta Akseki, Kaş, Korkuteli, Gündoğmuş gibi coğrafi olarak engebenin fazla olduğu ilçelerde yağışların çok fazla sıkıntıya sebep olduğu belirtilmiştir. Kanun öncesinde yeterli kaynakları olmadığını belirten muhtarlar, kanun sonrasında da bu durumu büyükşehir belediyesine ilettiklerini ancak henüz tam anlamıyla çözüme kavuşturulmadığını ifade etmişlerdir.

Muhtarlar, Kanun sonrası mahallelerinde yaşanan ikinci olumsuzluk olarak, ekonomiyi söylemişlerdir. Bunun nedeni olarak, hem 6360 sayılı Kanun'un etkisini hem de ülkenin genel ekonomik durumunu söyleyen muhtarlar, kırsal kesimde buldukları için tarım ve hayvancılıktan geçimlerini sağladıklarını belirtmişlerdir. Ancak kendi yaptıkları üretimleri kırsal alanda oldukları için değerlendirmede zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Kent sınırları içerisinde hayvancılık faaliyetlerinin yasak olduğunu belirten bazı muhtarlar bu konuda henüz sıkıntı yaşamadıklarını ama herhangi şikayet ve anlaşmazlıklarda sorun yaşamamak için kanun dahilinde birtakım düzenlemeler yapılmasını istemişlerdir.

Muhtarların olumsuz yöndeki değişim sorusuna verdikleri üçüncü cevap, imar ve ruhsat olmuştur. İmar konusunda mahallelilerin en büyük sıkıntısı, 6360 sayılı Kanun'dan sonra yol, arazi vb. alanlarda büyükşehir belediyesinin yetkili hale gelmesidir. Mahalle halkı, önceden tapu, imar düzenlemelerine tabi olmadan tarlalarını ekip biçip, boştaki arazileri değerlendirmiştir. Ancak Kanun sonrası mahalleli bu konuda sıkıntı çekmiştir. Bunu belirten mahalle muhtarları, tarımla ve hayvancılıkla uğraşan mahallelinin ekonomik geçim kaynakları olan bu alanlarda sıkıntı çekmemesi için bir an önce büyükşehir belediyesi tarafından imar konusunda düzenleme yapılmasını beklemektedir.

Tablo 13'te muhtarların anket sorularına vermiş oldukları cevapların demografik değişkenler bakımından karşılaştırıldığı "Kruskal Wallis H Testi" sonuçları yer almaktadır.

Tablo 13. Muhtarların Yaş Gruplarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Soru No	Sorular	Sayı	H Değeri	Asymp Sig.
1	Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?	133	6,063	0,109
2	Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?	133	0,609	0,894
3	Büyükşehir Belediyesi çöp toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?	133	3,505	0,320
4	Mahallenizde ekonomik(tarım, hayvancılık vb.) alanlarda olumlu bir gelişme oldu mu?	133	4,609	0,203
5	Mahallenizde su ve elektrik hizmetlerinde iyileşmeler oldu mu?	133	0,820	0,845
6	Mahallenizdeki park ve bahçe sayısında artış oldu mu?	133	0,381	0,944
7	Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	133	16,649	0,001
8	Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	133	7,085	0,069
9	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı hizmetleri alabileceğinizi düşünüyor musunuz?	133	4,783	0,188
10	Mahallenizin sorunlarının eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü düşünüyor musunuz?	133	5,093	0,165
11	İmar konusundaki hizmetlerde bir iyileşme oldu mu?	133	2,255	0,521
12	Mahalle içi yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	133	5,074	0,166
13	Mahalleyi ilçeye ve İl merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	133	6,120	0,106
14	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	133	9,681	0,021
15	Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesinin hangi hizmetleri ilçe belediyesinin size sunmak zorunda olduğunu biliyor musunuz?	133	1,839	0,606
16	Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	3,048	0,384
17	Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetler konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	6,706	0,082
18	Halkın çevre temizlik hizmetleri konularındaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	5,236	0,155
19	Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacağınızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?	133	1,609	0,657
20	Mahallenizdeki hayvancılık faaliyetleri olumsuz etkilendi mi?	133	6,393	0,094

21	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?	133	4,350	0,226
22	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?	133	6,620	0,085
23	Mahallenize yapılacak yatırımlarla ilgili görüşleriniz alınıyor mu?	133	2,776	0,427
24	Büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşandığını düşünüyor musunuz?	133	4,907	0,179
25	Mahallenize yönelik hizmetlerin kalitesinde bir düşüş gözlemlendi mi?	133	1,912	0,591
26	Muhtarlık görevinin daha kolay yürütülür hale geldiğini düşünüyor musunuz?	133	7,527	0,057
27	Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz?	133	4,924	0,177
28	Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz?	133	0,951	0,813
29	Kanun düzenlemesi öncesinde, düzenlemeyle ilgili yazılı veya sözlü görüşleriniz alındı mı?	133	0,0	1,0
30	İçişleri Bakanlığı muhtar bilgi sistemini kullanarak herhangi bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?	133	7,827	0,050
31	Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi(MUBIM)'ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?	133	2,436	0,487
32	Kent konseyi üyesi misiniz?	133	5,892	0,117
33	Kendinizi köylü olarak mı yoksa kentli olarak mı hissediyorsunuz?	133	8,612	0,035
34	Tüzel kişiliği kaldırılan köyünüzden göç edenlerin sayısında belirgin azalış gözlemlendi mi?	133	6,405	0,093
35	Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?	133	5,195	0,158
36	"Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir" söylemine katılıyor musunuz?	133	15,716	0,001
37	Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?	133	9,252	0,026
38	Köyler, tüzel kişiliği ile birlikte büyükşehir yönetimine bağlansa daha mı iyi olurdu?	133	4,385	0,223
39	Sorunlarınızı ilk olarak hangi belediyeye iletiyorsunuz?	133	7,642	0,054

Muhtarlara sorulan “İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların yaş grupları arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda, H değeri 16,649 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,001$ olarak hesaplanmıştır. Asymp, Sig. yani anlamlılık değeri $p<0,05$ altında olduğu için, muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların yaş grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre 34-44 yaş aralığındaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

“İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların yaş grupları arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda, H değeri 9,681 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,021$ olarak hesaplanmıştır. Asymp, Sig. yani anlamlılık değeri $p<0,05$ altında olduğu için muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların yaş grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre 34-44 yaş aralığındaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında düzenlenen ankette, muhtarlara sorulan “Kendinizi köylü olarak mı yoksa kentli olarak mı hissediyorsunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların yaş grupları arasında yapılan test sonucunda, H değeri 8,612 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,035$ olarak hesaplanmıştır. Muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların yaş grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre 34-44 yaş aralığındaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anket çalışması kapsamında muhtarlara sorulan “Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir” söylemine katılıyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların yaş grupları göre anlamlı farklılık göstermiştir ($p=0,001$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre 34-44 yaş

aralığındaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ayrıca muhtarların yaşlarının artmasına paralel modernleşmenin artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

“Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?” sorusuna verilen cevaplar, muhtarların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,026$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre 34-44 yaş aralığındaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tablo 14. Muhtarların Eğitim Durumlarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Soru No	Sorular	Sayı	H Değeri	Asymp Sig.
1	Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?	133	10,434	0,034
2	Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?	133	4,402	0,354
3	Büyükşehir Belediyesi çöp toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?	133	4,739	0,315
4	Mahallenizde ekonomik(tarım, hayvancılık vb.) alanlarda olumlu bir gelişme oldu mu?	133	6,867	0,143
5	Mahallenizde su ve elektrik hizmetlerinde iyileşmeler oldu mu?	133	0,581	0,965
6	Mahallenizdeki park ve bahçe sayısında artış oldu mu?	133	7,641	0,106
7	Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	133	12,969	0,011
8	Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	133	2,791	0,593
9	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı hizmetleri alabileceğinizi düşünüyor musunuz?	133	10,931	0,027
10	Mahallenizin sorunlarının eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü düşünüyor musunuz?	133	1,625	0,804
11	İmar konusundaki hizmetlerde bir iyileşme oldu mu?	133	8252	0,083
12	Mahalle içi yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	133	2,340	0,674
13	Mahalleyi ilçeye ve İl merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	133	0,603	0,963
14	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	133	9,245	0,055
15	Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesinin hangi hizmetleri ilçe belediyesinin size sunmak zorunda olduğunu biliyor musunuz?	133	2,386	0,665

16	Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	10,391	0,034
17	Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetler konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	4,023	0,403
18	Halkın çevre temizlik hizmetleri konularındaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	3,933	0,415
19	Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacak olmanızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?	133	0,426	0,980
20	Mahallenizdeki hayvancılık faaliyetleri olumsuz etkilendi mi?	133	2,780	0,595
21	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?	133	6,151	0,188
22	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?	133	13,708	0,008
23	Mahallenize yapılacak yatırımlarla ilgili görüşleriniz alınıyor mu?	133	5,730	0,220
24	Büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşandığını düşünüyor musunuz?	133	4,917	0,296
25	Mahallenize yönelik hizmetlerin kalitesinde bir düşüş gözlemlendi mi?	133	2,653	0,618
26	Muhtarlık görevinin daha kolay yürütülür hale geldiğini düşünüyor musunuz?	133	4,068	0,397
27	Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz?	133	3,436	0,488
28	Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz?	133	1,162	0,884
29	Kanun düzenlemesi öncesinde, düzenlemeyle ilgili yazılı veya sözlü görüşleriniz alındı mı?	133	0,00	1,00
30	İçişleri Bakanlığı muhtar bilgi sistemini kullanarak herhangi bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?	133	5,608	0,230
31	Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi(MUBİM)'ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?	133	5,063	0,281
32	Kent konseyi üyesi misiniz?	133	6,804	0,147
33	Kendinizi köylü olarak mı yoksa kentli olarak mı hissediyorsunuz?	133	2,157	0,707
34	Tüzel kişiliği kaldırılan köyünüzden göç edenlerin sayısında belirgin azalış gözlemlendi mi?	133	4,064	0,397
35	Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek-görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?	133	3,541	0,472

36	“Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir” söylemine katılıyor musunuz?	133	8,112	0,088
37	Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?	133	10,349	0,035
38	Köyler, tüzel kişiliği ile birlikte büyükşehir yönetimine bağlansa daha mı iyi olurdu?	133	4,954	0,292
39	Sorunlarınızı ilk olarak hangi belediyeye iletiyorsunuz?	133	1,333	0,856

Muhtarlara sorulan “Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların eğitim düzeyleri arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucu, H değeri 10,434 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,034$ olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla mahallede sunulan hizmetlerde artış olduğu konusunda, muhtarların eğitim düzeyleri bakımından farklı yaklaşımları sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre eğitim seviyesi okur-yazar olan muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Muhtarlara sorulan “Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,011$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre eğitim seviyesi önlisans olan muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ayrıca eğitim seviyesi arttıkça soruya olumlu cevap verme eğiliminde artış tespit edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında düzenlenen ankette, muhtarlara sorulan “İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı hizmetleri alabileceğinizi düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların eğitim düzeyleri arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda, H değeri 10,931 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,027$ olarak hesaplanmıştır. Muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre eğitim seviyesi önlisans olan muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Muhtarlara sorulan ‐Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki Şikayetlerinde bir artış gözlendi mi?‐ sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,034$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre eğitim seviyesi lise mezunu olan muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla ulaşım hizmetlerindeki Őikayetler konusunda, muhtarların eğitim düzeyleri bakımından farklı yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anket alışması kapsamında muhtarlara sorulan ‐Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?‐ sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların eğitim düzeyleri arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda, H değeri 13,708 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,008$ olarak hesaplanmıştır. Asymp, Sig. yani anlamlılık değeri $p<0,05$ altında olduğu için muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre eğitim seviyesi ilkokul mezunu olan muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tez alışması kapsamında düzenlenen ankette, muhtarlara sorulan ‐Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?‐ sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,035$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre eğitim seviyesi lise mezunu olan muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Ayrıca eğitim seviyesi arttığı soruya olumlu cevap verme eğiliminde artış tespit edilmiştir.

Tablo 15. Muhtarların Meslek Gruplarına Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Soru No	Sorular	Sayı	H Değeri	Asymp Sig.
1	Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?	133	2,352	0,799
2	Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?	133	12,972	0,024
3	Büyükşehir Belediyesi �p toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?	133	1,909	0,862
4	Mahallenizde ekonomik(tarım, hayvancılık vb.) alanlarda olumlu bir gelişme oldu mu?	133	2,949	0,708
5	Mahallenizde su ve elektrik hizmetlerinde iyileşmeler oldu mu?	133	4,516	0,478

6	Mahallenizdeki park ve bahçe sayısında artış oldu mu?	133	5,236	0,388
7	Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	133	9,387	0,095
8	Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	133	15,075	0,010
9	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı hizmetleri alabileceğinizi düşünüyor musunuz?	133	9,465	0,092
10	Mahallenizin sorunlarının eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü düşünüyor musunuz?	133	12,758	0,026
11	İmar konusundaki hizmetlerde bir iyileşme oldu mu?	133	3,226	0,665
12	Mahalle içi yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	133	7,872	0,163
13	Mahalleyi ilçeye ve İl merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	133	1,419	0,922
14	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	133	16,224	0,006
15	Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesinin hangi hizmetleri ilçe belediyesinin size sunmak zorunda olduğunu biliyor musunuz?	133	7,062	0,216
16	Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	2,711	0,744
17	Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetler konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	2,680	0,749
18	Halkın çevre temizlik hizmetleri konularındaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	6,701	0,244
19	Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacak olmanızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?	133	1,455	0,918
20	Mahallenizdeki hayvancılık faaliyetleri olumsuz etkilendi mi?	133	2,175	0,824
21	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?	133	6,820	0,234
22	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?	133	16,249	0,006
23	Mahallenize yapılacak yatırımlarla ilgili görüşleriniz alınıyor mu?	133	4,352	0,500
24	Büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşandığını düşünüyor musunuz?	133	12,451	0,029
25	Mahallenize yönelik hizmetlerin kalitesinde bir düşüş gözlemlendi mi?	133	5,954	0,311
26	Muhtarlık görevinin daha kolay yürütülür hale geldiğini düşünüyor musunuz?	133	8,260	0,142

27	Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz?	133	15,518	0,008
28	Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz?	133	6,716	0,243
29	Kanun düzenlemesi öncesinde, düzenlemeyle ilgili yazılı veya sözlü görüşleriniz alındı mı?	133	0,00	1,00
30	İçişleri Bakanlığı muhtar bilgi sistemini kullanarak herhangi bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?	133	2,228	0,817
31	Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi(MUBIM)'ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?	133	5,331	0,377
32	Kent konseyi üyesi misiniz?	133	7,269	0,201
33	Kendinizi köylü olarak mı yoksa kentli olarak mı hissediyorsunuz?	133	6,206	0,287
34	Tüzel kişiliği kaldırılan köyünüzden göç edenlerin sayısında belirgin azalış gözlemlendi mi?	133	9,033	0,108
35	Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek-görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?	133	20,759	0,001
36	"Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir" söylemine katılıyor musunuz?	133	7,814	0,167
37	Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?	133	7,533	0,184
38	Köyler, tüzel kişiliği ile birlikte büyükşehir yönetimine bağlansa daha mı iyi olurdu?	133	1,513	0,912
39	Sorunlarınızı ilk olarak hangi belediyeye iletiyorsunuz?	133	8,243	0,143

Tez çalışması kapsamında düzenlenen ankette, muhtarlara sorulan "Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?" sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların meslek grupları arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda, H değeri 12,972 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,024$ olarak hesaplanmıştır. Asymp, Sig. yani anlamlılık değeri $p<0,05$ altında olduğu için muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından, anket çalışmasına katılan muhtarların meslek grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, 'mean rank' bulgularına göre işçi meslek grubundaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Muhtarlara sorulan “Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,010$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre serbest meslek grubundaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anket çalışması kapsamında muhtarlara sorulan “Mahallenizin sorunlarının eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,026$). Dolayısıyla sorunların eski sisteme göre daha hızlı çözülmesi konusunda, muhtarların meslek grupları bakımından farklı yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre işçi meslek grubundaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında düzenlenen ankette, muhtarlara sorulan “İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların meslek grupları arasında yapılan test sonucunda, H değeri 16,224 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,006$ olarak hesaplanmıştır. Asymp, Sig. yani anlamlılık değeri $p<0,05$ altında olduğu için muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların meslek grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre esnaf meslek grubundaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Muhtarlara sorulan “Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir. ($p=0,006$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre esnaf meslek grubundaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anket çalışması kapsamında muhtarlara sorulan “Büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşandığını düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,029$). Dolayısıyla belediyeler arası sorun yaşandığı konusunda muhtarların meslek grupları bakımından farklı yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tez çalışması kapsamında düzenlenen ankette, muhtarlara sorulan “Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların meslek gruplarına göre anlamlı farklılık göstermiştir ($p=0,008$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre serbest meslek grubundaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Muhtarlara sorulan “Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların meslek grupları arasında yapılan test sonucunda, H değeri 20,759 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,001$ olarak hesaplanmıştır. Muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından, anket çalışmasına katılan muhtarların meslek grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre işçi meslek grubundaki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tablo 16. Muhtarların Buldukları İlçelere Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Soru No	Sorular	Sayı	H Değeri	Asymp Sig.
1	Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?	133	18,124	0,381
2	Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?	133	29,254	0,032
3	Büyükşehir Belediyesi çöp toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?	133	31,222	0,019
4	Mahallenizde ekonomik(tarım, hayvancılık vb.) alanlarda olumlu bir gelişme oldu mu?	133	23,883	0,123
5	Mahallenizde su ve elektrik hizmetlerinde iyileşmeler oldu mu?	133	18,347	0,367
6	Mahallenizdeki park ve bahçe sayısında artış oldu mu?	133	14,186	0,654
7	Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	133	77,857	0,000
8	Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	133	75,062	0,000
9	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı hizmetleri alabileceğinizi düşünüyor musunuz?	133	46,451	0,000
10	Mahallenizin sorunlarının eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü düşünüyor musunuz?	133	18,848	0,337
11	İmar konusundaki hizmetlerde bir iyileşme oldu mu?	133	8,569	0,953
12	Mahalle içi yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	133	25,194	0,090

13	Mahalleyi ilçeye ve İl merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	133	28,940	0,035
14	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	133	45,340	0,000
15	Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesinin hangi hizmetleri ilçe belediyesinin size sunmak zorunda olduğunu biliyor musunuz?	133	32,049	0,015
16	Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	25,149	0,091
17	Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetler konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	55,607	0,000
18	Halkın çevre temizlik hizmetleri konularındaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	19,393	0,306
19	Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacak olmanızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?	133	31,467	0,018
20	Mahallenizdeki hayvancılık faaliyetleri olumsuz etkilendi mi?	133	20,450	0,252
21	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?	133	46,398	0,000
22	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?	133	45,384	0,000
23	Mahallenize yapılacak yatırımlarla ilgili görüşleriniz alınıyor mu?	133	11,270	0,842
24	Büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşadığınızı düşünüyor musunuz?	133	16,526	0,487
25	Mahallenize yönelik hizmetlerin kalitesinde bir düşüş gözlemlendi mi?	133	21,905	0,188
26	Muhtarlık görevinin daha kolay yürütülür hale geldiğini düşünüyor musunuz?	133	21,896	0,189
27	Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz?	133	34,036	0,008
28	Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz?	133	13,376	0,711
29	Kanun düzenlemesi öncesinde, düzenlemeyle ilgili yazılı veya sözlü görüşleriniz alındı mı?	133	0,00	1,00
30	İçişleri Bakanlığı muhtar bilgi sistemini kullanarak herhangi bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?	133	11,145	0,849
31	Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi(MUBİM)'ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?	133	9,946	0,906

32	Kent konseyi üyesi misiniz?	133	38,187	0,002
33	Kendinizi köylü olarak mı yoksa kentli olarak mı hissediyorsunuz?	133	52,741	0,000
34	Tüzel kişiliği kaldırılan köyünüzden göç edenlerin sayısında belirgin azalış gözlemlendi mi?	133	8,112	0,964
35	Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek-görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?	133	19,126	0,321
36	“Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir” söylemine katılıyor musunuz?	133	50,592	0,000
37	Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?	133	38,437	0,002
38	Köyler, tüzel kişiliği ile birlikte büyükşehir yönetimine bağlansa daha mı iyi olurdu?	133	9,805	0,912
39	Sorunlarınızı ilk olarak hangi belediyeye iletiyorsunuz?	133	14,843	0,607

Tez çalışması kapsamında düzenlenen ankette, muhtarlara sorulan “Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda, H değeri 29,254 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,032$ olarak hesaplanmıştır. Asymp, Sig. yani anlamlılık değeri $p<0,05$ altında olduğu için muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Döşemealtı ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Muhtarlara sorulan “Büyükşehir Belediyesi çöp toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,019$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kepez ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anket çalışması kapsamında muhtarlara sorulan “Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,000$). Dolayısıyla ilçe belediyesinin toplu taşıma hizmeti

konusunda muhtarların buldukları ilçeler bakımından farklı yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kepez ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

“Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında yapılan test sonucunda, H değeri 75,062 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,000$ olarak hesaplanmıştır. Asymp, Sig. yani anlamlılık değeri $p<0,05$ altında olduğu için muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Konyaaltı ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında düzenlenen ankette, muhtarlara sorulan “İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı hizmetleri alabileceğinizi düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,032$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kemer ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Muhtarlara sorulan “Mahalleyi ilçeye ve İl merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,035$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kemer ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anket çalışması kapsamında muhtarlara sorulan “İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda, H değeri 45,340 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,000$ olarak hesaplanmıştır. Asymp, Sig. yani anlamlılık değeri $p<0,05$ altında olduğu için muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kepez ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

“Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesinin hangi hizmetleri ilçe belediyesinin size sunmak zorunda olduğunu biliyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,015$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Demre ve İbradı ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Muhtarlara sorulan “Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetler konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,000$). Dolayısıyla altyapı şikayetleri konusunda muhtarların buldukları ilçeler bakımından farklı yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kemer ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında düzenlenen ankette, muhtarlara sorulan “Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacak olmanızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda, H değeri 31,467 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,018$ olarak hesaplanmıştır. Muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kepez ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anket çalışması kapsamında muhtarlara sorulan “Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,000$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kemer ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

“Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,000$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kepez ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Muhtarlara sorulan “Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında yapılan test sonucunda, H değeri 34,036 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,008$ olarak tespit edilmiştir. Muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Akseki ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anket çalışması kapsamında muhtarlara sorulan “Kent konseyi üyesi misiniz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,002$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kepez ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

“Kendinizi köylü olarak mı yoksa kentli olarak mı hissediyorsunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,000$). Dolayısıyla sosyal kimlik konusunda muhtarların buldukları ilçeler bakımından farklı yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kepez ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında muhtarlara sorulan “Sosyal Kimlik” başlığı altında 4. soruya, muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında yapılan test sonucunda, H değeri 50,592 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,000$ olarak hesaplanmıştır. Muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçeler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kepez ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Muhtarlara sorulan “Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların buldukları ilçelere göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,002$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre Kepez ilçesindeki muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tablo 17. Muhtarların Muhtarlık Sürelerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Soru No	Sorular	Sayı	H Değeri	Asymp Sig.
1	Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?	133	4,214	0,239
2	Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?	133	0,779	0,854
3	Büyükşehir Belediyesi çöp toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?	133	2,043	0,563
4	Mahallenizde ekonomik(tarım, hayvancılık vb.) alanlarda olumlu bir gelişme oldu mu?	133	1,811	0,613
5	Mahallenizde su ve elektrik hizmetlerinde iyileşmeler oldu mu?	133	6,863	0,076
6	Mahallenizdeki park ve bahçe sayısında artış oldu mu?	133	0,280	0,964
7	Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	133	1,405	0,704
8	Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?	133	2,621	0,454
9	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı hizmetleri alabileceğinizi düşünüyor musunuz?	133	1,431	0,698
10	Mahallenizin sorunlarının eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü düşünüyor musunuz?	133	3,518	0,318
11	İmar konusundaki hizmetlerde bir iyileşme oldu mu?	133	0,901	0,825
12	Mahalle içi yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	133	1,208	0,751
13	Mahalleyi ilçeye ve İl merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?	133	5,267	0,153
14	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	133	0,213	0,976
15	Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesinin hangi hizmetleri ilçe belediyesinin size sunmak zorunda olduğunu biliyor musunuz?	133	5,094	0,165
16	Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	3,443	0,328
17	Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetler konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	4,733	0,192
18	Halkın çevre temizlik hizmetleri konularındaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?	133	3,391	0,335
19	Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacağınızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?	133	9,162	0,027
20	Mahallenizdeki hayvancılık faaliyetleri olumsuz etkilendi mi?	133	0,497	0,920
21	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?	133	10,499	0,015

22	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?	133	3,226	0,358
23	Mahallenize yapılacak yatırımlarla ilgili görüşleriniz alınıyor mu?	133	2,645	0,450
24	Büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşandığını düşünüyor musunuz?	133	3,004	0,391
25	Mahallenize yönelik hizmetlerin kalitesinde bir düşüş gözlemlendi mi?	133	1,347	0,718
26	Muhtarlık görevinin daha kolay yürütülür hale geldiğini düşünüyor musunuz?	133	2,182	0,535
27	Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz?	133	1,236	0,744
28	Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz?	133	1,409	0,703
29	Kanun düzenlemesi öncesinde, düzenlemeyle ilgili yazılı veya sözlü görüşleriniz alındı mı?	133	0,00	1,00
30	İçişleri Bakanlığı muhtar bilgi sistemini kullanarak herhangi bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?	133	14,654	0,002
31	Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi(MUBIM)'ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?	133	10,288	0,016
32	Kent konseyi üyesi misiniz?	133	5,181	0,159
33	Kendinizi köylü olarak mı yoksa kentli olarak mı hissediyorsunuz?	133	4,288	0,232
34	Tüzel kişiliği kaldırılan köyünüzden göç edenlerin sayısında belirgin azalış gözlemlendi mi?	133	5,723	0,126
35	Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek-görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?	133	4,286	0,232
36	"Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir" söylemine katılıyor musunuz?	133	10,477	0,015
37	Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?	133	3,024	0,388
38	Köyler, tüzel kişiliği ile birlikte büyükşehir yönetimine bağlansa daha mı iyi olurdu?	133	0,444	0,931
39	Sorunlarınızı ilk olarak hangi belediyeye iletiyorsunuz?	133	0,618	0,892

Anket çalışması kapsamında muhtarlara sorulan “Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacağınızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların muhtarlık süreleri arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda, H değeri 9,162 ve Asymp. Sig. değeri 0,027 olarak hesaplanmıştır. Muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların muhtarlık süreleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre 4 ve üzeri dönemdir görev yapan muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tez çalışması kapsamında düzenlenen ankette muhtarlara sorulan “Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların muhtarlık sürelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,015$). Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre 1 dönemdir görev yapan muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

“Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi(MUBIM)’ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar, anket çalışmasına katılan muhtarların muhtarlık sürelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p=0,016$). Dolayısıyla Muhtar Bilgi Merkezi(MUBIM) kullanma konusunda muhtarların muhtarlık süreleri bakımından farklı yaklaşıtları sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre 4 ve üzeri dönemdir görev yapan muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Anket çalışması kapsamında muhtarlara sorulan “Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir” söylemine katılıyor musunuz?” sorusuna muhtarların verdikleri cevaplar ile anket çalışmasına katılan muhtarların muhtarlık süreleri arasında Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda, H değeri 10,477 ve Asymp. Sig. değeri $p=0,015$ olarak hesaplanmıştır. Muhtarlar tarafından verilen cevaplar bakımından anket çalışmasına katılan muhtarların muhtarlık süreleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın, ‘mean rank’ bulgularına göre 1 dönemdir görev yapan muhtarların verdikleri cevaplardan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

6360 sayılı Kanun yerel yönetim sisteminde birçok değişikliğe yol açmıştır. Ancak 6360 sayılı Kanun'un yaptığı değişikliklere yönelik ciddi eleştiriler bulunmaktadır. Büyükşehir olan illerde, hizmette yerellik ilkesi göz önünde bulundurulmadan belde belediyesi ve köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılması, büyükşehir belediyelerinin coğrafi konum ve merkeze uzaklık kriterleri göz ardı edilerek sorumluluk alanının il sınırlarına genişletilmesi, varlığı Anayasa ile güvence altına alınan il özel idarelerinin kaldırılması, 6360 sayılı Kanun'un aldığı önemli eleştirilerdir (Gözler, 2013: 2-4). Kanun'un uygulama sonuçlarına yönelik alan araştırmalarında önemli tespitler yapılmıştır.

Tekçe'nin "6360 Sayılı Kanun'un Kapatılan Köylere/Yeni Mahallelere Etkisi: Aydın Örneği" adlı çalışmasında, 6360 sayılı Kanun ile köylerin kapatılması ve yerine yeni mahalleler kurulması idari, hizmet ve yönetsel olarak olumsuz bir gelişmedir, hipotezi araştırılmış ve muhtarlarla yapılan anket formlarıyla bu hipotez sınanmış ve doğrulanmıştır. 6360 sayılı Kanun, kapatılan köylerde çeşitli olumsuzluklara yol açmış, burada yaşayan vatandaşlar kamu hizmetlerinden istenilen düzeyde faydalanamamıştır. Metropoliten kentlerin en büyük problemlerinden biri olan kırdan kente göç için gerekli yasal düzenlemelerin ve uygulamaların yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde zorla şehirli statüsüne geçirilmiş olan köy vatandaşı, şehir merkezlerinin cazibesi ve şehirli olmanın tüm külfetini ödeyecektir. Bu durum kırdan kente göç hareketinin daha fazla yoğunlaşacağına sebep olacaktır, sonucuna varmıştır (Tekçe, 2018: 120).

Konuyla ilgili Aydın'ın "6360 Sayılı Kanun Kapsamında Mahalleye Dönüşen Köyler: Yapısal Ve İşlevsel Açından Bir İnceleme (Manisa Örneği)" çalışmasında, 2014'te uygulamaya geçen köylerin mahalleye dönüşümüyle ilgili Manisa'nın Köprübaşı ve Selendi ilçe mahalleleri incelenmiştir. Aydın'a göre araştırma sonunda, dağlık, dağınık ve belediyeye uzak yerlerde özellikle ulaşımın zor olması ve hizmet sırasının henüz gelmemesi, mahallelinin belirsizlik içinde ilerleyen yaşamı, istisnalar dışında göstermektedir. Kırsal alanın kentsel alana katılması yönetsel olduğu kadar hizmetsel anlamda da büyük sorunlar yaratmaktadır. Dolayısıyla kırsal alanın kentsel alana katılması, literatürde kendine geniş bir yer edinmiş olsa da; uygulamadaki

pürüzlerin büyümesi yeni mahallelerin geri kalmasına neden olacak kentlerin köyleşmesini ortaya çıkaracaktır, sonucuna varmıştır (Aydın, 2018: 199).

Adıgüzel'in "6360 Sayılı Yasa'nın Türkiye'nin Yerel Yönetim Dizelgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme" makalesinde Türkiye'nin yerel yönetim kronolojisinde köy yönetimlerini 1924 Köy Kanunu çerçevesinde ele almıştır. İl özel yönetimlerini 1913 yılından belediye yönetimini de 1855 yılından itibaren açıklamıştır. Büyükşehir belediye tarihine değinerek 6360 sayılı Kanun ile gelen değişiklikleri ele almıştır. 6360 sayılı Kanun'un yerel siyasete etkilerini, mevcut büyükşehir belediyelerinde hangi partilerin iktidar olduğu bilgisinden hareketle, seçmenlerin partiye göre değil de kişiye göre oy verme oranının arttığını, 2014 seçimlerinde genel olarak AKP'nin iktidar olacağına değinmiştir. Kentsel yapı ve mali yapıdaki genel değişikliklere yer vermiştir. 6360 sayılı Kanun değerlendirmesinde, köylerdeki genel değişikliklerden bahsedilerek bu uygulamanın köylere vergi açısından verdiği zarara değinmiştir. Ayrıca kanunun, yerel yönetim dizgesinde ikili bir yapının ortaya çıkmasına neden olacağı gibi, yerel siyaset, yerel mali yapı ve kentleşme gibi konularda önemli değişimleri de beraberinde getireceğinden bahsetmiştir (Adıgüzel, 2012: 172).

Daşcı'nın "6360 Sayılı Yasa'nın Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği" adlı çalışmasında, il için tahsis edilen malî kaynaklar verimli bir şekilde kullanılabilir, imar ve plânlama yetkisi tek elden ve çağdaş kent bilim ilkeleri doğrultusunda akılcı bir şekilde yürütülebilirse, ilin modern bir tarım, sanayi ve turizm kenti olabilmesi beklenebilir, sonucuna ulaşmıştır. Çalışmanın alanı olan Balıkesir ilinde gelecek dönemlerde, Balıkesir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin, ayırım gözetmeksizin tüm Balıkesir'in meclisi olduğu bilinciyle hareket ederek, uzlaşma kültürüyle ilin tüm sorunlarını birlikte çözme gayreti içerisinde hareket etmesi, şehrin geleceği için büyük önem taşıdığını vurgulamıştır. Balıkesir şehrinin büyükşehir yapılması ilde bulunan potansiyelin harekete geçirilmesi adına önemli ve olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Balıkesir ilinde tarım alanlarının etkin işletilmesi, sanayi ve turizm yatırımlarının artması kentin gelişimini artıracığı, tarım ve hayvancılıkla birlikte, sanayi ve turizmin getireceği zenginlik ve küresel pazarlarla bütünleşme, Balıkesir ve çevresinde gelişmeyi sağlayabilecek ve sosyo-kültürel değişim için bir zemin hazırlanabilecektir sonucuna ulaşılmıştır (Daşcı, 2016: 176).

Göküş ve Alptürker'in "6360 Sayılı Yasa ile Köy Yönetiminden Mahalle Yönetimine Geçiş Sonrası Etkin Hizmet Sunumuna İlişkin Muhtarların Görüşü: Silifke Köyleri Örneği" çalışmasında kanunla birlikte çok tartışılan optimum büyüklük ve ölçek sorunu açıklanmıştır. 6360 sayılı Kanun ile birlikte mahalleye dönüşen köylerde, belediye tarafından sunulan hizmetlerin etkin bir şekilde sunulup sunulmadığına ilişkin mahalle muhtarları ile yapılan görüşmeler araştırmayı oluşturmuştur. Görüşme Mersin'in Silifke ilçesindeki yeni mahallelerin muhtarları ile yapılmıştır. Çalışma sonunda muhtarların bir kısmı kanundan memnunken bir kısmı değildir. Ayrıca muhtarların bir kısmı belediyeye sorun yaşarken bir kısmının arası belediyeler ile iyidir. Ayrıca muhtarlar itibar kaybı yaşadıklarını söylemişlerdir. Çalışma sonucunda kanunun tam olarak uygulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Göküş ve Alptürker, 2016: 67-86).

"6360 Sayılı Kanunun Mahalleye Dönüşen Köylerde Muhtarlığa Etkisi (Muğla Deneyimi)" adlı çalışmasında Koç'a göre, 6360 sayılı Kanun, büyükşehirlerin yönetimiyle alakalı köklü değişiklikler getiren, hizmetlerde bütünlük, katılımcılık, etkinlik ve verimlilik gibi ilkeleri hedeflemesiyle olumlu karşılanmış ancak kırsal alanları kentsel alanların yönetimine dâhil etmesi ile çokça tartışılmış ve hala tartışılmaya devam eden bir kanun olarak 3 yılı aşkın bir süredir uygulanmaktadır. Kırsal mekanların kent merkezleriyle birlikte yönetilir hale gelmesi, köy tüzel kişiliklerinin sonlandırılmasıyla, mahalle yönetimleri ön plana çıkmış ve zaten var olagelen sorunlarıyla birlikte, kırsal nitelikli yeni sorunlarla daha da büyüyerek çözüm bekleyen bir konuma gelmiş, sonucuna ulaşılmıştır.

6360 sayılı Kanun'un Antalya iline etkilerini araştıran çalışmamızın sonucunda birtakım bulgular elde edilmiştir. 6360 sayılı Kanun sonucu, Türk yerel yönetimlerinde birçok değişiklik meydana gelmiştir. Büyükşehir belediyesi sayısı 16'dan 30'a yükselmiş, il özel idareleri kapatılmıştır. Belde belediyelerinin ve köylerin, tüzel kişiliklerine son verilmiştir. Büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanı il sınırlarına genişletilmiştir. Antalya ili 6360 sayılı Kanun'dan öncede büyükşehir belediyesi statüsündeydi. Ancak kanun sonrası Antalya ilindeki tüm köyler ve belde belediyeleri kapatılıp, mahalleye dönüştürülmüştür. Toplam 74 belde belediyesi ve 543 köyün tüzel kişiliği sona erdirilerek mahalleye dönüştürülmüşlerdir.

Tez çalışması kapsamında mahalleye dönüşen yerlerdeki 133 muhtarla görüşme sağlanmıştır. Görüşülen muhtarlara yöneltilen ilk konu hizmet başlığı altında olmuştur. Kanunun amacı, yerleşmeyi artırmak ve hizmette yerellik ilkesine göre hareket etmektir. Ancak kanun kapsamında belde belediyeleri ve köyler kapatıldıktan sonra, büyükşehir belediyesine uzakta olan ve büyükşehir belediyesiyle ilişkisi kısıtlı olan yerleşim yerlerine hizmet götürmek zorlaşmıştır. Uzakta olan yerleşim yerlerini hizmet yönünden büyükşehir belediyesine bağlı hale getirmek, hizmette halka yakınlık ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Görüşülen muhtarların büyük kısmı 6360 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdikten sonra çevre temizlik, çevre düzenlemesi gibi konular dışındaki diğer konularda memnuniyetsiz olduklarını belirtmişlerdir. Antalya ilinin coğrafi özellikleri göz önünde bulundurulduğu zaman, Akseki, Kaş, Korkuteli, Kumluca gibi ilçelerin mahallelerine büyükşehir belediyesinin hizmet götürmesi güçtür. Diğer taraftan bakıldığında belediyeçilik sisteminin temel amacı, vatandaşların taleplerini en yakın yerden, en kısa zamanda ve kaliteli bir şekilde karşılayabilmektir. 6360 sayılı Kanun ile kapatılan köy ve beldelerde kamu hizmetinin sunulmasında yetkili birim, büyükşehir belediyesidir. Kapatılan köyler ile merkez arasındaki mesafenin fazla olması, hizmet sunumunu, hizmet maliyetlerini, hizmetin en yakın yerden en kısa zamanda sunulması anlayışını zedelemektedir. Ayrıca 6360 sayılı Kanun'a gelen olumsuz dönüşler sebebiyle 2018 yılında gündeme gelen Bütünşehir Kanunu ile büyükşehir belediyesi olmayan 51 ilin büyükşehir belediyesi modeline çevrilmesi planı askıya alınmıştır.

6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu'nun getirdiği değişiklikle, büyükşehir belediyesinin yetki alanı il sınırlarına genişlemiş, köyler kentin bir mahallesi haline gelmiştir. Bu durumdan en çok etkilenen kırsal alanlar, özellikle kapatılan belde belediyesi ve köyler olmuştur. Bu nedenle kırsal alanlarda yapılacak çalışmalarda, yerelin düşüncelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durumda halkın, çalışmalarla ilgili konularda katılımı büyük önem arz etmektedir. Yerel halkın görüşleri alınarak kararların verildiği, kırdaki geleneksel dokunun ve yaşamın korunduğu programlara ihtiyaç bulunmaktadır. Çalışmada mahalle muhtarları kendilerine danışılmadığı belirtilmiştir.

Kanun sonrası sorumluluk alanı il sınırlarına genişleyen büyükşehir belediyesinin mahallelerde, yolların bakımı ve düzenlenmesi konusunda çalışmalar yaptığı muhtarlar tarafından belirtilmiştir. Mahalle içi ve mahalleyi ilçelere bağlayan

yolların büyükşehir belediyesi öncülüğünde yapıldığını, bu konuda çok fazla sıkıntı çekmediklerini belirtmişlerdir. Ancak mahallelinin ilçeye ve ile toplu ulaşımı konusunda büyükşehir belediyesinin herhangi bir çalışma yapmaması mahallelinin en büyük sıkıntılarında birisi olmuştur.

İmar konusunda çok büyük sıkıntı çektiklerini belirten mahalle muhtarları bu konuda öncelikli olarak büyükşehir belediyesi tarafından imar çalışmaları yapmaları beklenmektedir. Ekonomik olarak sıkıntı çeken köylünün hem tarım hem de hayvancılıkla uğraşan kesimi için imar planlarının yapıp hayata geçirilmesi mahalleliye büyük kolaylık sağlayacaktır. Vatandaşların eskiden az bedelle ahır ve bahçe evi gibi yapıları kolay yapabildikleri, ancak şimdi vatandaşların imar uygulamalarının getirmiş olduğu faturalardan dolayı yeni yapılardan uzak durduğu muhtarlarca dile getirilmiştir.

Görüşülen muhtarlara yöneltilen ikinci başlık olan sorunlar ve çözümleri kısmında mahallelinin ne gibi sorunları olduğu ve buna karşılık ne gibi çözümler üretildiği ile ilgili sorular sorulmuştur. Hizmet başlığında olduğu gibi burada da kanunun yeni olması sonucu ortaya çıkan bazı acemiliklerin olduğu görülmüştür. Önceden süregelen altyapı, kanalizasyon sorunları kanun sonrası büyükşehir belediyesi tarafından çözülememiştir. Bunun yanı sıra mahalle muhtarlarına yapılan ankette belirtilen emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacak olmaları onları ekonomik olarak bariz sıkıntıya düşürecektir. Her ne kadar muafiyet uzasa da eninde sonunda bu vergileri ödemek zorunda kalmak mahalle muhtarını ve mahalleliyi sıkıntıya sokmaktadır. Bu konudaki muafiyetin sürekli hale gelmesi için çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anket sonuçlarından hareketle, 6360 sayılı Kanun'un belde belediyesi ve köylerden mahalleye dönüşen yerlere getirdikleri yenilikler ve değişiklikler hakkında halk bilgilendirilip bilinçlendirilmeli, bundan sonraki yereldeki halkı ilgilendiren konularla ilgili değişikliklerde, referandum yapılmasa bile en azından halkın nabzı yoklanmalıdır. Bu sayede değişiklikler daha fazla memnuniyetle uygulanmış olacaktır. Bununla birlikte yerelde yapılacak yatırımlarla ilgili plan ve projeler tasarlanıp hayata geçmeden önce orada bulunan vatandaşında görüşü alınsa hizmetler için daha etkili ve verimli bir sonuç ortaya çıkabilir.

Yapılan araştırma sonucunda mahalle muhtarlığının yeniden düzenlenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Yerele ilişkin kararların yerelde alınarak, hizmetlerin yerelde sağlanarak, etkin ve verimli şekilde sunulmasında bütün unsurları ile birlikte katılımın rolü belirleyici olacaktır. Bu rolde de yükün büyük kısmı mahalle idare seçimleri ile birlikte mahalle adına seçilen muhtar ve ihtiyar heyetinde olacaktır. Mevcut yönetsel yapı içerisindeki yeri tartışılan ve özellikle tüzel kişiliğinin kaldırılması sonrası icracı konumundan aracı durumuna düşen muhtarların bu durumda, yönetime katılım açısından fazla bir katkı sağlamayacağı görülmektedir. Muhtarların, belediyelerin karar organı olan belediye meclisinde ve hatta encümünde bu sıfatıyla doğal üye olarak yer almaları doğru olacaktır. Bu şekilde, belediye tarafından kırsal alana ilişkin hizmetlerin planlanmasında ve yürütülmesinde kırsalın bakış açısı ve deneyimlerinden azami ölçüde faydalanma fırsatı doğmuş olacaktır.

Kanun değişikliği sonrası en fazla değişikliğe uğrayan mahalle muhtarlığında, görüşülen muhtarların belirttiklerine göre artık kendileri birer muhtar değil, danışman gibi görev yapmaktadırlar. Köy muhtarları devletin temsilcileri olarak köy tüzel kişiliğinin başı olup, tam bir yürütme organı gibi hareket etmek suretiyle, köyün işlerini yapar ya da yaptırır, köyün parasını harcayabilirlerdi. Hem devlet ile ilgili görevleri, hem de köyle ilgili görevleri söz konusu olmuştur. Köy muhtarlarının pek çok hak ve yetkisi olmasına karşın mahalle muhtarlarının yoktur. Mahalle muhtarları bir bakıma merkezi idare ile yerel arasındaki ilişkiyi tesis eden yardımcı kurumdur. Muhtarlar bu şekilde, merkezi idare ya da kurumların herhangi bir isteği olduğunda mahalle sakinlerine veya mahallede yaşayanların isteklerini de ilgili kurumlara bildirirler.

Tüzel kişiliği ile birlikte kendine ait karar organı ve bütçesi olan köy muhtarlığının, kanunla birlikte bu yetkileri elinden alınmıştır. Muhtarlar, hizmet ve diğer noktalarda muhtarlık görevinin zorlaştığını belirtmişlerdir. Yerel nitelikli kamu hizmetlerinin sunumunda amaç hizmetlerden yararlananların memnuniyetini arttırmak, hukuka uygunluğu, etkinliği ve verimliliği sağlamak ise, mahalle ölçekli temsili temel alan bir anlayış doğrultusunda oluşturulmuş belediye yönetimini esas almak gerekmektedir.

Muhtarların yetki konusunda, yapılacak hizmetlerde söz sahibi olması için mutlaka belediye meclisinde yer alması gerekmektedir. Muhtarların belediye meclisine girerek hem kendi mahalleleri hem de buldukları ilçeyi ilgilendiren konularda saf dışı kalmamaları gerekmektedir. Ayrıca muhtarların Antalya ilinde bulunan MUBİM(Muhtar Bilgi Merkezi)'e yönlendirdikleri sorunlarda, büyükşehir belediyesinin kendilerine daha çabuk dönüş sağlamaları gerektiği tespit edilmiştir.

Kanun sonrası sosyal kimlik konusu da önemli şekilde ele alınmıştır. Kanunla birlikte köyler artık mahalle olmuş, bunun devamında köylü resmiyette kentli olmuştur. Bu konuyla ilgili alan araştırmasında muhtarlara sorular sorulmuştur. Ankete katılan muhtarların tamamına yakını “Kanun sonrası kendinizi köylü mü hissediyorsunuz yoksa kentli mi” sorusuna, köylü cevabını vermiştir. Bunun sebebi olarak muhtarlar, kanunun yasal olarak bazı şeyleri değiştirdiğini ancak gerçek hayatta kendilerini hala köylü hissettiklerini belirtmişlerdir. Kanun öncesi ve sonrasında görev yapan muhtarların tamamı, kanun değişse bile günlük alışkanlıklarında henüz bir değişiklik olmadığını belirtmişlerdir. Kendileri değil ancak kendilerinden sonraki gelen neslin daha modern yetişebileceğini, bu sayede onların kendini köylü yerine kentli hissedebileceğini belirtmişlerdir. Kanun değişikliğiyle birlikte köyü, kentin bir parçası yaparak, hem hizmet hem de sosyo-ekonomik olarak gelişmesi amaçlanmıştır. Kentin bir parçası olan ve bu şekilde hareket etmesi beklenen eski köy/yeni mahallelerde göçün azalıp kır ve kent ayrımının ortadan kaldırılması hedeflenmiştir. Ancak durum böyle olmamıştır. Kentin bir parçası olan mahallelerde ekonomik olarak nüfusu orada tutacak bir değişiklik meydana gelmemiştir. Bu sebeple mahallelerde kanun sonrası nüfusun artması yerine azaldığı görülmüştür.

Sonuç olarak, 6360 sayılı Kanun'un Antalya ilinde mahalle muhtarları tarafından olumsuz karşılandığı tespit edilmiştir. Çevre temizlik, yolların bakımı gibi konular dışında büyükşehir belediyesinin yerele hizmet götürme konusunda yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu yetersizliğin bir numaralı etkeni olarak, Antalya ilinin coğrafi şartları gösterilmektedir. Kanunun acemiliğini çeken büyükşehir belediyesi ve mahalle muhtarlıklarında henüz çoğu şey oturmamıştır. Ancak araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre kanunun ilk çıktığı döneme göre daha fazla uyumun ve koordinasyonun sağlandığı görülmektedir. Yine de eski belde belediyesi ve köy/yeni mahallenin birçok sıkıntısı devam etmektedir.

Önceki yapılan çalışmalara göre Antalya’da diğer illere nazaran, vergiler, imar- ruhsat ve kanunun muhtarların hak ve yetkileriyle ilgili konularda yaptığı değişikliklerle ilgili olumsuz sonuçlar ortaya çıkmıştır. İlerleyen dönemlerde büyükşehir belediyesi öncülüğünde yerelde ilçe belediyesi ve diğer kuruluşlarla yerele bu hizmetlerin gitmesi konusunda önceliğin sağlanması gerekmektedir. Kanun değişikliğiyle ortaya çıkan mahalleliye yük oluşturabilecek vergilerin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından genel çerçevede ele alınarak muafiyetin ertelenmesi yerine tamamen kaldırılması gibi çözümlerin sunulması gerekmektedir. Büyükşehir belediyesi tarafından adil bir imar planının yapılması, mahallelinin çoğu sıkıntısını ortadan kaldıracaktır. Muhtarların yerelde devletin temsilcisi olmasını da göz önünde bulundurarak, kanunun amaçlarından biri olan güçlü yerel yönetim yapısı için, muhtarların bazı görev ve sorumluluklarının geriye verilmesi için düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ş., (2012), “6360 Sayılı Yasa’nın Türkiye’nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme”, *Toplum ve Demokrasi Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, C.6, S.13, (153-176).
- Ağar, S., (2006), “Kamu Kurumları (Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları) Teorisi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.65, (277-310).
- Akman, Ç., (2018), “Mahalle Yönetimi ile İlgili Yeni Bir Yasal Düzenleme Gerekli Mi? Isparta İli Özelinde Bir Araştırma”, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, C.10, S.19, (516-534).
- Akpınar, R., (2017), “Halka En Yakın Birim Olan Muhtarlık Müessesesi: İzmir Karşıyaka İlçesinde Nitel Bir Araştırma”, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, S.13, (99-110).
- Altan, Y., Uysal, K. ve Aktel, M., (2010), “Köy Kanunu Tasarısı Taslağı Üzerine Bir Değerlendirme”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.26, (56-65).
- Antalya Valiliği, (20.02.2019), 6360 Sayılı Kanun ile Kapatılan Köy ve Belde Sayısı Raporu, Antalya.
- Arıkboğa, E., (1999), “Yerel Yönetimler Açısından Mahalle Muhtarlığına Bir Bakış”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C.3, S.8, (103-125).
- Arıkboğa, E., (2013), “Geçmişten Geleceğe Büyükşehir Belediye Modeli”, *Yerel Politikalar Dergisi*, S.3, (48-96).
- Arıkboğa, E., (2015), *Özerklik, Yerel Yönetimler ve Türkiye*. Marmara Belediyeler Birliği Yayınları, İstanbul.
- Arıkboğa, E., (2018), “Yerinden Yönetim ve Merkezileşmiş Büyükşehir Sisteminde Yetkilerin Dağıtılması”, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, C.6, S.3, (3).
- Ateş, H., ve Bıyıkoğlu, M., (2017), *Belediye Yönetimi ve Kamusa İlişkiler*, Der Yayınları, İstanbul.
- Atmaca, Y., (2013), Optimal Belediye Büyüklüğü ve Yeni Büyükşehir Belediye Yasası. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.2, S.2, (168-184).
- Aydın, F., (2018), 6360 Sayılı Kanun Kapsamında Mahalleye Dönüşen Köyler: Yapısal ve İşlevsel Açından İnceleme: (Manisa Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Aydoğdu, O. ve Tuncer, A., (2018), “Tanzimat Sürecinin Dönüştürücü Etkisi ve Mahalle Muhtarlıklarının Kurulması”, *Journal of Political Administrative and Local Studies*, C.1, S.1, (87-112).

- Ayman Güler, B., (2009), *Türkiye'nin Yönetimi: Yapı*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Bahadır, G., (2017), 6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Muhtarlıklar Üzerine Etkileri, Trabzon Vakfıkebir Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Trabzon.
- BAKA, (16.02.2019), <http://www.baka.org.tr/ekonomi-S68.html>.
- Bal, H., Aygül, H., Uysal, M. T., ve Oğuz, N., (2012), “Muhtarların Sosyal-Ekonomik Özellikleri ve Mahalle - Kentsel Sorunlara Yaklaşımları (Isparta Örneği)”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.2, S.17, (17-40).
- Bayrakçı, E., (2002), “Demokratik Yerel Yönetimin Temel İlkeleri”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.7, (94-96).
- Belli, A., (2017), “Türk Yerel Yönetim Sisteminin Yerellik İlkesi Açısından Değerlendirilmesi”, *Türk Dilleri, Edebiyatı ve Türkçesi veya Türkçesi Tarihi Uluslararası Dergisi*, C.12, S.3, (79-80).
- Bozlağan, R., ve Demirkaya, Y., (2008), *Türkiye'de Yerel Yönetimler*, Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Çapar, S., ve Demir, R., (2017), “Türkiye'de Büyükşehir Yapılanması ve 6360 Sayılı Kanuna Uygulayıcıların Bakışı”, *Türk İdare Dergisi*, S.484, (39-90).
- Çelikyay, H., (2014), “Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası”, *SETA Analiz*, S.101, (6-22).
- Çetin, S., (2009), “Yerel Yönetim Birimi Olarak Türkiye’de İl Özel İdareleri”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.25, (251-252).
- Çiçek, Y., (2014), “Geçmişten Günümüze Yerel Yönetimler”, *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C.11, S.1, (55).
- Çolak, Ç., Sağlam, H., ve Topal, A., (2017), “‘Bütünşehir’ Modelinin 2014 Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimlerine Etkileri”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, C.26, S.2, (1-47).
- Çöpoğlu, M., (2017), *6360 Sayılı Kanun Ekseninde Yerel Yönetim Reformları*, Der Yayınları, İstanbul.
- Dağ, M., ve Kılınç, F., (2017), “6360 Sayılı Kanun Sonrası Büyükşehir Belediyeleri Açısından Mali Özerkliğin Değerlendirilmesi”, *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.6, S.2, (426-443).
- Daşçı, S., (2016), 6360 Sayılı Yasanın Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Aydın.

- Demir, H., ve Karakütük, M., (2003), “Yerel Yönetimler ve Hizmette Yerellik: Subsidiarite İlkesi”, *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.2, (67).
- Demirkaya, Y., ve Koç, M., (2017), “6360 Sayılı Kanun İle Birlikte Mahalleye Dönüşen Köylerde Değişimin Katılım Açısından Muhtarlığa Etkisi: Menteşe ve Seydikemer İlçeleri Üzerinden Bir Değerlendirme”, *Strategic Public Management Journal*, C.3, S.6, (124-149).
- Derdiman, R. C., (2012), “Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin ve Bu Belediyelerin Yapılarındaki Yeni Değişikliklerin Anayasaya Uyumu Sorunu”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.2, S.1, (51-87).
- DHA, (21.09.2019), <https://www.dha.com.tr/ekonomi/tbm-uyardi-mahalleye-donusen-koylerde-emlak-vergisi-ertelendi/haber-1622193>.
- Dik, E., (2014), “6360 Sayılı Kanun Bağlamında Köylerin Mahalleye Çevrilmesi Sorunu”, *Mülkiye Dergisi*, C.38, S.1, (75-102).
- Doğan, M., (2018), “Antalya Şehrinin (Muratpaşa, Kepez, Döşemealtı, Aksu, Konyaaltı) Gelişmesinde Etkili Olan Faktörler”, *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, S.38, (187-201).
- Durgun, A., (2018), 6360 Sayılı Kanun Kapsamında Büyükşehir Belediyelerinin Mali Açısından Analizi, Antalya Büyükşehir Belediyesi Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Maliye Anabilim Dalı, Isparta.
- Dursun, H., (2007), “Belediye Dizgesine Getirilen Yeniliklere Genel Bir Bakış”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.70, (359-426).
- Düzbakar, Ö., (2003), “Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri”, *Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.5, (97-108).
- Eldem, H., (2015), “Yerel Yönetimler Reformunun Bir Parçası Olarak Köy Kanunu Tasarı Taslağı”, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, C.2, S.1, (39-61).
- Erdagöz, Ö., (2012), “Mahalle Yönetimi ve Geleceği”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, S.1, (59-101).
- Erençin, A., (2007), “Yerinden Yönetim ve Türkiye’de Reform Süreci”, *Mülkiye Dergisi*, C.31, S.254, (101-105).
- Eryılmaz, B., (2012), *Kamu Yönetimi (Cilt V)*, Okutman Yayıncılık, Kocaeli.
- Genç, E., (2015), “Demokratikleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, C.10, S.1, (270-271).
- Genç, F. N., (2014), “6360 Sayılı Kanun ve Aydın’a Etkileri”, *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.1, (Özel Sayı), (1-29).

- Genç, F. N., ve Korkın, E., (2017), “6360 Sayılı Kanun’la Tüzel Kişiliği Kaldırılan Belde Belediyelerinde Halkın Uygulamaya İlişkin Algısı: Atça (Sultanhisar-Aydın) Örneği”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, C.19, S.32, (84-95).
- Gençoğlu, M., (2011), “1864 ve 1871 Vilâyet Nizamnamelerine Göre Osmanlı Taşra İdaresinde Yeniden Yapılanma”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.2, S.1, (35-37).
- Göküş, M., ve Alptürker, H., (2016), “6360 Sayılı Yasa ile Köy Yönetiminden Mahalle Yönetimine Geçiş Sonrası Etkin Hizmet Sunumuna İlişkin Muhtarların Görüşü: Silifke Köyleri Örneği”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi* S.11, (67-86).
- Göküş, M., Bayrakçı, E., ve Alptürker, H., (2013), “Mahalle Yönetimi ve Mahalle Muhtarlarının Vatandaşlar Tarafından Değerlendirilmesi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.18, S.2, (31-45).
- Gözler, K., (2013), “6360 Sayılı Kanun Hakkında Eleştiriler”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.11, S.122, (37-82).
- Gül, H., ve Batman, S., (2013), “Dünya ve Türkiye Örneklerinde Metropolitan Alan ve Yönetim Modelleri ve 6360 Sayılı Yasa.”, *Yerel Politikalar Dergisi*, S.3, (7-47).
- Gül, H., Kiriş, H., Negiz, N., ve Gökdayı, İ., (2014), *Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Gün, S., (2014), Köylerin ve Kırsal Alanın Yeniden Tanımlanması Sürecinde Tarım Topraklarının Kullanımı ve Korunması. *XI. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi* (s. 473-478). Samsun: 3-5 Eylül.
- Günel, A., Atvur, S., ve Okudan Dernek, K., (2014), “6360 Sayılı Yasanın Yerelleşme Bağlamında Değerlendirilmesi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.19, S.3, (55-70).
- Gündoğdu, H. G., (2015), “6360 Sayılı Büyükşehir Yasası ve Kamu Personelinin Durumu”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.17, S.2, (127-138).
- Güneş, M., (2017), “Yerel Demokrasi Tartışması Olarak: Büyükşehir Belediye Meclislerinde Seçim Sistemi ve Temsilde Adalet Sorunu”, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, C.5, S.1, (47-61).
- Güneş, Y., (2009), “Mahalle Yönetimi”, *Türk İdare Dergisi*, S.465, (113-131).
- Güreşçi, E., (2011), “Kırsaldan Kente Göç Edenler Üzerine Bir Araştırma: Kemalpaşa-İspir Örneği”, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.4, S.7, (107-122).

- Hale Biricikoğlu, D. D., (2015), “6360 Sayılı Yasa’nın Genişleyen Büyükşehir Belediyesi Hizmet Sınırının Etkinlik ve Verimliliğe Etkisi Bağlamında Değerlendirmesi: Sakarya Büyükşehir Belediyesi rneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C.20, S.4, (369-393).
- Hansu, L., (2015), “Antalya Büyükşehir Belediyesi Plan Kararlarının 6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi”, *Planlama Dergisi*, C.25, S.2, (85-92).
- Hayırsever Topçu, F., (2015), “6360 Sayılı Kanun erçevesinde Su Hizmetleri Yönetiminin Değerşimi ve Antalya rneği”, *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S.30, (86-121).
- Henden, R., ve Henden, B., (2005), “Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumundaki Değerşim ve e-Belediyecilik”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C.4, S.14, (49-51).
- <http://www.baka.org.tr/ekonomi-S68.html>, (16.02.2019).
- <https://www.nufusu.com/il/antalya-nufusu>, (16.02.2019).
- http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059, (15.02.2019).
- Işık, ř., ve Zoğal, V., (2017), “Turizm Kentleşmesi Kavramı: Antalya rneği”, *Ege Coğrafyası Dergisi*, C.26, S.2, (71-94).
- İzci, F., ve Turan, M., (2013), “Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değerşimler: Van rneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.18, S.1, (117-152).
- Kalabalık, H., (2005), *Avrupa Birliği lkeleriyle Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku Teori – Uygulama*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Karaarslan, M., (2013), “Nasıl Bir Yerel Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Bir Değerlendirme”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17-18(26-27-28-29), (123-162).
- Karakılçık, Y., (2013), *Yerel Yönetimler*, Seçkin Yayıncılık, İstanbul.
- Karasu, M. A., (2014), “şanlıurfa’da Kentsel Gelişme ve 6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu”, *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(zel Sayı), (178-193).
- Kaymal, C., (2017), “Yerel zerklik ve Yerel Demokrasi Açısından Büyükşehir Belediyesi Reformu”, *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, C.5, S.13, (1137-1159).
- Keleş, R., (2016), *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, İstanbul.

- Kılınç Ürkmez, G., ve Zengin Çelik, H., (2016), “6360 Sayılı Yasayla Mekansal İlişki Sisteminin Kır-Kent İkileminde Yeniden Yapılanışı ve Yerel Yönetimler: Kayseri İli Örneği Çağdaş Yerel Yönetimler”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, C.25, S.3, (69-94).
- Kırışık, F., (2014), Demokratik Kalkınma Açısından Avrupa Birliğinin Yerel Yönetimlere Etkileri. 4. Arap-Türk Sosyal Bilimler Kongresi Ekonomi, Eğitim ve Kalkınma (s. 61-62). Amman: SDE Yayınları.
- Koç, M., (2018), "6360 Sayılı Kanunun Mahalleye Dönüşen Köylerde Muhtarlığa Etkisi Muğla Deneyimi". Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yerel Yönetimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- Koçak, O., Arslan, H., ve Eti, S., (2017), “Belediyelerde Sosyal Politika Uygulamaları ve Pendik Belediyesi Örneği” *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, C.7, S.12, (126-127).
- Koçak, S. Y., ve Ekşi, A., (2010), “Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.21, (301-302).
- Koçak, S. Y., ve Kavsara, V., (2012), “5302 Sayılı Kanun Sonrasında İl Özel İdarelerinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, C.10, S.20, (73).
- Köklü, T. E., ve Gül, H., (2017), “Türkiye’de Mahalle Muhtarlığının Dönüşümü ve Yeni Muhtarlık Algısı”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.1, S.4, (1-15).
- Kut Görgün, E., ve Yörür, N., (2017), “6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Sonrası Kırsal Alanları Yeniden Düşünmek-İzmir Örneği”, *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, C.2, S.1, (11-27).
- Lamba, M., (2010), “Osmanlı’dan Günümüze Türk Kamu Yönetiminde Merkezîyetçilik-Adem-i Merkezîyetçilik Üzerine İnceleme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, C.2, S.1, (131-156).
- Mutlu, A., (2013), “6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Yasası: Yasada Kıra, Kırdada Yasaya Bakış”, *Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi*, C.21, S.5, (1-11).
- Oktay, T., (2016), “6360 Sayılı Kanuna Dayalı Büyükşehir Belediye Reformunu Anlama ve Anlamlandırma”, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C.1, S.1, (71-131).
- Ortaylı, İ., (2008), *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat, Ankara.
- Ölmezoğulları, N., (2008), *Ekonomik Sistemler ve Küreselleşen Kapitalizm*, Ezgi Kitabevi, Bursa.

- Önder, Ö., ve Güner, E., (2016), “Türkiye’de Yerel Demokrasi Açısından Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Kütahya Kent Konseyi Örneği”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.7, S.1, (881-902).
- Önez Çetin, Z., (2015), “Türkiye’de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü ve 6360 Sayılı Kanunun Dönüşüme Etkileri”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.20, S.2, (249-251).
- Özer, M. A., (2013), “Yerel Yönetimler Reformunda Reform: 6360 Sayılı Kanunun Düşündürdükleri”, *Yerel Politikalar Dergisi*, S.3, (97-126).
- Özer, M. A., ve Akçakaya, M., (2014), *Yerel Yönetimler Teorik Boyut*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özmuş, L., (2005), Desantralizasyon (Yerelleşme) ve Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı. *TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı*, (s. 2-3). Ankara.
- Öztürk, A. İ., (2011), “Modern Belediyenin Kuruluşundan Sonra İstanbul’da Yolları Sulama ve Yıkama Hizmetleri (1858-1914)”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, C.61, S.2, (323-356).
- Palabıyık, H., ve Atak, Ş., (2002), Türkiye’de Mahalle Yönetimi. B. Parlak içinde, *Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler* (s. 331-371), Alfa Yayınları, İstanbul.
- Resmi Gazete, 09.07.1984 Tarih ve 18453 Sayılı, 3030 sayılı “Büyükşehir Belediye Kanunu”
- Resmi Gazete, 23.07.2004 Tarih ve 25531 Sayılı, 5216 sayılı “Büyükşehir Belediye Kanunu”
- Resmi Gazete, 12.10.2012 Tarih ve 28489 Sayılı, 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”
- Sadioğlu, U., Özacit, İ., ve Ömürgönülşen, U., (2015), “Yeni Büyükşehir Modeli: Türkiye’de Değişen/Değişmeyen Merkezileşme ve Adem-i Merkezileşme Politikaları”, *Yasama Dergisi*, C.10, S.30, (70-92).
- Sarı, M., (2014), “442 Sayılı Köy Kanunu Çerçevesinde Cumhuriyet Dönemi Köye Yönelik Çalışmalar”, *Tarih Okulu Dergisi*, S.19, (509-534).
- Sivrekli, E., (2015), “Türkiye’de Merkezi Yönetimle Belediyeler Arasındaki Mali İlişki: Şanlıurfa Örneği”, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S.46, (21-42).
- Sobacı, M. Z., ve Köseoğlu, Ö., (2016), *Başkanlık Sistemlerinde Yerel Yönetimler*, Seta Yayınları, İstanbul.

- Sunay, C., (2002), “Belediyeciliğin Doğuşu Sürecinde Osmanlı Mirası”, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.3, (115-117).
- Şahin, M., ve Işık, E., (2011), “Osmanlı'dan Cumhuriyete Mahalle Yönetimi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.30, (221-230).
- Tarhan, E., (2013), “Büyükşehir Belediyelerinde Belediye Başkanının Yetkileri: Fransa (Paris), İngiltere (Londra) ve Türkiye Karşılaştırmalı Analizi”, *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S.2, (101-120).
- Tekçe, Y., (2018), 6360 Sayılı Kanunun Kapatılan Köylere/Yeni Mahallelere Etkisi: Aydın Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Aydın.
- Tekeli, İ., (1983), “Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Türkiye’de Belediyelerin Gelişimi”, *Amme İdaresi Dergisi*, C.16, S.2, (3-22).
- Tekin, Ö. F., (2018), “Türkiye’de Büyükşehir Yönetimi ve 6360 Sayılı Yasanın Getirdiği Değişim: Konya Örneği”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.55, (84-105).
- Toprak, Z., (2014), *Yerel Yönetimler*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Tortop, N., (2014), *Mahalli İdareler*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Türkoğlu, İ., (2009), Yerel Yönetimlerde Mali Reform Arayışları: Türkiye’de Belediyelerde Mali Özerklik ve Belediye Başkanlarının Mali Özerk Algılaması. *T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı*, (11).
- Ulusoy, A., ve Akdemir, T., (2009), “Yerel Yönetimler ve Mali Özerklik: Türkiye ve OECD Ülkelerinin Karşılaştırmalı Analizi”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.12, S.21, (260).
- Ulusoy, A., ve Akdemir, T., (2013), *Mahalli İdareler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Usta, S., Akman, E., ve Kocaoğlu, M., (2018), “6360 Sayılı Kanunun Büyükşehir Belediye Sistemine Etkileri; Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği”, *TESAM Akademi Dergisi*, S.1, (217-249)
- Uyar, H., (2004), “Türkiye’de ve Dünya’da Yerel Yönetimler: Kısa Bir Tarihçe”, *Aydınlanma 1923 Dergisi*, (4-7).
- Uygun, O., (2007), *Federal Devlet : Temel İlkeleri, Başlıca Kurumları ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Yaman, A. K., ve Kutlar, İ., (2017), “6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Yaşama Olası Etkileri: Kocaeli Örneği”, *Türk Tarım - Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi*, C.5, S.11, (1295-1300).
- Yaman, K., ve Aydın, İ. S., (2018), “Metropolitan Yönetim Modellerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi: Paris ve İstanbul Örneği”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.11, S.3, (1988-1996).

- Yaman, M., ve Küçükşen, M., (2018), “Yerel Yönetimelerin Demokratikleşmesi Açısından Yerel Katılımın İncelenmesi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.55, (249-250).
- Yıldırım, U., Öner, Ş., Aksu, H., ve Tatlı, S. M., (2011), “Yerel Temsil ve Katılım Bağlamında Belediye Meclisleri: Kahramanmaraş ve Sivas Örnekleri”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.8, S.15, (507-530).
- Yörükoğlu, F., (2009), “Türk Belediyeciliğinin Gelişim Süreci”, *Mevzuat Dergisi*, S.135, (13).
- Yüksel, C., (2016), “Yerel Yönetimlerde Kaynak Paylaşım Sistemleri ve 6360 Sayılı Kanunla Türkiye'deki Değişimler”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C.71, S.3, (731-756).
- Zengin, O., (2014), “Büyükşehir Belediyesi Sisteminin Dönüşümü Son On Yılın Değerlendirilmesi”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.2, (93-116).

EKLER

Ek 1: Anket Formu

Değerli katılımcı, bu çalışma “6360 Sayılı Kanun’un Kırsal Alan Yönetimine Etkisi: Antalya İli Örneği” başlıklı yüksek lisans tezine veri sağlamak için hazırlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular başka bir amaç için kullanılmayacaktır. Sorulara ilişkin seçenekleri açık ve mümkün olduğunca gerçekçi bir yaklaşımla cevaplayacağınız beklenmektedir. Araştırmanın gerçekleşmesi için ayıracağınız zaman ve vereceğiniz destekten dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Aykut ÇAVUŞOĞLU

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Kadın () Erkek ()
Yaş	18-24 () 25-34 () 35-44 () 45-54 () 55-64 () 65+ ()
Eğitim Durumu	Okur-yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Önlisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()
Meslek	Çiftçi () Esnaf () Ev Hanımı () İşçi () Emekli () Serbest Meslek(eczacı, doktor, mühendis vs.) () Diğer ()
Doğduğunuz Yer	Köy () Mahalle () Belde () İlçe () İl ()
Bağlı Bulduğunuz İlçe	
Muhtarlık Süreniz	1 Dönem () 2 Dönem () 3 Dönem () 4 ve Üzeri Dönem ()

Anket Soruları

HİZMET

Yeni Büyükşehir Belediyesi düzenlemesine geçtikten sonra;

		Evet	Kısmen	Hayır
1	Mahallenizde sunulan yerel hizmetlerde artış oldu mu?			
2	Mahalle halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaştı mı?			
3	Büyükşehir Belediyesi çöp toplama, genel temizlik vb. hizmetleri zamanında yapıyor mu?			
4	Mahallenizde ekonomik(tarım, hayvancılık vb.) alanlarda olumlu bir gelişme oldu mu?			
5	Mahallenizde su ve elektrik hizmetlerinde iyileşmeler oldu mu?			
6	Mahallenizdeki park ve bahçe sayısında artış oldu mu?			
7	Bağlı olduğunuz ilçe belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?			
8	Büyükşehir belediyesi toplu taşıma hizmeti sunuyor mu?			
9	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı hizmetleri alabileceğinizi düşünüyor musunuz?			
10	Mahallenizin sorunlarının eski sisteme göre daha hızlı çözüldüğünü düşünüyor musunuz?			
11	İmar konusundaki hizmetlerde bir iyileşme oldu mu?			
12	Mahalle içi yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?			
13	Mahalleyi ilçeye ve İl merkezine bağlayan yolların yapımı ve bakımı konusunda bir iyileşme oldu mu?			
14	İlçe merkezindeki bir mahalle ile aynı imkanlara sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?			
15	Hangi hizmetleri büyükşehir belediyesinin hangi hizmetleri ilçe belediyesinin size sunmak zorunda olduğunu biliyor musunuz?			

SORUNLAR/ÇÖZÜMLER

Yeni Büyükşehir Belediyesi düzenlemesine geçtikten sonra;

		Evet	Kısmen	Hayır
1	Halkın ulaşım hizmetleri konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?			
2	Halkın altyapı (kanalizasyon/yol vb) hizmetler konusundaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?			
3	Halkın çevre temizlik hizmetleri konularındaki şikayetlerinde bir artış gözlemlendi mi?			
4	Emlak vergisi, çevre ve temizlik vergisi, harç ve katılım payları ödemek zorunda kalacak olmanızın bir sorun yaratacağını düşünüyor musunuz?			
5	Mahallenizdeki hayvancılık faaliyetleri olumsuz etkilendi mi?			
6	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili ilçe belediyesi yardımcı oluyor mu?			
7	Mahallenizin sorunlarıyla ilgili büyükşehir belediyesi yardımcı oluyor mu?			
8	Mahallenize yapılacak yatırımlarla ilgili görüşleriniz alınıyor mu?			
9	Büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorun yaşandığını düşünüyor musunuz?			
10	Mahallenize yönelik hizmetlerin kalitesinde bir düşüş gözlemlendi mi?			

MUHTARLIK GÖREVİ HAKKINDA

Yeni büyükşehir belediyesi düzenlemesi sonrasında;

		Evet	Kısmen	Hayır
1	Muhtarlık görevinin daha kolay yürütülür hale geldiğini düşünüyor musunuz?			
2	Muhtarın etkisinin azaldığını düşünüyor musunuz?			
3	Mahalle muhtarlarının belediye meclisinde yer alması gerektiğini düşünüyor musunuz?			
4	Kanun düzenlemesi öncesinde, düzenlemeyle ilgili yazılı veya sözlü görüşleriniz alındı mı?			
5	İçişleri Bakanlığı muhtar bilgi sistemini kullanarak herhangi bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?			
6	Antalya Büyükşehir Belediyesi Muhtar Bilgi Merkezi(MUBİM)'ni arayarak bir sorununuzu veya talebinizi ilettiniz mi?			
7	Kent konseyi üyesi misiniz?			

SOSYAL KİMLİK

Yeni büyükşehir belediyesi düzenlemesi sonrasında;

		Evet	Kısmen	Hayır
1	Kendinizi köylü olarak mı yoksa kentli olarak mı hissediyorsunuz?	<u>Köylü</u>	X	<u>Kentli</u>
2	Tüzel kişiliği kaldırılan köyünüzden göç edenlerin sayısında belirgin azalış gözlemlendi mi?			
3	Köklü ve geleneksel bir geçmişten gelen köy değerlerinizin (gelenek görenek-hemşehri anlayışı) zedelendiğini düşünüyor musunuz?			
4	“Daha önce kır sayılan yerleşim yerinin büyükşehir belediyesi ile birlikte kentin bir parçası haline gelmesi bu alanlarda modernleşmeyi getirecektir” söylemine katılıyor musunuz?			

6360 SAYILI KANUN GENEL DEĞERLENDİRME

1) Köylerin veya beldelerin tüzel kişiliğinin kaldırılıp mahalleye dönüşmesi genel anlamda olumlu mudur?

- a) Evet b) Kısmen c) Hayır

2) Köyler, tüzel kişiliği ile birlikte büyükşehir yönetimine bağlansa daha mı iyi olurdu?

- a) Evet b) Kısmen c) Hayır

3) Sorunlarınızı ilk olarak hangi belediyeye iletiyorsunuz?

- a) Büyükşehir Belediyesi b) İlçe Belediyesi

3) Yeni büyükşehir belediyesi düzenlemesiyle hangi alanlarda gözle görülür bir iyileşme fark ettiniz. 3'ünü aşağıda belirtiniz. (Ekonomi, Tarım, Hayvancılık, Güvenlik, Yerel Hizmetler, Altyapı, Çevre Temizlik, Yolların Bakımı, İmar ve Ruhsat, Ormancılık, Sağlık, Ulaşım, Eğitim, İletişim)

.....

4) Yeni büyükşehir belediyesi düzenlemesiyle hangi alanlarda gözle görülür olumsuzluklar yaşanmaya başladı. 3'ünü aşağıda belirtiniz. (Ekonomi, Tarım, Hayvancılık, Güvenlik, Yerel Hizmetler, Altyapı, Çevre Temizlik, Yolların Bakımı, İmar ve Ruhsat, Ormancılık, Sağlık, Ulaşım, Eğitim, İletişim)

.....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı: Aykut ÇAVUŞOĞLU

Doğum Yeri: Isparta

Medeni Hali: Evli

Eğitim Durumu

Önlisans Öğrenimi: Anadolu Üniversitesi/ Açık Öğretim Fakültesi/ Adalet Bölümü

Lisans Öğrenimi: Süleyman Demirel Üniversitesi/ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi/
Kamu Yönetimi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü/
Kamu Yönetimi Bölümü

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi

İngilizce: YDS/ D Seviye.

İş Denevimi

Büro Personeli: Posta ve Telgraf Teşkilatı, 06.2017-11.2017, İstanbul.

Yurt Yönetim Personeli: Kredi ve Yurtlar Kurumu, 11.2017-Devam Ediyor, Isparta.